

ПОЛИТИКИН

Немачка 3.00 DEM, SAD 1.25 USD, Швајцарска 2.50 CHF,
Шведска 16.00 SEK, Аустрија 20.00 ATS, Грчка 600 GRD,
Енглеска 1.00 GBP, Словенија 150 SLT, Македонија 70
ДЕН. Р.С.А. 9 Р.

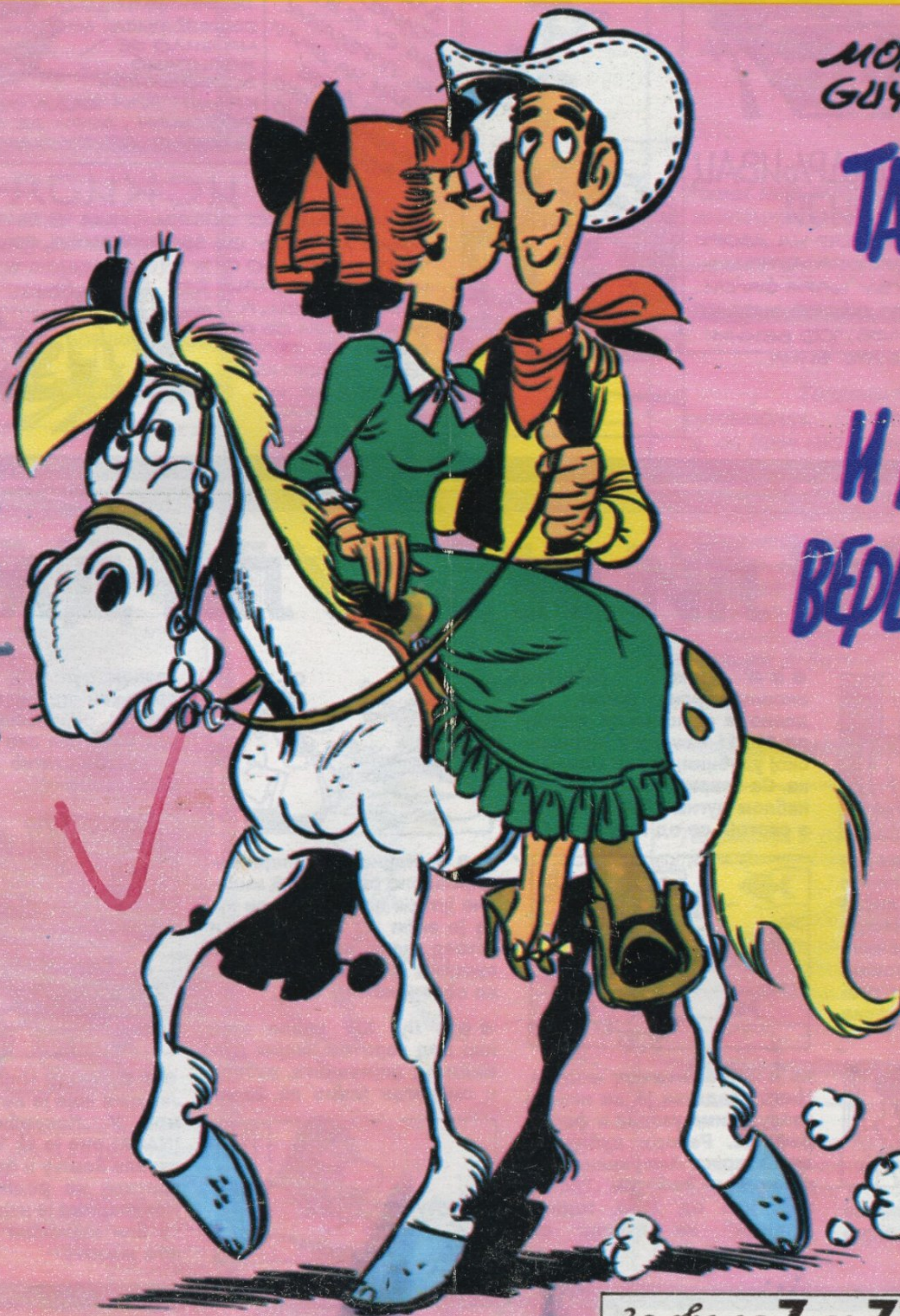
ЗАБАВНИК

10. XI 1995 • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LVII • ЦЕНА 5 ДИНАРА • БРОЈ 2283

MORRIS &
GUY VIDAL

ТАМЧНИ
ТОМ
И ЊЕГОВА
ВЕДЕНИЦА

За све од 7 до 77

Фирма

Веровати или не!

ХРАМ КАША

РУШЕВИНЕ ЈЕДНОГ
ДРЕВНОГ ХРАМА У
РИМУ, ПО ВЕРОВА-
ЊУ, ЛЕЧЕ КАШАЮ.
ОСОБА КОЈА КА-
ШАЈЕ ТРЕБА ДА ПРО-
ВЕДЕ У ВЛАЖНОМ
ХРАМУ ЈЕДНУ НОћ
И КАШАЈЕ ЋЕ ПРЕ-
СТАТИ.

НАЈВЕЋИ ПРОЖДРЉИВАЦ У ИСТОРИЈИ

БИО ЈЕ ФАГОН, СТРАЖАР НА ДВОРУ
РИМСКОГ ИМПЕРАТОРА АУРЕЛИ-
ЈАНА. У ПРИСУСТВУ ЦАРА ФАГОН
ЈЕ ЈЕДНЕ ВЕЧЕРИ ПОЈЕО ДИВЉЕГ
ВЕПРА, ОВЦУ, ПРАСЕ, 100 ВЕКНИ
ХЛЕБА И ПОПИО БУРЕ ВИНА.

НОВАЦ

КОВАН У ЕВРОПИ
У XII ВЕКУ
ОД СРЕБРА И
ЗЛАТА БИО ЈЕ
ТОЛИКО ТАНАК
ДА СУ 12 НОВИ-
ЋА ПОРЕЂАНИХ
ЈЕДАН НА ДРУГ
МОГЛИ ДА СЕ
ОБАВИЈАЈУ ОКО
ПРСТА И ТАКО
ЛАКШЕ НОСЕ.

Најнеобичније удварање

ФРАНЦУСКИ ВОЈВОДА АНРИ ДЕ
ГИЗ (1614-1664)
ГОДИНУ ДАНА
ЈЕ, СВАКОГ
МЕСЕЦА,
ВОЂЕНОЈ
АНИ ДЕ ГОН-
ЗАГА СЛАО
ПО КУРИРУ
ПЕРГАМЕНТ
СА ЗАКЛЕТ-
ВОМ ДА ЋЕ
ЈЕ ВЕНИТИ.
СВЈХ 12 ПИСА-
МА БИЛО ЈЕ
ИСПИСАНО
ВОЈВОДИНОМ
КРВЉУ. АЛИ КАДА ЈЕ ПОСТАО
СЛОБОДАН, АНРИ ДЕ ГИЗ ЈЕ
ИЗАБРАО ДРУГУ ЖЕНУ.

ИСКИЈА

ИТАЛИЈАНСКО ОСТРВО, ИМА 6 ВУЛКАНА КОЈИ,
ИАКО МИРУЈУ ОД 1302. ГОДИНЕ, СТАЛНО ПРЕТЕКУ
ТУЋЕ. ОСТРВО СУ
ЧЕСТО ПОГАЂАЛИ
ЗЕМЉОТРЕСИ, А
ОНАЈ КОЈИ СЕ ДО-
ГОДИО 28. ЈУЛА
1883. РАЗОРИО ЈЕ
ТРИ ГРАДА И
ОДНЕО 2300
ЖИТАВА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

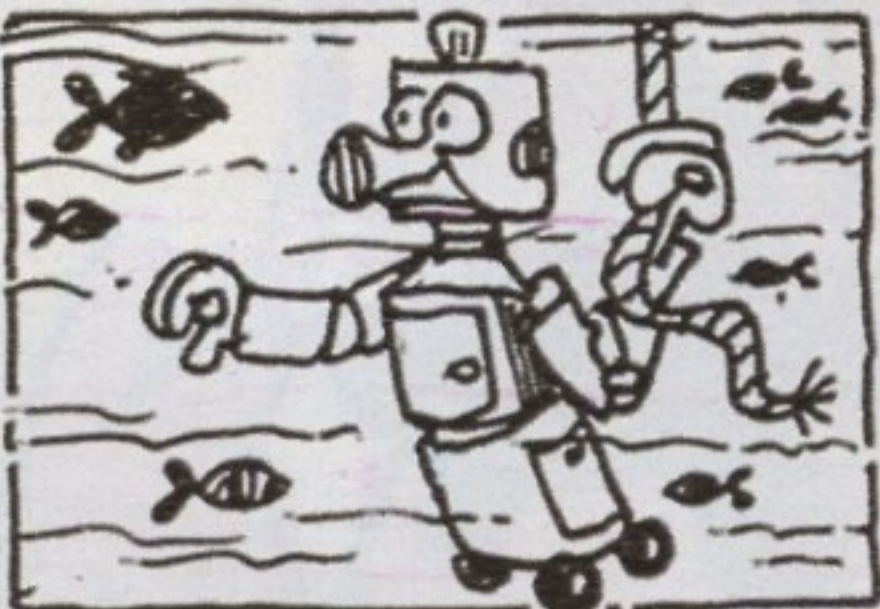

● ● ● овог лета изашла је у
Београду из штампе књига
„Важније од живота“ писца
Марка Дражића. Критичари
су веома високо оценили
овај авантуристички роман.
Писац има 15 година и уч-
ник је Треће београдске
гимназије.

● ● ● 33 одсто Француза
пореком је из неке друге
земље.

● ● ● „Каико“, јапански
океанографски робот, не-
давно је спуштен на дубину
од 10.911 метара у Маријан-
ској удубини, усред Пацифи-
ка. Са површином је повезан
каблом дугим 12.000 метара,
а састоји се од главне каби-

не и истраживачког модула.
Његов задатак је да испита
увалу, узима узорке и фотог-
рафише. Рекорд дубине и
даље држе Американци са
подводним роботом „Трст I“
који још од 1960. године
„станује“ на дубини од
10.962 метра!

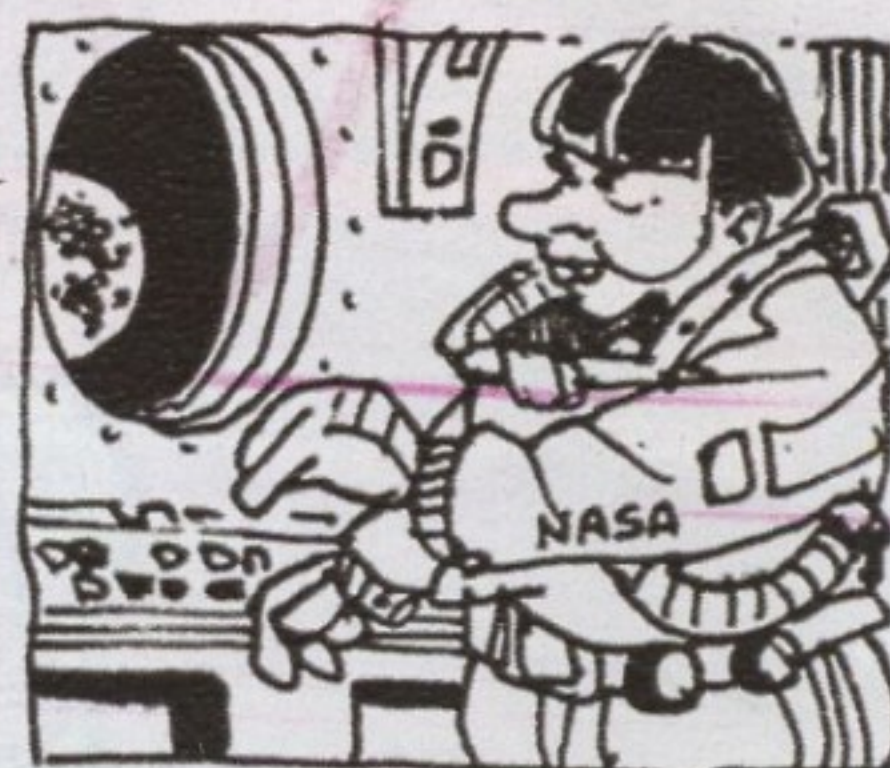

● ● ● Национални парк Ен-
дирондакс са својих 6 мили-
она јутара површине три пу-
та је већи од Јелоустона и
готово исте величине као
суседна држава Вермонт,
на североистоку САД.

● ● ● Луј XIV умало није
пао под теретом својих дуг-
мади од дијаманата, рубина
и смарагда (само по 20 на

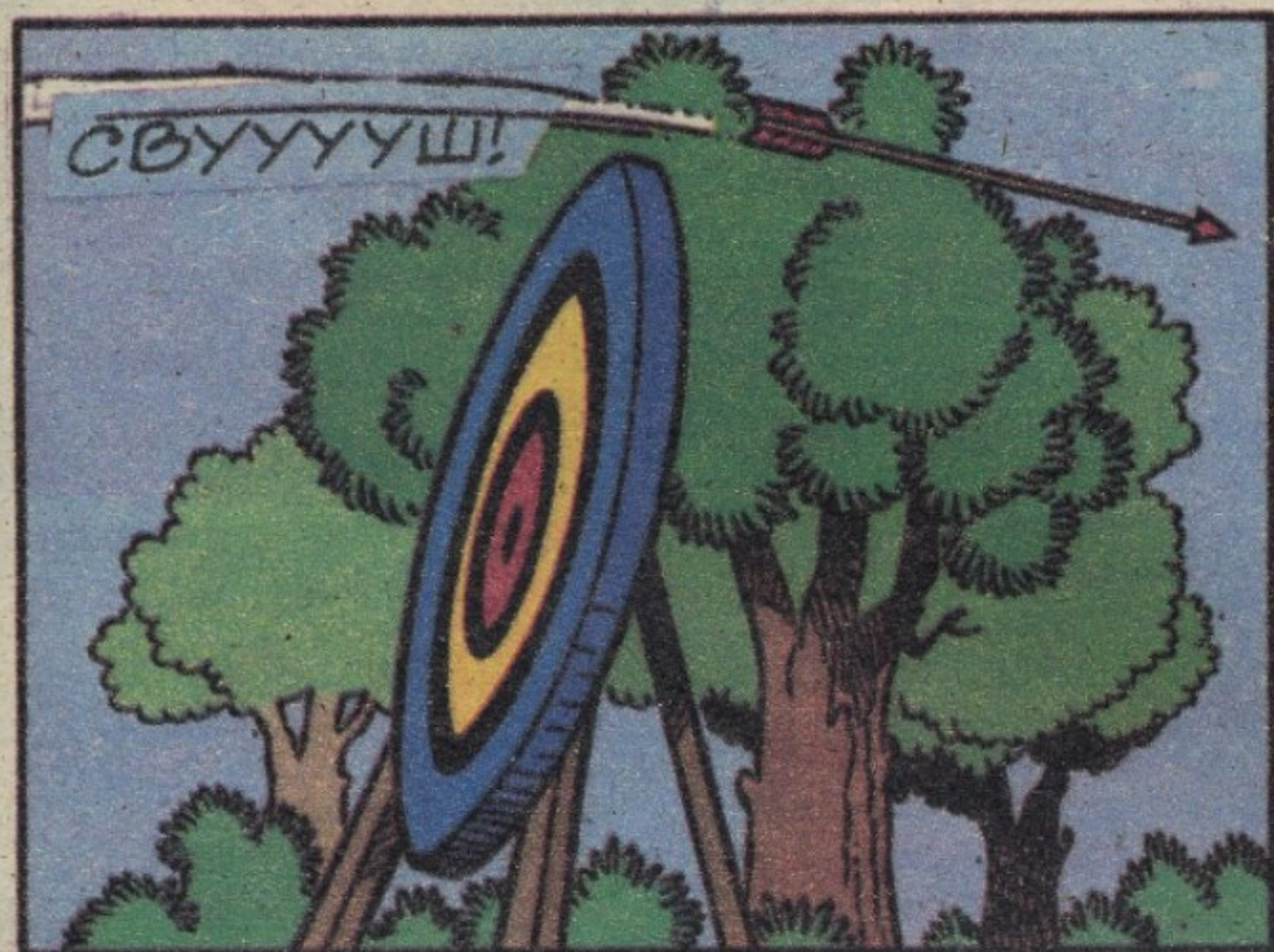
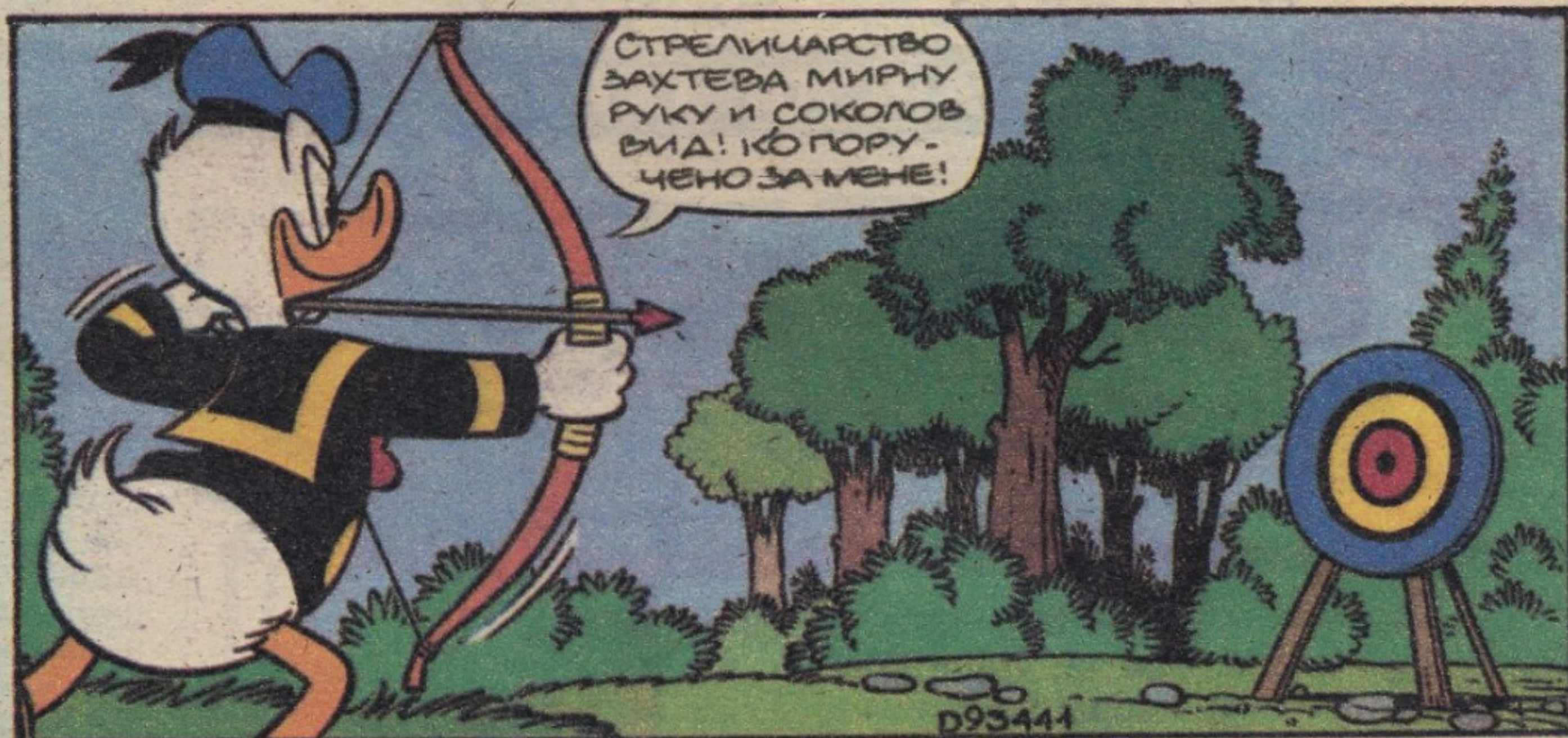
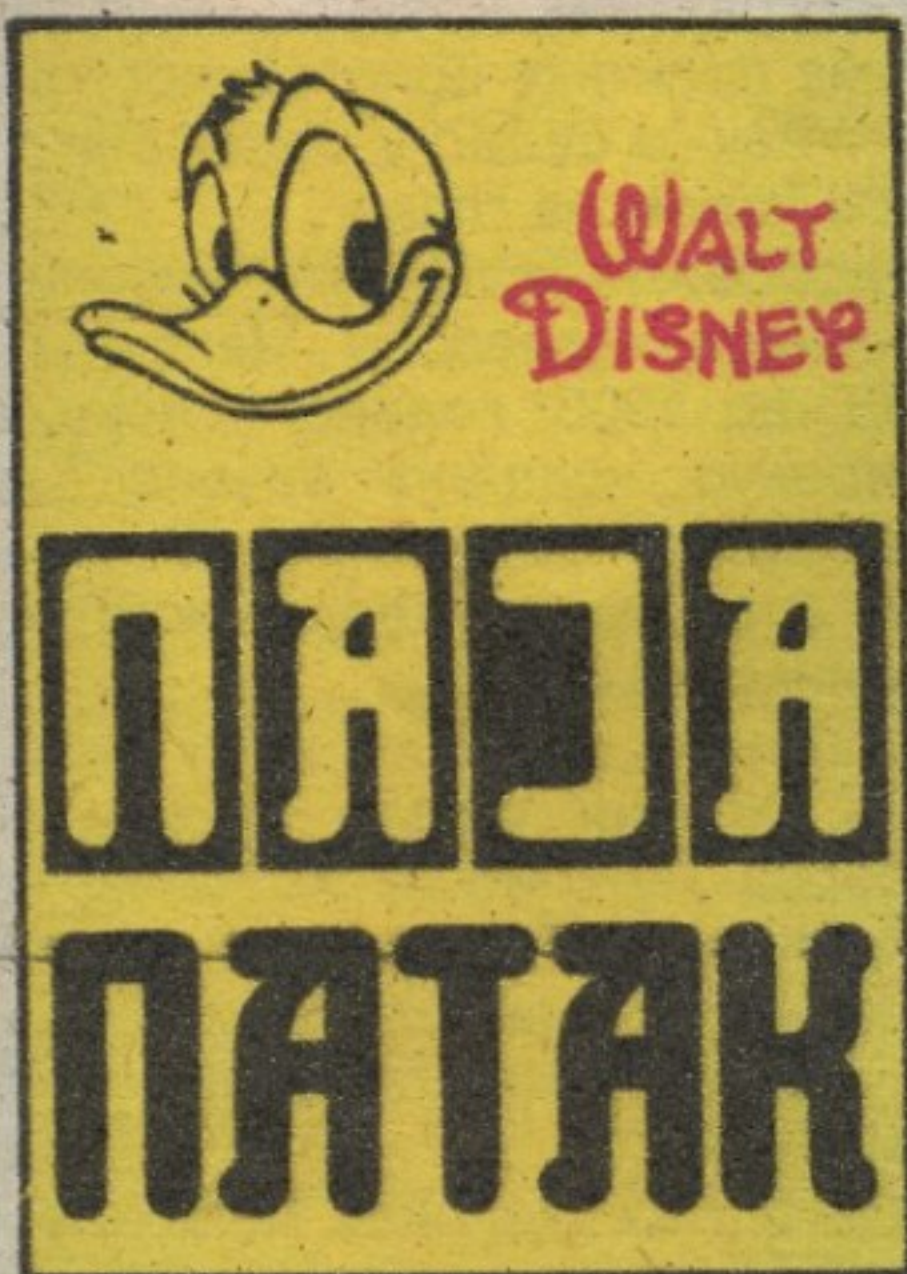

сваком рукаву!), па је био
 принуђен да се пресвуче у
нешто скромнији комплет
кад му је пре око 300 година
у госте стигао персијски
шах.

● ● ● Мукаи Чијаки прва је
Јапанка која је летела у кос-
мос. У „Колумбија“ шатлу
(NASA) она је за 15 дана об-
летела Земљу и безбедно се
вратила на родну планету.
Новинарима је изјавила да је
то био најлепши дан у ње-
ном животу.

Илустровао Зоран Петковић Петко

БЕОГРАДСКА ЧАРШИЈА И ШТАМПАРСКА ХАРТИЈА

НОВИНАРИ - АБАЦИЈЕ, КАФЕЦИЈЕ...

Почетком овог, а још више крајем прошлог века није било лако ни новинарима ни новинама. У новинаре готово нико није хтео, а новине су се једва продавале у две до три хиљаде примерака. А тек полиција: није дала око да се отвори!

Тешко се некада штампа у Србији пробијала до читалаца. А није у мукама настајала, напротив.

Лист је могао да покрене свако ко је то желео. Шта вреди, народ није био навикнут на читање. Уз то, Београд и остали градови били су мали, па су се вести брзо шириле чаршијом.

Ствари су кренуле за штампу набоље тек после анексије Босне од стране Аустро-Угарске 1908. Срби су скочили на ноге, ширио се гнев, одржавани су протести зборовима... Издавачи су задовољно трљали руке – дневни тираж новина од највише три хиљаде увећао се на фантастичних осам хиљада примерака. Људи су грозничаво читали шта се догађа: Докле Аустрија мисли да дави, како су одговориле велике силе, а шта каже Русија...

А већина српске штампе излазила је у Београду.

Помагајте, убише књаза!

Прве новине у Србији изашле су... у Крагујевцу 1834. године и звале су се „Новине српске“.

За најпознатије дневне информативне листове словили су: „Београдске нови-

не“, „Трговински гласник“, „Вечерње новости“, „Мали журнал“, „Дневни лист“, али и партијски листови – „Самоуправа“, „Видело“, „Исток“... Затим су се појавили „Политика“, „Штампа“, „Правда“... Излазили су и шаљиви листови „Брка“, „Геџа“, „Ђора“.

„Штампа“ Свете Јакшића излазила је... од 1902. до 1914. и са само једним „домашњим задатком“ – да заступа аустрофилску политику краља Милана Обреновића.

Удружење београдске трговачке омладине издавало је „Трговачки гласник“, први број изашао је 1887. и био веома цењен лист који је водио Ђорђе Кимпановић, човек елегантно обучен и увек с цилиндром на глави, смирен и уман. Његов лист бавио се економском тематиком, непристрасно али млако, без жара и полемике.

Стеван Ђуричић, бивши дипломата и власник „Београдских новина“, заступао је у новинама политику црногорског краља Николе. Увек је седео у редакцији са црногорском капом на глави.

Пера Тодоровић, један од најбољих српских новинара, издавао је „Мале новине“ од 1883. до 1903. године. Угасио је лист и покренуо недељне свеске под именом „Огледало“. У вези с „Огледалом“ остаће упамћен догађај за историју српског новинарства.

Наиме, догодило се да је „неки сељак Тарабић“ из Ужичког округа (данас познат као пророк Тарабић из Кремана) на дан убиства Михаила Обреновића 29. маја 1868. помахнутао трчао по ужичкој пијаци и викао: „Људи, помагајте, убише књаза Михаила!“

Полиција је одмах ухапсила Тарабића и док га је саслушавала, стигла је вест о кнежевом убиству! У полицији су били згранути и још жешће су притисли Тарабића мислећи да је учесник у завери. Записник са саслушања касније је волшебено нестао, али је Пера Тодоровић успео да се домогне „свежих“ забележака са Тарабићевог испитивања и да до послед-

ње речи објави у свом „Огледалу“! Никада се није сазнао како му је то пошло за руком, а он о томе није желео да прича. Тајну је однео у гроб

Са две собе и три новинара

Готово сви листови излазили су у подне и стајали су 5 пара динарских. Растурани су се по улицама или по кућама преко рђаво организованих продаваца.

Листови су редовно имали четири а само у изузетним случајевима шест и осам страна.

Број штампаних примерака износио је од хиљаду до две хиљаде примерака. Три хиљаде и више су биле изузетан успех.

Просвећенији свет, политичари и јавни радници куповали су по неколико листова, што због ниске цене, што због тога што се четири странице брзо прочитају. Загрижене присталице појединих странака куповале су лист странке коју симпатизу.

Новине су се могле прочитати бесплатно у свакој кафани која је држала за госте готово све дневне листове.

Штампарија и редакције биле су пука сиротиња. Није било ни слагачких машина

ни ротације. Слагало се ручно, често при свећи, тада струју није имала свака кућа. Машинско одељење штампарије морало је да има струју, али је штампање обављано на обичним такозваним флах машинама, у приземним и засебним кућицама јер је клопарање машина било неподношљиво. Само неколико листова имало је своје штампарије, али не и модерније штампарске машине.

Редакције су биле још већа туга. Обично су се налазиле у згради штампарије. Једна или две собе, неколико столова и столица, и то је било све! Писало се масилом на отпацама штампарске хартије. Међу часним изузецима је лист „Вечерње новости“ који не само да је имао своју зграду са штампаријом и просторијама за редакцију већ и први телефон у Београду. Телефон се позивао окретањем броја – 1.

Редакције нису имале више од два до три стална сарадника. Листови са најбољом продајом, попут „Политике“, држали су и десетак стално плаћених новинара! Углавном, странице су се попуњавале добровољном сарадњом.

Лист „Политика“, који се појавио 1904, био је неутрална национална новина блиска Министарству спољних послова. Захваљујући томе имала је вести из прве руке о приликама у Европи па јој се зато највише и веровало. Власници осталих листова су ревновио су гледали према „Политици“ јер им је брзо одвукла читаоце.

За разлику од „Политике“, лист „Правда“, под уредништвом Јове Адамовића и заштитом бившег министра Павла Маринковића, била је типично опозициона новина која је безобзирно нападала режим и када јесте и када није био у праву.

Новинарска професија није била на цени због несигурног „живота“ новина. Или су гашене због губитка читалаца или их је

забрањивала полиција. Зато су се новинарским послом бавили и трговци, и кафеџије, и абације, и пензионисани официри...

Такви су били и власници новина, наравно не сви. Довољно је било да сакупе коју пару, позајме новац или заложу имовину па да покрену лист. Било је међу њима људи без дана школе који су носили и звање уредника! Срећом, новине нису уређивали, већ су за тај посао имали своје „друго ја“! Бавили су се пласманом новине и организацијом посла.

Уредник за затвор

Папир за штампање новина и само штампање били су веома скупи. Власник листа тада уобичајеног формата 63X95 плаћао је штампање 200 до 300 динара по броју и то за првих хиљаду примерака. За сваку даљу хиљаду доплаћивао је још по 50 динара.

Новинари су плаћани 60 динара месечно. Толику плату имао је државни чиновник почетник. Када су браћа Рибникар плаћали књижевнику Браниславу Нушићу 300 динара месечно за његове чувене „бенакибијаде“ у „Политици“ толико су добијале на име плате и судије Апелационог суда. Министар је зарађивао 1.000 динара месечно.

Новинар са платом од 60 динара могао је да плати само стан и храну. Половина му је била потребна за скромну собу, а друга половина да исплати кафеџију за месечну исхрану. Није била реткост видети га у излизаним ципелама. Зато се нико и није дуго задржавао у новинарској професији. Касније, ствари су се промениле, али касније... За објављене текстове у новинама пред судом је одговарао власник, главни уредник и одговорни уредник. Али, одговорност је била подељена, односно законом је било одређено да одговорност за текстове потписане иницијалима или шифром сноси само одговорни уредник. Отуда текстови који су нападали режим никада нису носили пуно име и презиме аутора, па би пред лице суда редовно стао одговорни уредник. Али, у томе и јесте доскочица власника новина.

Како поред главног уредника и осталих уредника одговорни уредник није имао шта да ради, власници новина напосто су измислили то звање и кад год би у новинама напали режим, њему је следовао суд. А то уопште није био новинар, нити је радио у редакцији, већ унапред одређена жртва којој је плаћано звање одговорног уредника, односно пристанак да, ако је потребно одлежи, неколико месеци у затвору! Тако је такозвани одговорни уредник у затвору добијао бесплатно стан и храну, а од власника новина још и новац. То су углавном били сиромашни студенти којима је чак била част да се помињу као „политички кривци“! Власти су се касније досетиле јаду и тако је овај „систем“ прекинут, али је извесно време сјајно обављао посао!

После Првог светског рата 1919. у Београду су се од старих листова појавили само „Политика“, „Правда“, „Трговински гласник“ и „Балкан“. Остало је усахло. Међутим, појавили су се нови листови, модерније штампарије, професионалне редакције и новинари. Све је било некако другачије. Осим полиције која је и даље будно мотрила на новине.

Миленко Тодоровић

ОГЛЕДАЛО

ЗВНИ СТ

ТАМПА

МАЛЕ НОВИНЕ

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

РАТОВИ

КРСТАШКИ

Било је то тачно пре 900 година. На отвореном пољу пред источном капијом француског града Клермона, 27. новембра 1095, папа Урбан II одржао је ватрен говор окупљеним свештеницима и грађанима. Источним хришћанима – рекао је – треба помоћи. Турци освајају њихове земље, Цариград је у опасности, ходочасници на путу за Јерусалим изложени су нечувеним патњама и злостављањима. Стога сви хришћани морају поћи на Исток, у свети поход!

На те палине речи, изречене поводом сабора који је те године одржан у Клермону, народ је одговорио с одушевљењем које је и самог папу изненадило. „Deus le volt“ (Бог тако хоће), повикали су сви у хору.

Сабор је морао хитно да донесе планове за ратни поход. Одлучено је да ће имовина ратника бити под заштитом цркве, да би им се вратила по завршетку рата. Онима који узму учешћа у рату обећан је опрост грехова, а они који одбију да пођу могли би бити екскомуницирани. Свим ратницима је наложено да на одећу пришију црвени крст (одатле назив „крсташ“).

За датум поласка одређен је 15. август 1096. године. Зборно место за све био је Цариград. Тако је почео први крсташки рат, а са њим цео један период европске историје, који ће касније историчари различито процењивати. Дуго времена крсташки ратови су приказивани у побожним и „прозападним“ бојама. Касније ће поједини научници заузети супротан став, оптужујући европске „варваре“ за окупацију високо цивилизованих муслиманских земаља Блиског истока. У стварности је у крсташким ратовима било и једног и другог, и још много чега: жестоких сукоба, тријумфалних јуриша, пораза, племенитих тежњи и неостварених нада. Немогуће је утврдити колико је тачно било ратова (седам, осам, девет или и више) јер се они каснији претварају у низ изолованих

ЗА ХРИСТОВ ГРОБ И СЛАТКУ КАЈСИЈУ

У ратове за ослобођење Свете земље ишли су племићи, монаси, сељаци, криминалци, па чак и деца. Од десетак ратова само је први био успешан

ратних авантура. У сваком случају, једино је први постигао циљ – освајање Јерусалима. Сви остали били су неуспешни.

Шта је изазвало крсташке ратове? У последњим вековима првог миленијума притисак ислама на Европу био је изузетно јак. Муслимани су држали Шпанију, Сицилију, а Карло Мартел, у бици код Поатјеа 732. године, једва их је задржао да не пређу у Француску. Уз то, по целом Средоземном мору харали су муслимански пирати.

Међу хришћанима, још од петог века, био је раширен обичај ходочашћа на Христов гроб. на хаџилук (углавном пешице) ишли су владари, племићи, али и обични сељаци. Док се пролазило кроз хришћанске земље, све је ишло глатко, али готово половина пута ишла је кроз територије под турском влашћу. Ту су ходочасници наилазили на безбројне препреке, плаћали дажбине и хараче, а често им је и живот био угрожен.

Не треба заборавити ни економске мотиве. Учешће у „прекоморским походима“, како се онда говорило, омо-

гућило је Ђенови, Венецији и другим поморским републикама да учврсте своје присуство у блискоисточним лукама и да се обогате изнајмљујући бродове крсташима. С друге стране, многи витезови без сопственог имања одлазили су на исток у потрази за земљом. Неки од њих заиста ће успети на Блиском истоку да оснују хришћанске феудалне државице које ће се одржати око један век и које ће често ратовати међу собом.

УРБАН II

Пореклом француски племић, био је папа од 1088. до 1099. године. У покушају да обнови углед католичке цркве

прогласио је „Божје примирје“ међу феудалцима и позвао их да уместо међусобних сукоба пођу у борбу за ослобођење Светог гроба. На то га је наводила и жеља да поправи односе с православним хришћанима у Византији. Био је одличан говорник и није му било тешко да придобије народ за своје планове.

ПЕТАР ПУСТИЊАК

Свештеник, рођен у Амијену средином 11. века, био је највећи заговорник идеје о крсташким ратовима.

Неколико година пре првог рата посетио је Јерусалим и лично се уверио каквим су прогонима били изложени хришћански ходочасници. Тврдило се да су га тада Турци заробили и да, бојећи се мучења, није оклевао да пређе у ислам. (Учинио је то – рећи ће касније његови браниоци – да би могао да се врати у Европу и однесе папи апел Јерусалимског патријарха за помоћ). Учествовао је у првом крсташком рату. Умро је у Француској 1115.

ГОТФРИД БУЈОНСКИ

Војвода од Лорене, имао је 36 година кад је кренуо у први крсташки рат. Описиван је као савршен пример хришћанског витеза, али новац за ратовање изнудио је претњама од Јевреја на својим поседима. Одбио је да положи заклетву византијском цару Алексију, а кад је овај обуста- вио снабдевање крсташа, Готфрид се није устручавао да нападне „бра- ћу хришћане“, и то на Велики петак. По завршеном рату прогласио се за краља Јерусалима.

ФРИДРИХ БАРБАРОСА

Немачки цар, рођен 1123. године. Борио се у Италији, настојећи да учврсти преко „Светог римског царства“ (то јест Немачке) над папском влашћу. У трећем крсташком рату показао се као велики војсковођа. Мада изнурена глађу и дугим маршеви- ма, у мају 1190. његова војска је потукла Турке у бици код Иконије.

Какав је био резултат крсташких ратова? По мишљењу Жака де Гофа, познатог француског историчара, једина добит од двестагодишњег ратовања била је – кајсија. (Тај плод, дотле непознат у Европи, крсташа су донели са истока). Основни циљ о коме су стално говориле папе – ос-

лобођење Свете земље – није остварен. Штавише, по завршетку крсташких ратова Турци су прешли Дунав и кренули у освајање нових простора. Све оно што је Европа примила од тада цивилизованијих Арапа, примљено је преко Шпаније.

Ипак, историчари указују на

неколико добрих и лоших последица које су крсташки ратови оставили за собом.

– То је први улазак маса у историју. Поред краљева, војвода и витезова, главнину крсташке војске чинили су сиромаси из разних крајева Европе, „наоружани само вилама и вером“ како каже је-

дан хроничар. Овог пута они нису били обични војници под командом феудалног господара, него добровољци.

– Поред већ поменутих поморских република, које су економски ојачале, учврстио се и ауторитет Римске цркве. Упркос различитом националном пореклу, сви учесници

САЛАДИН (САЛАХ ЕД-ДИН ЈУСУФ)

Султан Египта од 1171. и Сирије од 1174, био је најљући и најспособнији противник на кога су наишли крсташа. Године 1187. преотео им је Јерусалим. Није био ни Арапин ни Турчин, него Курд. Крсташа су о њему у Европи ширили језиве приче које уопште нису одговарале стварности. Увек се понашао витешки, забрањивао убијање заробљеника, а неретко их је и ослобађао. Током једне битке, кад је Ричард Лавље Срце остао без коња, Саладин му је послао два коња.

1095: Рат просјака

Још пре првог „званичног“ крсташког рата почео је такозвани „поход одрпанаца“. Маса верника кренула је одмах после апела папе Урбана, 27. новембра. На челу су ишла два фанатика, Петар Пустинњак и Готје Без Имања, а за њима свештеници, монаси, скитнице, лопови, пљачкаши и проститутке. После сваке Петрове проповеди маса се увећавала. Нико није тачно знао где се налази Јерусалим, али су кренули кроз Немачку, Аустрију, па, преко Балкана. Успут су поубијали хиљаде Јевреја, за казну: што су распели Исуса“. Да би се прехранили, пљачкали су села и градове. Коначно се нападуто становништво побунило и ударило на пљачкаше. Поворка се распала: само су неки од њих остали да се прикључе првом крсташком рату, међу њима и Петар Пустинњак.

ју) и данашњи Либан и Сирију, па су у Јерусалим стигли 7. јуна 1099. године. После дводневне опсаде град је освојен, а арапско становништво побијено. Следећих година крсташа су проширили своје поседе на велики део Мале Азије, северну Сирију и слив реке Јордана.

1145: Други крсташки рат

Поведен је зато што је турски војсковођа Имад ед-Дин Зенги, у служби персијског султана, преотео хришћанима војводство Едесу. Војску су предводили француски краљ Луј VII и немачки Конрад III. Од самог почетка поход је био лоше организован. Французи се нису слагали с Немцима, стигли су разним путевима и у разна времена, а и једни и други стрепели су од Византинаца. Отуда је Турцима било лако да их потуку у неколико битака. Године 1148. два краља су се вратила у своје земље.

РИЧАРД I ОД ЕНГЛЕСКЕ (ЛАВЉЕ СРЦЕ)

Надимак под којим је ушао у историју одговара карактеру и изгледу овог краља, који је живео од 1157. до 1199. По образовању, политичкој и војној вештини био је један од најбољих енглеских владара. На повратку из трећег крсташког рата доживео је бродолом близу венецијанске обале. Прерушен, пешице је прешао из Италије у Аустрију, где га је Леополд V заробио и предао га његовом непријатељу, немачком цару Хајнриху IV. После две године, плативши огроман откуп, вратио се у Енглеску и поново освојио престо који је у међувремену бесправно заузео његов брат, Џон Без Земље.

1096: Први крсташки рат

Снаге више хришћанских владара кренуле су разним путевима на Исток, неки морем а неки преко Балкана, и окупиле се у Цариграду између децембра 1096. и априла 1097. године. Требало им је две године да прођу кроз Малу Азију (где су освојили Едесу, Никеју, Тарсус и Антиохи-

1190: Трећи крсташки рат

У јулу 1187. Саладин је освојио Јерусалим. Три године касније у рат су пошли Фридрих Барбароса, француски краљ Филип II и енглески Ричард Лавље Срце. Фридрих, који је први пошао, однео је

крсташких похода признавали су духовно вођство папа. Ватиканска канцеларија организује се од тог доба на новој, међународној бази.

— Пропаст Византијског царства почеће падом и пљачком Цариграда у време Четвртог крсташког рата.

— Ислам, мада је одолео крсташима, доспева у кризу. Дотадашње верско и политичко јединство Арапа под влашћу калифа бива начето сукобима насталим у време ратова против крсташа. Монголске и турске инвазије учиниће остало. Почиње културно опадање, управо у време када се хришћанска Европа уздиже. После крсташких ратова тежиште историје неумољиво се помера ка Западу.

С. С.

Крсташи на путу за Јерусалим, по цртежу Гистава Дореа.

да му помогну да се врати на престо с кога га је збацио брат. Договорено је да за ту услугу плати 200.000 сребрних марака. Крсташи су зратили Алексија на трон, али је он одбио да плати, па су одлучили да за накнаду узму његово царство. Осмог априла 1203. напали су Цариград, спалили читаве четврти и однели богат плен. Резултат је био уништење последњег уточишта које је још могло да се одупре турским освајањима.

1212:

Дечји рат

Почетком 13. века по Европи се проширила идеја да само невини и безгрешни, дакле деца, могу да ослободе Свети гроб. У пролеће 1212. један дванаестогодишњи пастир, Стефан од Клоа, јавио се француском краљу Филипу тврдећи да му је Христос наложио да поведе нови крсташки поход. Краљ му је саветовао да се врати кући, али је Стефан наставио да проповеда по Француској скупљајући своје вршњаке. Убеђивао их је да ће се море отворити пред њима, па ће моћи пешице да стигну до Јерусалима. Десетак хиљада малишана кренуло је у Марсеј. Многи су успут поумирали од глади и напора. Они који су стигли у Марсеј дуго су чекали да се море отвори. Кад се то није догодило, два трговца су понудила да их са седам бродова бесплатно превезу до Свете земље. Деца су се укрцала и о њима се више ништа није чуло. Осамнаест година касније један од преживелих испричао је шта се догодило. Недалеко од Сардиније, по тајном договору с трговцима, чекали су их Сарацени којима су деца продата као робље.

1215:

Пети крсташки рат

Папа је одредио Фридриха II Хоенштауфена за предводника хришћанске војске. Уместо да ратује, овај је одлучио да преговара са египатским султаном Ал Хамилом. У томе је коначно успео 1229. године: добио је Јерусалим, Назарет и Витлејем, а заузврат обећао да неће нападати Египат и да ће муслиманима дозволити приступ у цамију. Папа је одбио да призна уговор с безбожницима, а 1239. из Француске је кренула нова крсташка војска. Турци су их потукли код Газе и Јерусалим је заувек изгубљен.

неколико значајних победа, али у јуну 1190. удавио се приликом купања у реци Салф. У пролеће следеће године Французи и Енглези кренули су заједно са Сицилије, али су се још на путу посвађали. Уместо у Свету земљу, Ричард је отпловио на Кипар и преотео га од Византинаца. Филип II се вратио у Француску. Ричард је касније повео преговоре са Саладином, издејствовао за хришћане слободан приступ Христовом гробу, а у октобру 1192. кренуо натраг за Енглеску.

1201:

Четврти крсташки рат

Назван је „ратом Млечана“ јер су они једини имали користи од њега. Три фландријске војводе одлучиле су да нападну Турке у Египту, па су од Млечана изнајмили бродове за 85.000 сребрних марака. Мало касније византијски цар Алексије III замолио их је

МА ШТА

КАЖЕШ

НЕОЧЕКИВАН ПОТЕЗ

Један лопов из холандског града Гронингена одлучио је да опљачка радњу у којој тог тренутка није било муштерија: улетер је унутра, извадио пиштољ и изненађеном продавцу пружио цедуљу на којој је писало да му сместа преда сав новац из касе. Међутим, десило се нешто што је изненадило – њега. Продавац је такође написао нешто: лопов није могао да поверује својим очима кад је на цедуљи прочитао једну једину реч: „Марш!“ Овај потез продавца толико га је запрепастио да се сместа окренуо и одјурио из радње. ■

ЗАБРАНА

Италијански адвокат Карло Риенцо, који је уједно и председник националне групације за заштиту потрошача, уложио је недавно јавном тужиоцу жалбу у којој се окомио на изјаву градоначелника италијанског летовалишта Диано Марина. Шта је то разгневило адвоката? Речи градоначелника да „идућег лета неће бити сала свуда где се човек окрене – бутине, бокови прекривени целулитом и опуштене груди биће – забрањени!“ Другим речима, бикини ће на плажама овог летовалишта моћи да носе само лепе и витке жене, осталима ће то бити најстроже забрањено. ■

БАШ ОРИГИНАЛНО

Убрзо пошто је расписала конкурс за најбољи предлог за обележавање почетка новог миленијума, Британској лутрији стигло је преко 1400 предлога међу којима је свакако најоригиналнији онај који су, удруженим снагама, послале две мале фирме. Предлог се састоји у томе да се долазак 21. века обележи тако што ће се свакоме ко донесе неки од 2000 новчића кованих посебно за ову прилику дати награда. То и не би било ништа посебно да није једне ситнице: новчићи треба да стигну, с неба, то јест треба да падну пошто претходно буду лансирани на Месец, неке астероиде и планете. У свемир би их, по том предлогу, однеле ракете на соларни погон којима би се управљало са Земље, а цео подухват коштао би око 50 милиона долара. Откуд овако оригинална идеја, није тешко закључити ако се има у виду да су поменуте фирме произвођачи материјала који се користе у аеронаутици. ■

СТУДЕНТИ ПРЕВАРАНТИ

По једној енглеској научној студији преко 50 одсто студената vara на испитима. Да би то спречила, управа Кембриџа решила је да им доскочи па ће убудуће професори непосредно пред испите бирати боју папира на којима ће студенти писати одговоре: на располагању ће имати хартију светлољубичасте, лимун жуте, ружичасте и светлоплаве боје. Међутим, изгледа да ће ова мера остати без очекиваног резултата. Обавештени о „удару“, студенти су већ почели да се снабдевају наливперима са уграђеним радио-пријемницима и сложеним направама које користе инфрацрвене зраке. Ко ће кога да надмудри, остаје да се види. ■

СИЛЕЦИЈЕ У СУКЊАМА

Да се времена мењају и да слабији пол постаје све јачи, показује студија једног института за породицу која каже да последњих година батине добијају – мужеви. Број оних који су имали прилику да на својој кожи осете тежину руке својих, колико до јуче покорних, супруга расте упадљиво брзо. Тако је у Колумбији број мужева који су затражили помоћ полиције због насилног понашања „нежнијег“ пола прошле године, у односу на претпрошлу, порастао читавих 30 одсто. Оно што забрињава, мушкарце дакако, јесте да Колумбија није изузетак: жене су се осиле и у многим другим земљама. ■

ПЕДАГОШКА МЕРА

Власти једног градића на северозападу Немачке саопштиле су почетком ове школске године да ће убудуће ђаци основних и средњих школа сами чистити своје учионице. Та одлука образложена је не само финансијским него и педагошким разлозима: наиме, по чврстом уверењу градских отаца деца ће на тај начин стећи већи осећај одговорности. За разлику од њих, родитељи нису нимало одушевљени и не верују у метлу као педагошку меру. На чијој су страни деца, лако је погодити. ■

Илустровао
Зоран Петканић Петко

ПОЛИТИКИН

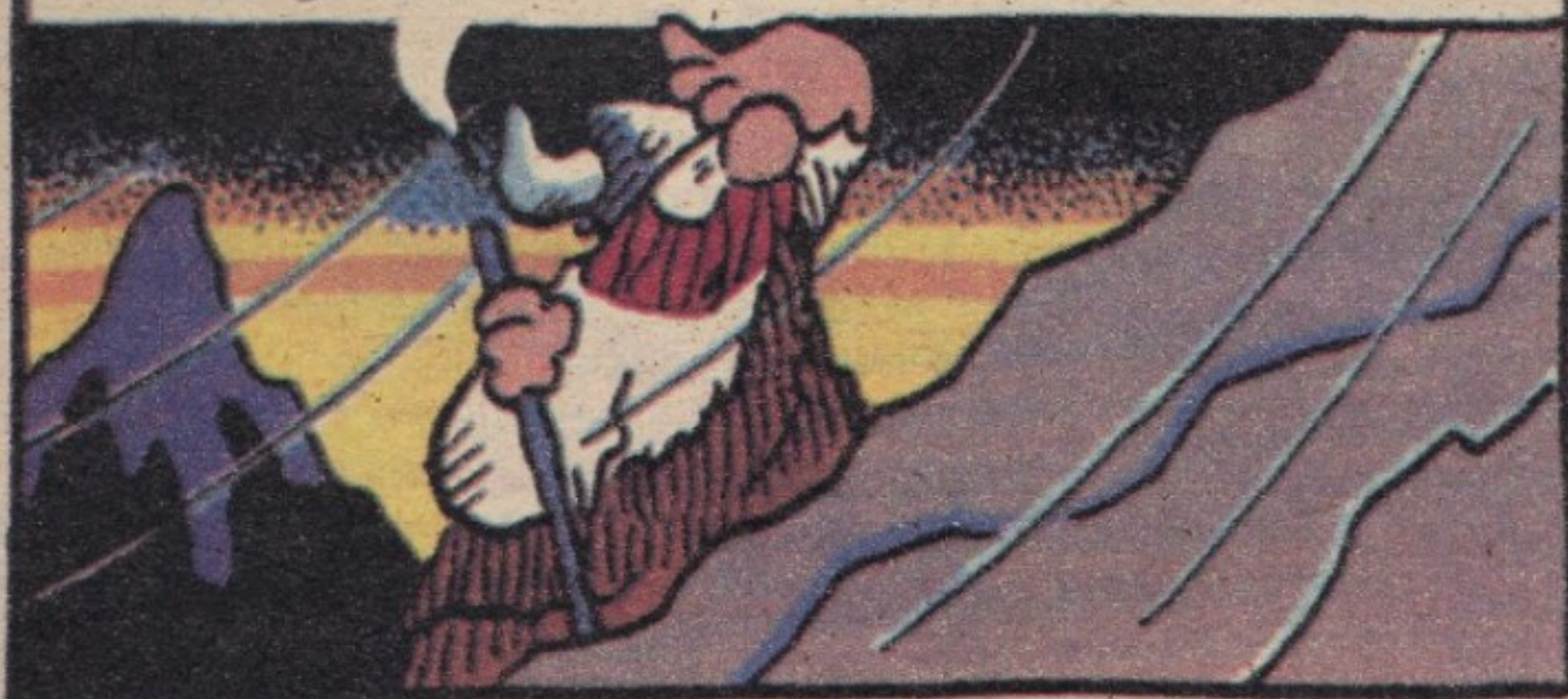
9

ЗАБАВНИК

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ЖУДЊА ЗА МУДРОШКУ МЕ ЈЕ ВОДИ-
ЛА КРОЗ ОЛУЈЕ И ПОПЛАВЕ, ПРЕКО
МОРА И ДОЛИНА, СВЕ ДО ОВЕ СВЕТЕ
ПЛАНИНЕ...

...ГДЕ САМ КОНА-
ЧНО УГЛЕДАО
СТАРОГ, СЕДОГ
МУДРАЦА!

САОПШТИ МИ О, ТИ,
СВЕТИ МУДРАЦЕ,
ШТА ЈЕ ТАЈНА КО-
ЈОЈ ЈА СТРЕМИМ?

ЧОРБАСТ
ПАСУЉ!

ЧОРБАСТ
ПАСУЉ?!

И ТО
КЛОТ!

ЗАР САМ ПРЕВАЛИО ТО-
ЛИКА ОЛУЈНА МОРА, СА-
ВЛАДАО ЉУТЕ ВЕТРОВЕ,
БОРИО СЕ СА СУНЦЕМ
И ЛЕДОМ, ДА БИ МИ
ТИ РЕКАО ТЕ ДВЕ БЕЗ-
ВЕЗНЕ РЕЧИ?

ТАЧНО,
СИНКО!

А, ЈЕ Л' ТО НЕКИ
ПОСЕБАН ПАСУЉ?

ЈЕСТЕ!
ЕВО ОВАД!

А КАКО
ДА ГА
НАБА-
ВИМ?

УСТУПИЋУ ТИ ГА ЗА
ЗЛАТНИК ПО КОНЗЕРВИ!

ЕЈ, ЈЕ Л' НЕКОМ
ПАДА НА ПАМЕТ
ЗАШТО ОВОГ ЗОВУ
МУДРАЦ БЕЗ
ПРЕМЦА?

ПОЛИТИКИ

ЗАБАВНИК

**ЖАН-КЛОД
ЕЛЕНА,**

**ЧОВЕК КОЈИ
ОБОЖАВА
КИЈАВИЦУ**

Једна од најдосаднијих и најнепријатнијих ствари које човека могу да снађу свакако је кијавица. Уз помоћ лекова, или без њих, потраје недељу дана. И зато невероватно звучи да има и оних који су луди за њом, срећни и пресрећни кад им нос процури. Један од њих је и Жан-Клод Елена.

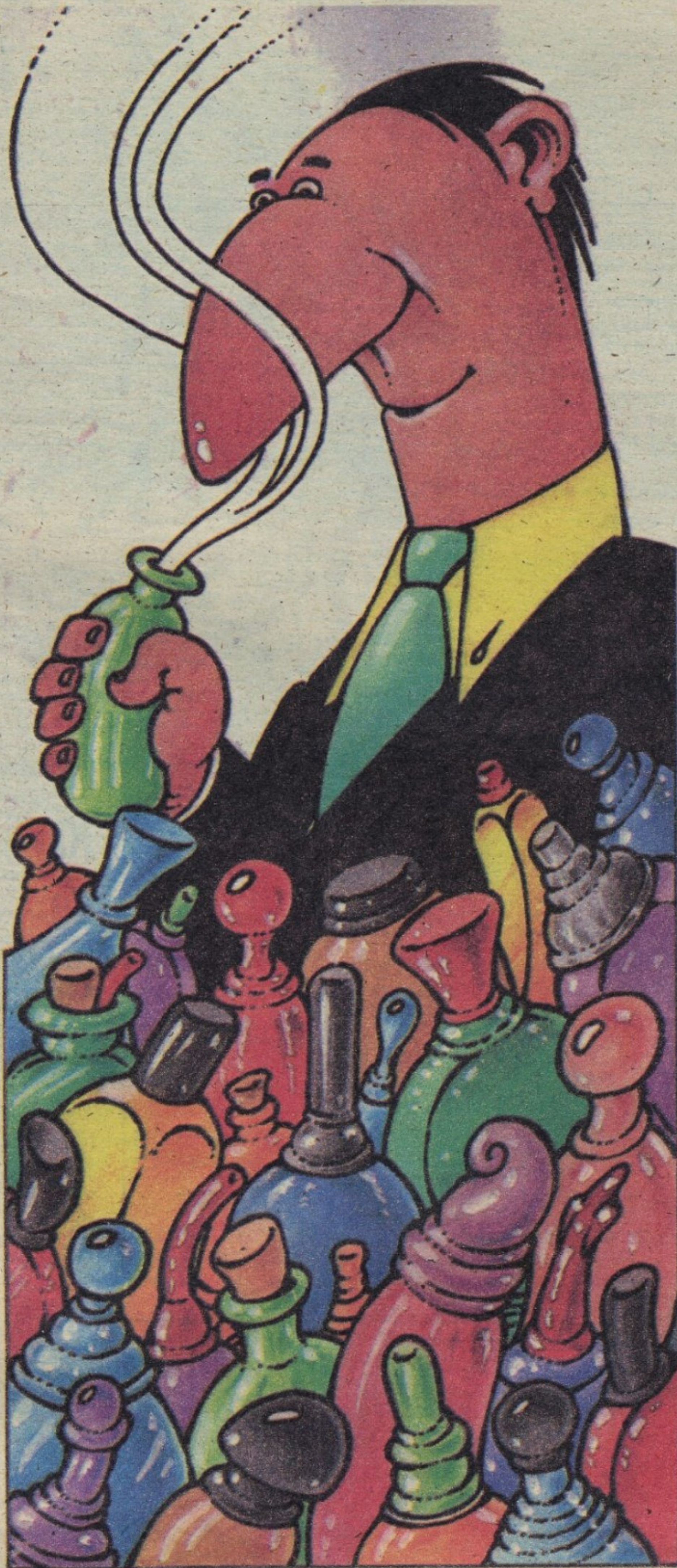
Док мученици који су зарадили кијавицу шмркћу и остају код куће завијени у топло ћебе, Жан-Клод, као на крилима ветра, јури на посао. Човек просто не може а да не помисли да с њим нешто није у реду, међутим, јесте. Срећан је кад му цури нос једноставно због тога што му тада чуло мириса постаје много изоштреније упркос широко распрострањеној заблуди да кијавица погубно утиче на њега. Истина, у фази кад је нос запушен „њух“ нам знатно попушта, али кад цури, мириси се знатно боље осећају јер кроз влажне мембране боље продиру. Уосталом, ко није, ако се затекао негде у природи, парку, на води, осетио да после кише све много лепше и јаче мирише. Узрок је у основи исти: већа засићеност влагом.

Ево зашто је Жан-Клоду важно да боље осећа мирисе: он је најпознатији „нос“ на свету, односно стручњак за прављење парфема. Седиште његове компаније је у самом срцу Њујорка, на Петој авенији, и одатле у свет крећу мириси које ствара за чувене модне куће као што су Пјер Карден, Армани, Баленсијага, Хермес и други.

Када објашњава неке то што ради, Жан-Клод каже да компонује исто као што то раде музичари. Од основних састојака као што су екстракти цветних уља и зачини попут цимета, наранџе, муската, мошуса, он склапа „композиције“ које остају заштитни знак разних модних кућа, козметичких фирми и познатих драгуљара који могу себи да дозволе да богатој клијентели понуде „свој“ мирис.

Да би се један „искомпоновани“ мирис осетио, неопходна је одређена атмосфера: ако је ваздух претерано сув или хладан, мирис слаби, чак

ДИВНО ЈЕ КАД ЦУРИ!

Мада себе сматра врхунским стручњаком а не уметником, један Француз стално настањен у Њујорку бави се стваралачким радом и то уз помоћ носа...

Занимљиво је да у свету има једва 200 правих „носева“. Већина њих је, баш као и Жан-Клод, пореклом из Француске, што се објашњава чињеницом да је то земља у којој је традиција прављења мириса веома стара. У време када је он почињао није било одговарајуће школе у којој би се овај занат учио. То што зна научио је од оца, а овај од свог и тако генерацијама уназад. Данас ствари стоје сасвим другачије и они који имају амбицију да постану „носеви“ могу да се школују на Међународном институту за парфеме, козметику и зачине, у близини Париза. Поред самог Института је и једини музеј мириса на свету у коме се чувају узорци многих познатих парфема и где посетиоци могу да се упознају са процесом дестилације екстракта потребних за справљање мирисних композиција.

Ипак, овим послом не може да се бави било ко. Није довољна само жеља, човек мора да има и јединствен осећај за склад мириса. Према речима Жан-Клода, последњих година у моди су мириси који подсећају на невиност, једноставност, свежину мора и природе. То су мириси у духу новог времена које се труди да врати неке од изворних вредности.

Жан-Клодови клијенти, наручиоци мириса, обично у кратким цртама назначе какав би требало да буде мирис за предстојећу сезону. Чувени јувелир Ван Клиф увек тражи да парфем с његовим именом буде „чист“, „прозрачан“, „јасан као дијамант“, „са духом и сјајем једног брилијанта“. Неком другом оваква упутства не би значила ништа, али Жан-Клод тачно зна шта жели Ван Клиф и такав парфем му и припрема. То је и разлог што носи титулу најбољег „носа“ на свету.

се и потпуно губи. Међутим, ако у ваздуху има довољно влаге, мирис долази до пуног изражаја. То је и разлог што се у лабораторијама, али и

осталим просторијама Жан-Клодове компаније, ваздух чешће прочишћава него иначе и обезбеђује прецизно утврђена количина влаге.

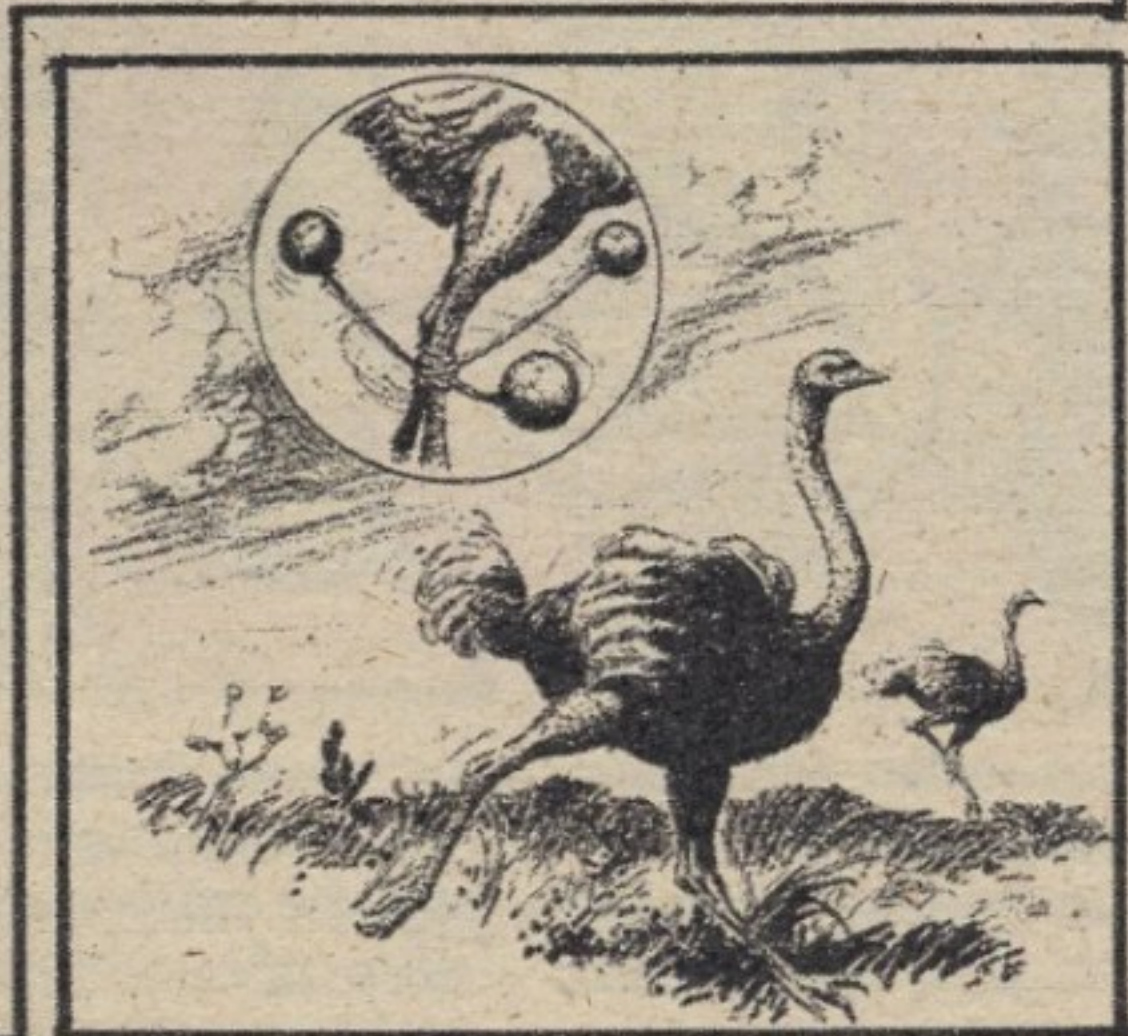
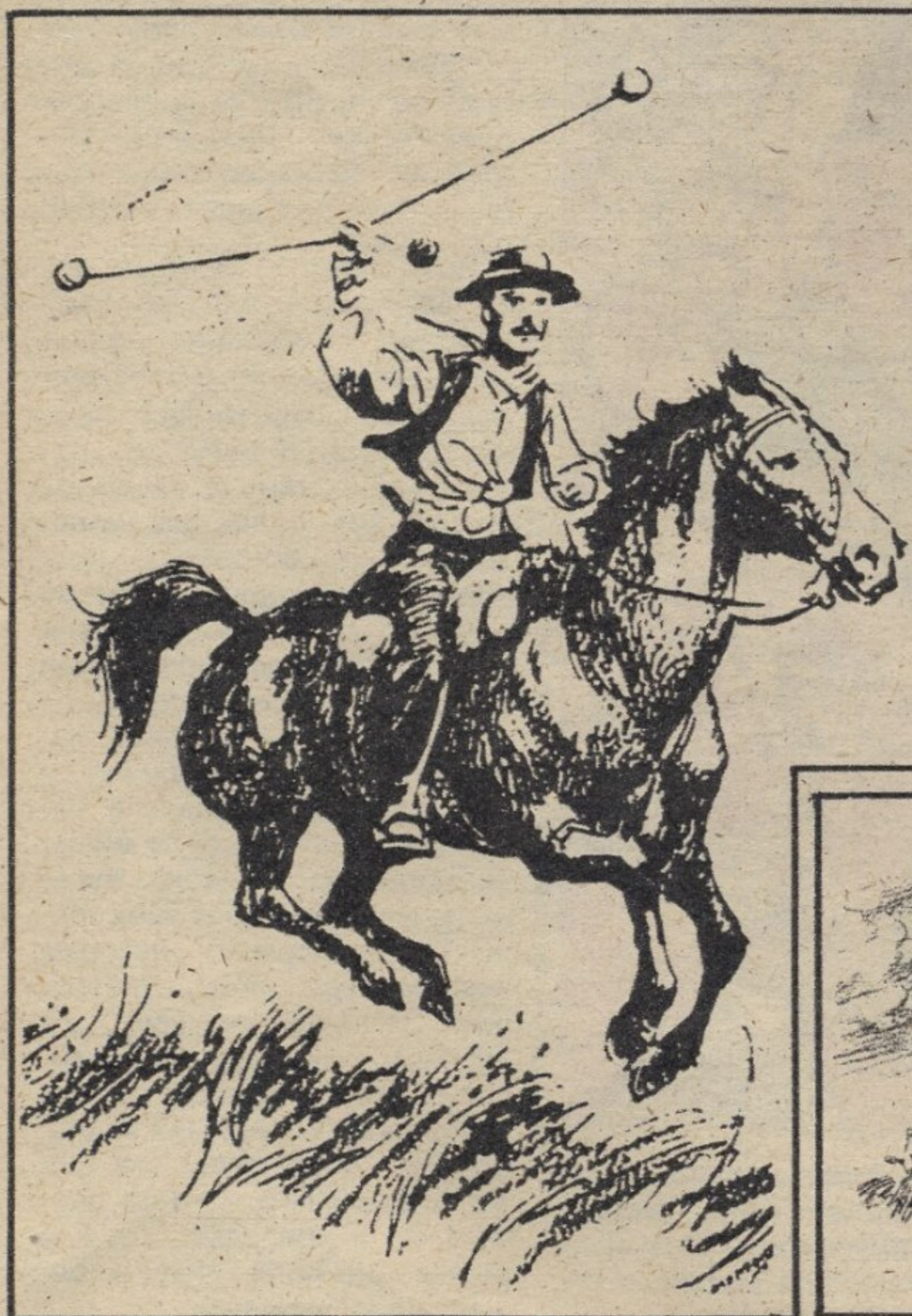
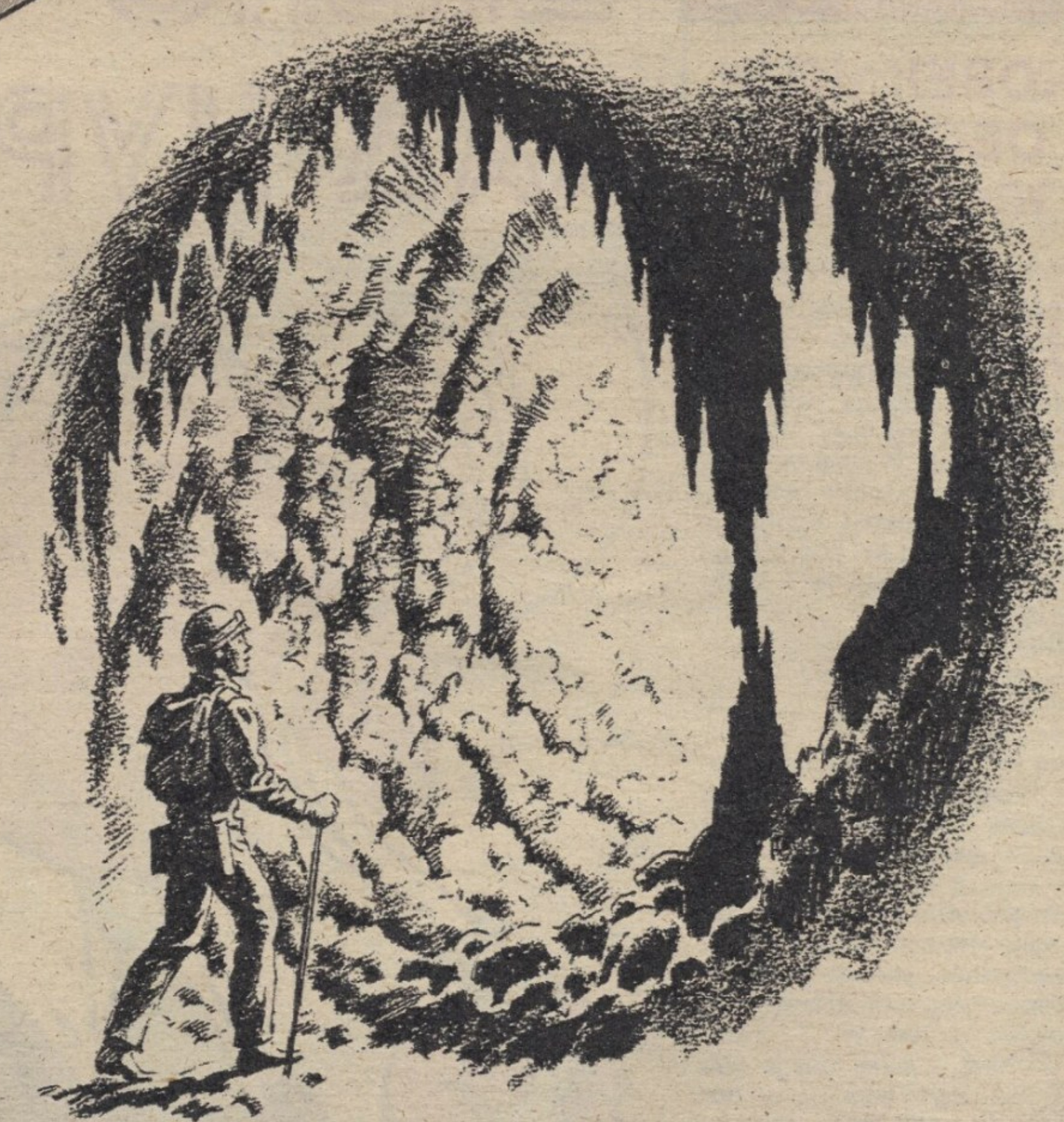
Илустровао Љубомир Милојевић Љубац

НЕВЕРОВАТНО али ИСТИНИТО

Светлећа маховина

Посетиоци неких пећина у централној Европи изненаде се кад угледају да зидови, таваница и под споља светlucaју златнозеленом светлошћу. Међутим, свој аветињски изглед те пећине не дугују светлећим стенама него паперјастој сивозеленој маховини која расте на површини стена.

Та маховина, *Schistostega Osmundacea*, ствара читав низ разгранатих влакана на чијим се завршецима налазе ћелије у облику сочива испуњене хлорофилом. Свако „сочиво“ упија светлост, ма како она слабашна била, на хлоропласт у дну ћелије омогућавајући биљци да обавља фотосинтезу при оскудној светлости. Један део тако прикупљене светлости исијава из ћелија и захваљујући хлорофилу поима особену златнозелену боју.

Како се лове нојеви?

Ној је највећа птица на свету: може да буде висок до два и по метра и тежак до 135 килограма. Птица те величине не може, наравно, да лети, али ној нипошто није неки спораћ. У трку прави кораке од осам метара, а највећа брзина коју може да постигне износи до 90 километара на час – што нису кадри ни многи тркачки коњи!

Кад се нађе у опасности, ној, према раширеном веровању, загњури главу у песак. У стварности, ова птица је способна да у трку умакне већини својих непријатеља. Чак и када га прогонитељ неочекивано сатера у ћошак, он нипошто није беспомоћан – један ударац његових моћних ногу може да убије човека!

У неким деловима света нојеве узгајају због перја и меса, а гаучоси из аргентинских пампаса користе такозване боле за обарање тих великих птица. Бола је врста оружја у Јужној Америци; састоји се од три зракасто повезане кугле које се бацају на непријатеља или животињу.

Музикални стубови

У 14. веку пре наше ере египатски краљ Аменофис III подигао је маузолеј недалеко од града Тебе са две огромне камене статуе високе по 21 метар које су чувале улаз. Током наредних векова Египћани су с чуђењем слушали како, свакога дана у освит зоре, из једног од стубова одзвања тајанствена музика.

Грци, подједнако збуњени шумовима који су подсећали на звуке харфе, назвали су камене колосе Мемноновим стубовима, у част свога полубога Мемнона. Свакодневна песма, веровали су они, била је глас Мемнона који је поздрављао своју мајку Еос, богињу зоре.

Кад је земљотрес оштетио два колоса, римски цар Септимије Север наредио је да се кипови поправе. Али, чим је посао био завршен, чудни Мемнонови звуци заувек су утихнули, исто онако тајанствено како су и почели (мада туристи и данас понекад тврде како су чули да сабласни звуци одзвањају из статуа). Маузолеја више нема и колоси стоје у пустињи сами — и неми.

Како објаснити те чудне звуке? Брза промена температуре док се рађа пустињско сунце ствара јаке ваздушне струје које су, вероватно, одјекивале дувајући кроз пукотине статуа пре него што их је Север обновио. Дешава се, дакле, нешто слично као код оргуља и тако су Мемнонови стубови постали најчудније оргуље у историји!

Чудо од детета

Кристијан Фридрих Хајнекен родио се у Либеку 1721. године. Осам недеља после рођења Кристијан је већ говорио разумљивим немачким језиком. Кад је напунио годину дана, почео је да чита Библију, а између друге и треће године већ је знао како Стари тако и Нови завет.

У трећој години дечак се посветио проучавању историје и географије, а сем тога научио је да чита на француском и латинском.

Вест о дечаковим чудовишним способностима проширила се Европом, па је, између осталог, дански краљ позвао Кристијана да покаже шта уме на краљевском двору у Копенхагену.

За разлику од Кристијанове моћне интелигенције, његово тело било је запањујуће слабашно. Мајушним прстима недостајала је снага да подигну чак и обично перо за писање, а био је и потпуно неспособан да једе чврсту храну. Напунивши четврту годину живота, мали Кристијан је предсказао своју скору смрт. Нажалост, то се и догодило.

Илустровао Душан Павлић

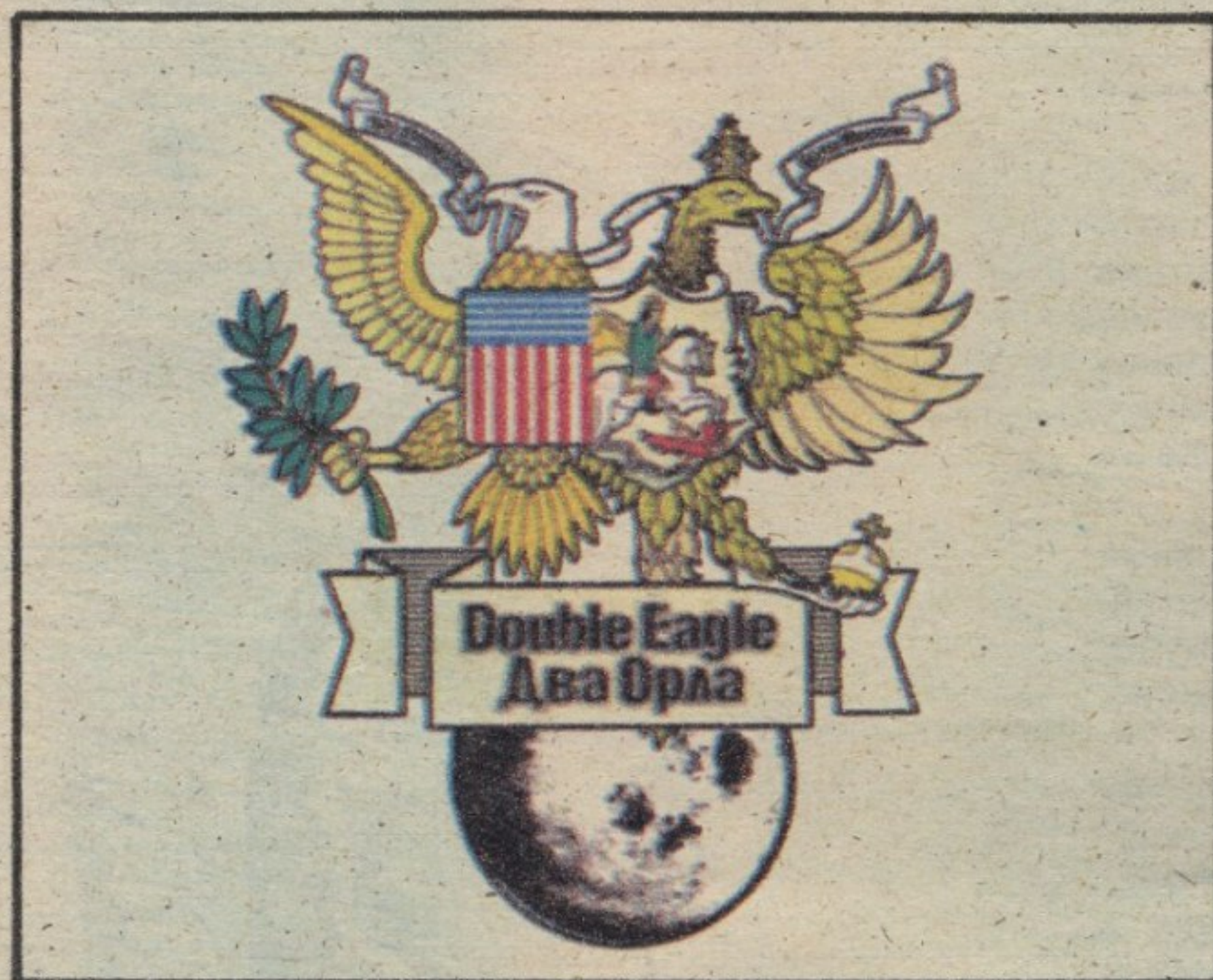
Требало је да протекне мало мање од четрдесетак година, од почетка космичке ере, да би научна сарадња без граница и ограничења „Science sans frontiers“ у освајању и истраживању свемира постала стварност. На основу искуства и резултата постигнутих у освајању међупланетарног простора Америка и Русија, две водеће и најзначајније силе у области космичких истраживања, основале су 1992. године заједнички центар за развој нових технологија (Joint Technology Development Center) са задатком унапређења будуће сарадње.

Оно по чему се овај руско-амерички центар разликује од осталих сличних центара и установа јесте њихов целовити програм будућих истраживања Марса и Месеца у оквиру експедиција „Марс 96“ и „Два орла“. Остварење овог програма почеће 1996. године, а најзначајнију улогу први пут ће имати представници индустрије, професори и студенти из разних области, и из свих крајева света, од којих се очекује да својим идејама и научним радовима дају допринос истраживањима и развоју нових технологија.

Орлови пре људи

Први корак у будућем програму човековог повратка на Месец у исто време је и први заједнички рад Американаца и Руса на једној сложеној космичкој летелици намењеној испитивању нашег најближег небеског суседа. Тачно разрађена мисија предвиђа проучавање Месеца уз помоћ једног орбитера. На први поглед, Месечев орбитер својим изгледом више подсећа на свемирски топ из звезданих ратова него на истраживачку летелицу у којој су смештени разни спектрометри, ласерски скенери и компјутер за обраду података. Основни задатак Месечевог орбитера је да на површини Месеца нађе погодно место за изградњу прве базе. Она ће, с једне стране, послужити као лабораторија за дуготрајна научна истраживања и прва колонија за искоришћавање Месеца, и са друге, као одскочна даска за будућа путовања астронаута према осталим планетама.

За постављање Месечевог орбитера у путању око Месеца предвиђена је проверена четворостепена руска ракета носач „Протон“. Занимљиво је, иначе, да ова ракета у сво-

Амблем мисије „Два орла“

ја прва три степена користи азотни тетраоксид и диметилхидразин као ракетно гориво. Четврти степен ракете сагорева керозин и течни кисеоник са укупним временом сагоревања од 600 секунди и може, по потреби, да се гаси и поново укључује, што је веома важно за успех читаве мисије. Наиме, Месечев орбитер, масе од око 1.200 килограма, у почетку ће, првих годину дана након лансирања, кружити орбитом на висини од око 200 km. У том периоду, коришћењем спектрометра и уз помоћ посебних уређаја, орбитер ће снимити Месечеву површину да би открио области богате минералима и сировинама.

Следећи корак у мисији „Два орла“ је превођење орбитера са висине од 200 km на висину од свега 40 km. Коришћење ракетних мотора је неопходно да би се обавило жељено исправљање путање.

Превођење Месечевог орбитера са његове првобитне путање на другу, такозвану минимално безбедоносну, биће условљено снимањем појединих области на површини у тродимензионалној техници, ради састављања што тачније мапе Месечевог гравитационог поља. Још један разлог, не мање битан, изискује снимање педесетак и више области, такође у истој техници, које би могле да послуже као места за оснивање будућих истраживачких и радних колонија. Која ће област Месечеве површине бити изабрана за изградњу прве базе, остаје да се види.

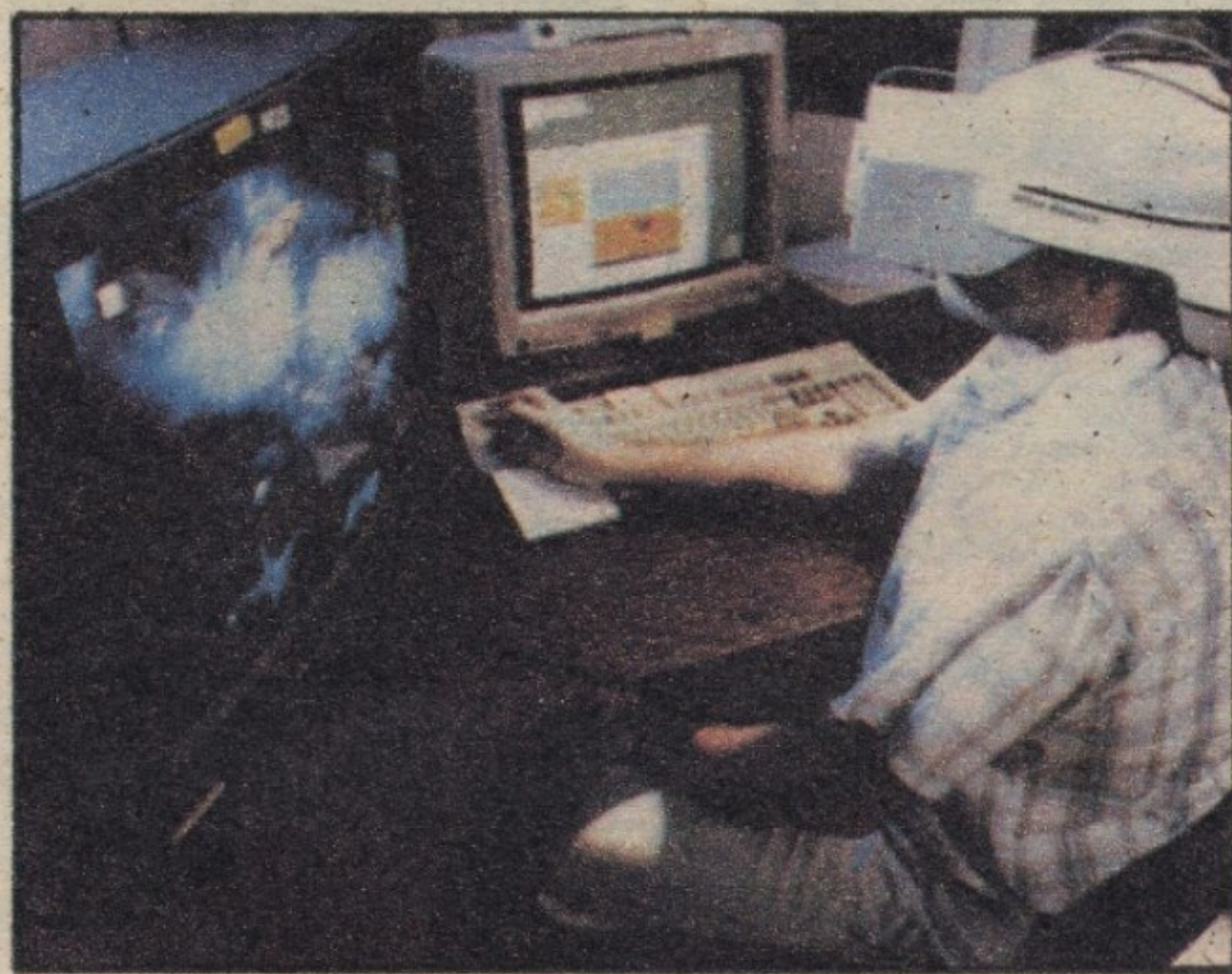
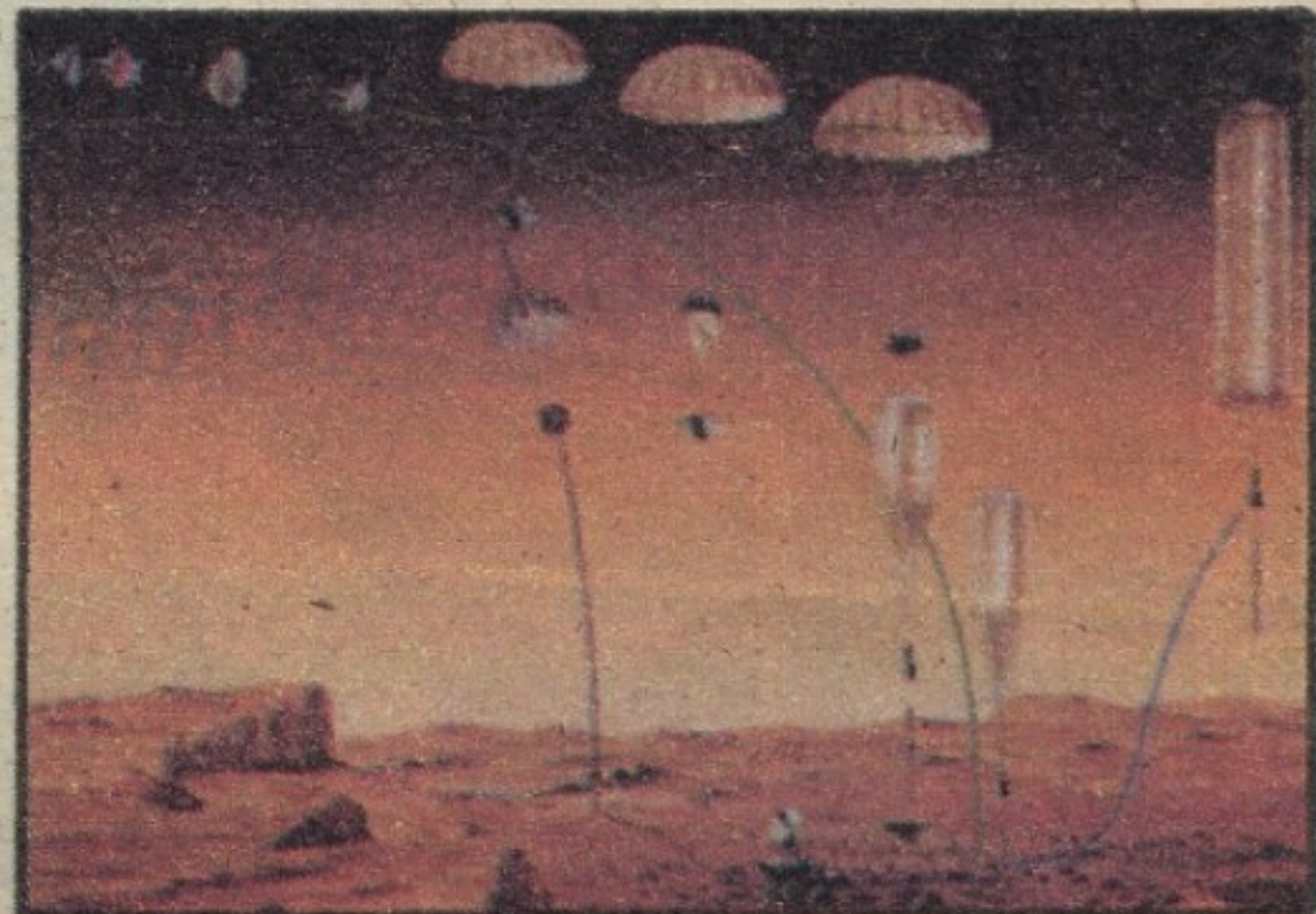
Све податке који буду прикупљени у току двогодишњег истраживања средиће и обрадити стручњаци Насе у Ејмсовом истраживачком

центру и биће, уз помоћ „Интернетове“ мреже, доступни готово свим корисницима у свету који поседују рачунаре са факс-модемом.

„Марс 96“

Након завршетка мисије „Два орла“ уследиће нова – спуштање летелица без пилота, а онда, 2005. године, предстоји величанствен повратак астронаута на Месец.

Уметничко виђење спуштања балона на Марсу

Насин оператер са 3-Д кацигом у Ејмсовом истраживачком центру

СИЈА ДВА ОРЛА

*Марсоход
за испитивање
површине
Црвене планете
направљен
у
корпорацији
„Мекдонел Даглас“*

развијених у овом познатом руском институту за инжењеринг међупланетарних возила, одабрана је варијанта малог и ефикасног возила са шест великих конусних точкова који онемогућавају превртање.

Ова необична лабораторија, односно марсоход који ће се ваљати површином Црвене планете, има платформу дужине један и по метар и ширине један метар на коју су постављене стереоскопске камере, механичка рука за прикупљање узорка, плински хроматограф и спектрометар за њихову анализу, самостални рачунарски систем и систем за напајање електричном енергијом. Укупна маса возила, са све опремом, не прелази тежину од 70 kg, а марсоход може да достигне брзину од 100 метара на сат.

Међутим, избор и изглед терена којим ће се марсоход

кретати највероватније ће условити брзину која неће бити већа од десетак метара на сат. Посебно је занимљив компјутерски систем марсохода развијен у француском центру за истраживање свемира „SNES“, који преко стереоскопских камера омогућава добијање тродимензионалне слике простора у коме се марсоход креће. Настајање тродимензионалних панорамских кадрова који верно одсликавају околину помоћи ће Насиним стручњацима на Земљи да одреде тачну путању којом ће се марсоход кретати у току научних испитивања.

Компјутерски систем за навођење који преко уграђених

сензора надзире кретање марсохода све податке добијене том приликом проверава и шаље на Земљу. На овај начин, у неопходним случајевима, рачунару је дата могућност да сам предузме одговарајуће кораке у управљању марсоходом. На овај начин француски стручњаци успели су да премосте временску разлику од двадесетак минута, колико је иначе сигнализима са Земље потребно да стигну до марсохода.

Између осталог, француски стручњаци су предвидели и систем напајања опреме марсохода електричном струјом. Возило би, у просеку, требало да проведе један сат у покрету дневно, док би остатак

времена користило за истраживања и – мировало. Оперативни век марсохода нешто је дужи од годину дана. Након тога он ће стати услед престанка рада извора електричне струје.

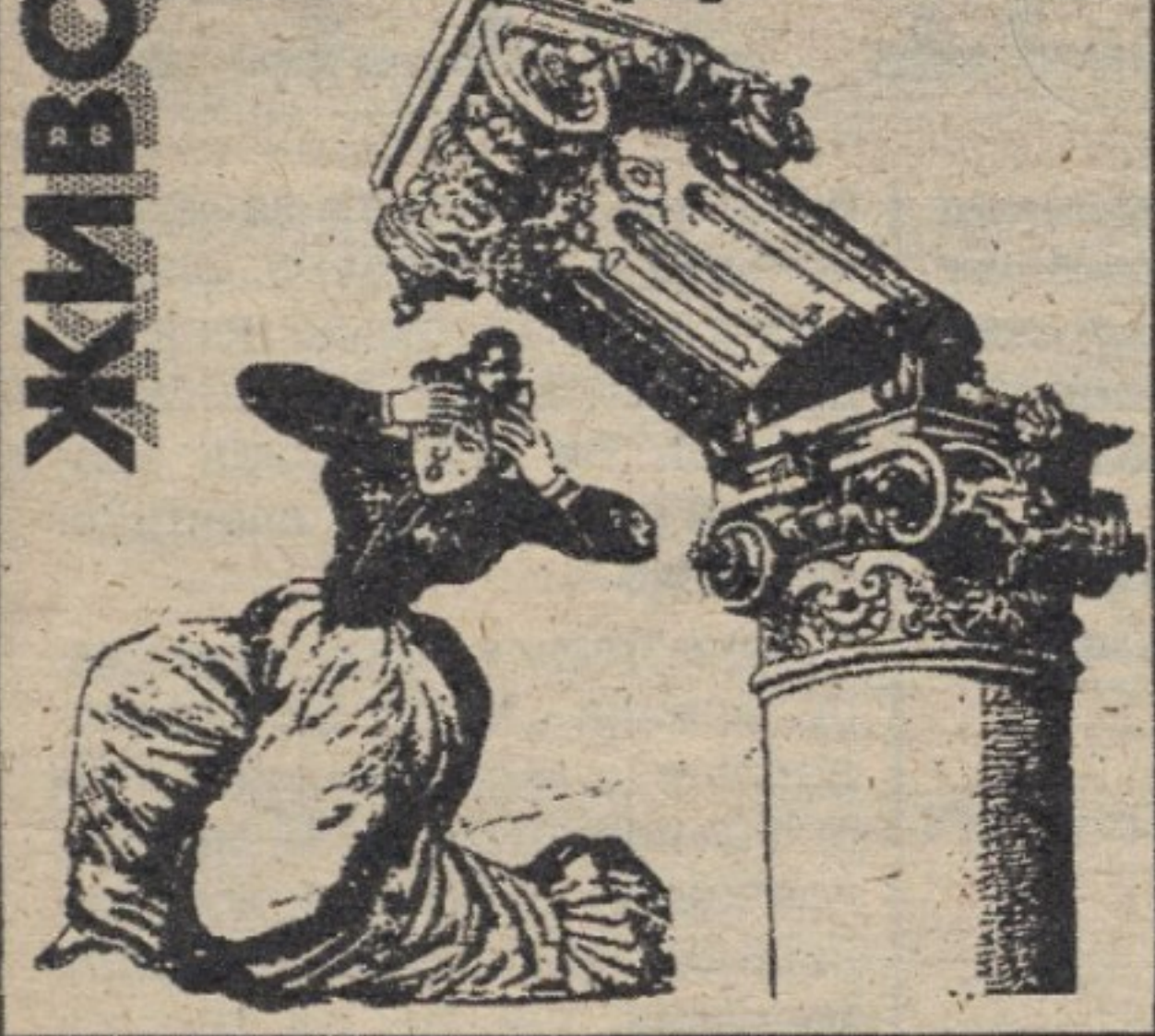
Тако рећи у последњем часу, мисији „Марс 96“ придодат је још један пројекат. Реч је о балону дужине 42 метра и пречника 12 метара испуњеном са 5.500 кубних метара хелијума. Он ће се кретати ретком Марсовом атмосфером. Испод балона налазиће се купаста гондола са уређајима, а испод њеног дна настављаће се змијолико тело „гајдропа“, справе за додир са површином Марса.

Балон који треба да лети на малој висини оопремљен је ужетом – гајдропом guide-rope, вођено уже) – које, поред заштитне, има и научноистраживачку улогу. Гајдроп омогућава држање балона и гондоле на одређеној висини приликом лета у току дана. Истовремено, у њему је смештена истраживачка опрема неопходна у откривању тајне атмосферских кретања у најнижим слојевима Марсове површине.

Ношен ветром, балон ће се у току дана кретати кроз ретку Марсову атмосферу, док ће опрема у гондоли и гајдропу, чији ће се мањи део вући по површини, педантно испитивати атмосферу одмах изнад површине планете. Када на Марсу буде ноћ, балон ће се, услед хлађења, лагано спустити до висине од стотинак метара да би преноћио, а већ следећег јутра, под дејством Сунчевих зрака, кренуће у небо, у нови радни дан. Лет балона, са свим истраживањима, требало би да траје десетак дана, што је сасвим довољно да превали растојање од више стотина километара и на тај начин пружи научницима драгоцен увид у Марсову атмосферу.

Подаци добијени током мисије „Марс 96“ биће обрађени у Ејмсовом научноистраживачком центру, као и у случају мисије „Два орла“, и уступљени преко „Интернетове“ мреже свим заинтересованим појединцима, установима, истраживачима широм света који до сада нису имали приступ програмима космичких истраживања, а од којих би, према очекивањима стручњака Насе, увелико могао да зависи даљи ток испитивања космоса.

Ива Додић

С негови су стигли почетком новембра, како то већ вековима бива у овом крају. Згрбљен под теретом околних висова, на обалама четири речице Шавник је спремно дочекао снежну блокаду. Храна, огрев и лекови били су довољни за четири-пет месеци потпуне одвојености од света. Земалски путеви били су завејани, а од небеских је било мало вајде јер су честе и никад предвидљиве мећаве онемогућавале ретким хеликоптерима да приђу ва-рошици.

Дани су текли споро и једнолично. Углавном у препричавању већ ко зна колико пута испричаних прича, уз обавезне украсе који су — разуме се — зависили од надарености говорника. Покаткад би духове у градићу са седамдесетак кућа усталисали чопори вукова који су смели да се спусте до кућа на периферији, заскоче нечуван тор и однесу плен.

Дани дужи од године невидљиво су се ваљали и месном канцеларијом. Мало људи, а још мање посла. И онда је, у почетку готово не приметно, нешто почело да се збива у служби задуженој за војне ствари. Приручна радио-станица изненада је закрљала и заћутала. Није се више чуло ни оно безнадежно и досадно кррррр. Само тишина од које су радио-оператера заболеле уши.

Покушаји да се радио-станица оспособи остали су само на покушајима. Као да је неки ђаво ушао у машину за пријем и пренос гласа. И тако неколико дана, а с војском се, је ли, није шалити. Веза с надређенима увек мора да ради јер нас „ништа не сме изненадити“. Изузев изненађења, разуме се. Ваљало је, дакле, подхитно набавити другу радио-станицу, а то се, кроз сметове и мећаве, могло једино у стотинак километара удаљеном Титиграду. Био је крај јануара 1974.

За такву работу у Шавнику није требало тражити добровољце. Увек је ту био Војо Филиповић, некадашњи ратник, немирни станар италијанских заробљеничких логора, неуморни путник и песник коме увек недостаје хартије.

Ципом „газ“ пребацили су га до десетак километара далеке Крушевице. Одатле је почињало непроходно бело море, висораван Крново коју и вукови, кад год узмогну, заобилазе. Сада је, међутим, ненаоружани Војо Филиповић већ на почетку свог пута угледао — вучицу. Било је очигледно да има младе, а тада је најопаснија.

НАКЛОН БАНДЕРИ БР. 484

Човек и звер, сами у снежном беспућу, гледали су се дуго и упорно. Прва се померила вучица и, испитивачки се осврћући, кренула напред, управо онуда куда је пут водио Воја Филиповића. Човек је бојажљиво кренуо за њом и, пратећи њене трагове, са сигурношћу избегавао снежне замке. Сам би, сасвим сигурно, ко зна колико пута упао у снегом покривене удолине и потоке.

Игра човека и животиње потрајала је неколико сати. Вучица је сада све чешће застакљивала, окретала се према човеку и тихо режала. Напашће, гладна и уплашена за свој окот који је ко зна где скрила, само вреба погодан тренутак. Много пута је Војо, иначе сјајан стрелац и председник шавничке стрељачке дружине, опсовао самог себе што није понео пиштољ. У журби је потпуно заборавио на њега. Да је, бар, успут узео какву мочугу, био би сигурнији. Овако је могао да се поузда једино у ноге и руке, ранац му је био на леђима.

Ледена тишина Крнова немо је ишчекивала двојој човека и животиње. Вучица је застала, направила неколико кругова као да хоће да улови сопствени реп и лагано, пропадајући кроз снежну покорницу, кренула према човеку. А он, који је толико пута био очи у очи с вуковима, до крви је угризао доњу усну. Знао је: ако хоће да се спасе, нема ни корака назад, нема показивања страха. Покушаће да не обраћа пажњу на звер, као да га се уопште не тиче.

Кренуо је постранице не скидајући поглед са вучице која је пошла за њим. Посрћући кроз дубок снег, ишао је према оближњем ћувику. Веровао је да му је ту одбрана много лакша јер ће звер морати уза страну на њега и имаће много мањи маневарски простор.

Ветар је толико витлао залеђеном висоравни Крново, средокраћи између Никшића и Шавника, да Војо Филиповић није могао да дође до ваздуха. Можда га спасе телефонски стуб...

Кад се успео на врх, скинуо је ранац и стиснуо га рукама испред себе. Да ублажи први напад, мислио је. Иза њега се стрмоглављивала увала дубока педесетак метара. Да се отклиза низ њу није смео, постојала је могућност да поломи руку или ногу и тек онда ће бити лак плен упорној вучици. Стао је и чекао.

Звер се зауставила на два-три метра меркајући најбољи положај за напад. Кад је скочила први пут, готово га је зграбила за чизму. Мало се оклизнула уназад и поново му пришла. Војо је овог пута могао да осети њен смрдљиви дах, да види опасно светлוצање њених црвенкастих беонача.

Пре је осетио него видео кад је поново напала. Успела је да га зграби за чизму. На срећу, само на тренутак јер ју је Војо инстинктивно, и себи непојмљивом брзином, другом ногом треснуо у плећа. Звер је уз урлик полетела у увалу иза његових

леђа. Црно клупко на белој површини муњавито је дотакло дно. Вучица је неколико пута покушала да устане, али се, очигледно повређена при паду, сваки пут оклизнула на леденој плочи.

Успела је на крају и, цвилећи и заносећи задњим ногама, одшепала на другу страну, сваког тренутка постајући све мања тачка на белом покривачу Крнова.

Време прича: Воја Филиповић у свом елементу

Воја Филиповић је убрзо стигао до превоја Гвозд, одакле је могао аутобусом до Никшића, и даље до Титограда.

Сутра је био нови дан, а Воја је, са преузетом радио-станицом на леђима тешком 56 килограма, хтео штро пре назад. Веровао је да војне ствари, упркос свему, не смеју да касне, а и људима у Шавнику је, кад је кренуо, обећао да ће сутрадан донети оно због чега је и пошао.

Узалуд су га познаници на Гвозду преклињали да предани и преноћи код њих. Међава је махнитала Крновом, ни вукови у невољи нису тада кретали преко висоравни која је однела много људских живота.

Задатак и реч су изнад свега, мирно им је одговорио Воја Филиповић и отишао са све својим вечитим осмехом.

Ветар је дизао и витлао читава брда снега, и то са севера, отуда куда се запутио човек с радио-станицом на леђима. Наочаре је скидао и поново стављао. На њих су се одмах хватале грудве снега, без њих је било немогуће видети било шта јер је снег попут пикадо-стрелица улетао у очи.

Ипак, напредовао је, метар по метар, и тако је ваљало око четири хиљаде метара, колико је дугачко Крново. У почетку, док је имао снаге, Воја је релативно брзо савладавао просторе. Истина, падао је, пропадао у намете до пазуха, онда најпре

извлачио радио-станицу па себе, али су метри остајали за њим.

Кад је превалио средину пута, њега више није било. Ветар је, носећи снег, све изравнао. Није било друге него ићи уз телефонске стубове, бандере. Они су му помагали и кад је морао жмурети да хода. Једноставно је пратио фијукање ветра кроз телефонске жице.

Петог сата хода од превоја Гвозд ноге више нису слушале. Јак ветар је из тренутка у тренутак бивао све јачи, па му се чинило да се судара с брзим возом. Почео је да пузи смањујући ветру ударну површину. И онда се оклизнуо, чинило му се да је клизио целу вечност. На срећу, слетео је на меко, у смет. Само, како да се извуче одатле јер ветар ће убрзо снеговима покрити и ту увалу.

Гурајући радио-станицу испред себе, пео се педаљ по педаљ, застакивао, клизао се натраг и поново ишао напред. Када се коначно испео, пожелео је да се одмах отклиза натраг. Ту на врху, ветар му није дозвољавао ни да удахне ваздух. Да би ветру украсио мало кисеоника, ставио је шаку с рукавицом испред лица.

И онда је угледао бандеру, налик на травчицу у пустињи. Да покуша да се склони иза ње?! Успео је да се довуче до стуба који је из снега вирио тек два метра и очајнички га обгрлио. Наслонио је лице на катраном премазано дрво широко двадесетак сантиметара и халапљиво почео да срче ваздух.

Чим се мало повратио, осетио је страховиту глад и тек тада разумео вучицу која га је напала претходног дана. Ранац с храном остао му је доле у ували из које се малочас на једвите јаде извукао. И онда се сетио да је тог јутра у Титограду купио семенке и стрпао их у џеп рачунајући да ће њима обрадовати неку дечурлију у Шавнику.

Више од сата остао је Воја Филиповић уз бандеру, док је ветар, распомамљен и хладан као сечиво, витлао Крновом. Ту је бар могао нормално да дише, а семенке су му, колико-толико утолиле град.

Пред сумрак ветар као да је отишао некуд другде и човек с радио-станицом успео је да стигне до заравни Мека дола, изнад Крушевице, и у напуштеној колиби сачекао јутро. Целе ноћи без сна – јер је хладноћа била толика да је био сигуран да се неће пробудити ако заспи – пред очима му се артела лимена плочица са бандере на којој је била искуцана бројка 484...

Сутрадан је Шавник имао везу с надређеним војним властима. Од тада, кад год би прошао Крновом, а то је учинио тачно 84 пута, Воја Филиповић би се поклатио бандери која носи број 484. Од прошле године је нема јер телефонске жице сада брује испод земље, а и Крново више није прека да се стигне до Шавника. Изграђен је нови пут од Никшића који Крново – заобилази.

Данас седамдесетпетогодишњи Воја Филиповић живи у камп-приколици у свом селу Градац, шест километара од Шавника, гаји пчеле и пише песме. И сада пешице пређе Крново, али искључиво пре новембра, пре првих снегова.

Петар Милатовић

Илустровао Бобан Савић

ДОКАЗ НА СТЕНИ

Сент Клер Блонд, Шкотландинин принчевског рода, тврди да је његов предак Хенри открио Америку 100 година пре Колумба. Ту тврдњу принц заснива на чињеници да је на једној стени у Масачусетсу урезан њихов породични грб. За оне којима тај

доказ није довољан Сент Клер Блонд наводи још један, ништа мање несумњив: на зидовима капеле која се налази на породичном имању постоје цртежи на којима се виде биљке које крајем 14. века, када је подигнута, нису биле познате у Европи. Тек век касније стигле су на Стари континент захваљујући шпанским морепловцима. Дакле, аутор цртежа имао је прилику да их нацрта пошто су у Шкотску стигле са његовим прапрапрадедом, каже принц.

Да би коначно разуверио све неверне Томе, Сент Клер Блонд управо скупља новац како би обезбедио суму од 400.000 долара колико је потребно да би направио брод, верну копију оног којим је, како тврди, његов предак пловио од Оркнија, у Шкотској, до Њупорта, на Род ајленду.

КАРИЈЕРА

Американац Фред Крокет из државе Мејн ваљда је једини човек на свету чија се каријера вртела око удубљења у америчкој крофни. Већ пуних 50 година он објашњава свету да је рупа у крофни настала када је његов предак Хенсон Крокет Грегори 1847. године предложио мајци да уклони средину крофне, која се, иначе, најтеже пржи. Фред то тако добро ради да чак и сада, са 82 године, учествује у рекламним кампањама посвећеним, разуме се, крофнама.

МУКЕ ЗБОГ ЧЕТКИЦА

У жељи да му име уђе у „Гинисову књигу рекорда“, кинески уметник Ванг Бачаи направио је најмању слику на свету – величине главице шибице. Дело је рађено у традиционалном кинеском стилу и на њему су насликане хризантеме. Да би то урадио, Ванг је вежбао пуних пет година и за то време начинио око 1000 слика. Док је радио, највише главобоље задавале су му четкице. Уложио је много времена и труда да направи одговарајуће, микроскопске. Тек тада се латио сликања, и то уз помоћ микроскопа, наравно.

Илустровао Зоран Петковић Петко

ТАЈНА ДУГОВЕЧНОСТИ

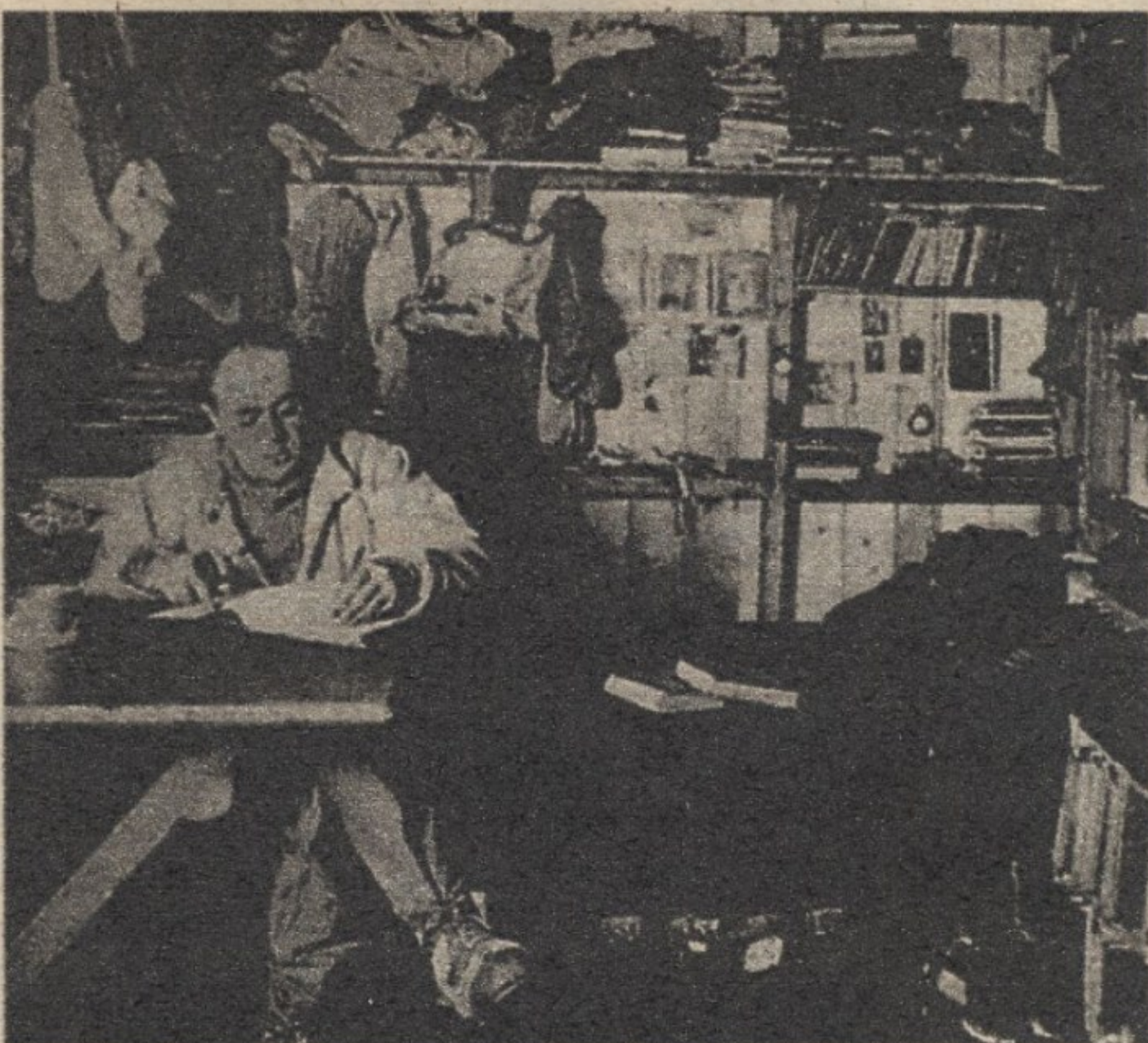
Јапанци сматрају да сос од соје, који може да се купи под егзотичим именом Кикоман, има неке везе са дуговечношћу. Овај сос веома је заступљен у свакодневној исхрани Јапанаца скоро четири столећа. Просечан

животни век у Земљи излазећег сунца је највиши у свету, а по најновијим истраживањима то је заслуга соја који се справља дугом ферментацијом по рецепту породице Моги из 1630. године. Основни састојци су соја, пшеница, со и вода, а могу да се додају и разни зачини. У Јапану тренутно може да се купи соја сос у 280 различитих укуса. Међутим, произвођачи експериментишу и даље, па ће ускоро бити још више врста ове намирнице веома важне у животу Јапанаца.

КАКО ЗАШТИТИТИ СКОТА

Залихе хране и опреме коју је енглески поларни истраживач Роберт Скот оставио за собом у логору Хелс гејт након друге и последње експедиције на Јужни пол (1911-1912) полако али сигурно пропадају. Реч је о саоницама, шатору, кухињ-

ском прибору и другој опреми нађеној након Скотове смрти.

Завод за заштиту антарктичког наслеђа преузео је на себе заштиту Скотове заостав-

штине. Након што буде подвргнута најсавременијим методама конзервације, све ће бити враћено на првобитно место. Од саоница до конзерви сардина...

ТАЛЧУНИ ТОМ И ЊЕГОВА ВЕРЕНИЦА

ЦРТА: МОРИС

ПИСМЕ: ГИ ВИДАЛ

ЈЕДНА ОД ТЕШКОГА С КОЖИМА СУ МОРАЛИ ДА СЕ СУОЧЕ ОСВАЈАЈУ ДИВЉЕГ ЗАПАДА БИЛА ЈЕ И ОДСУСТВО ЖЕНА.

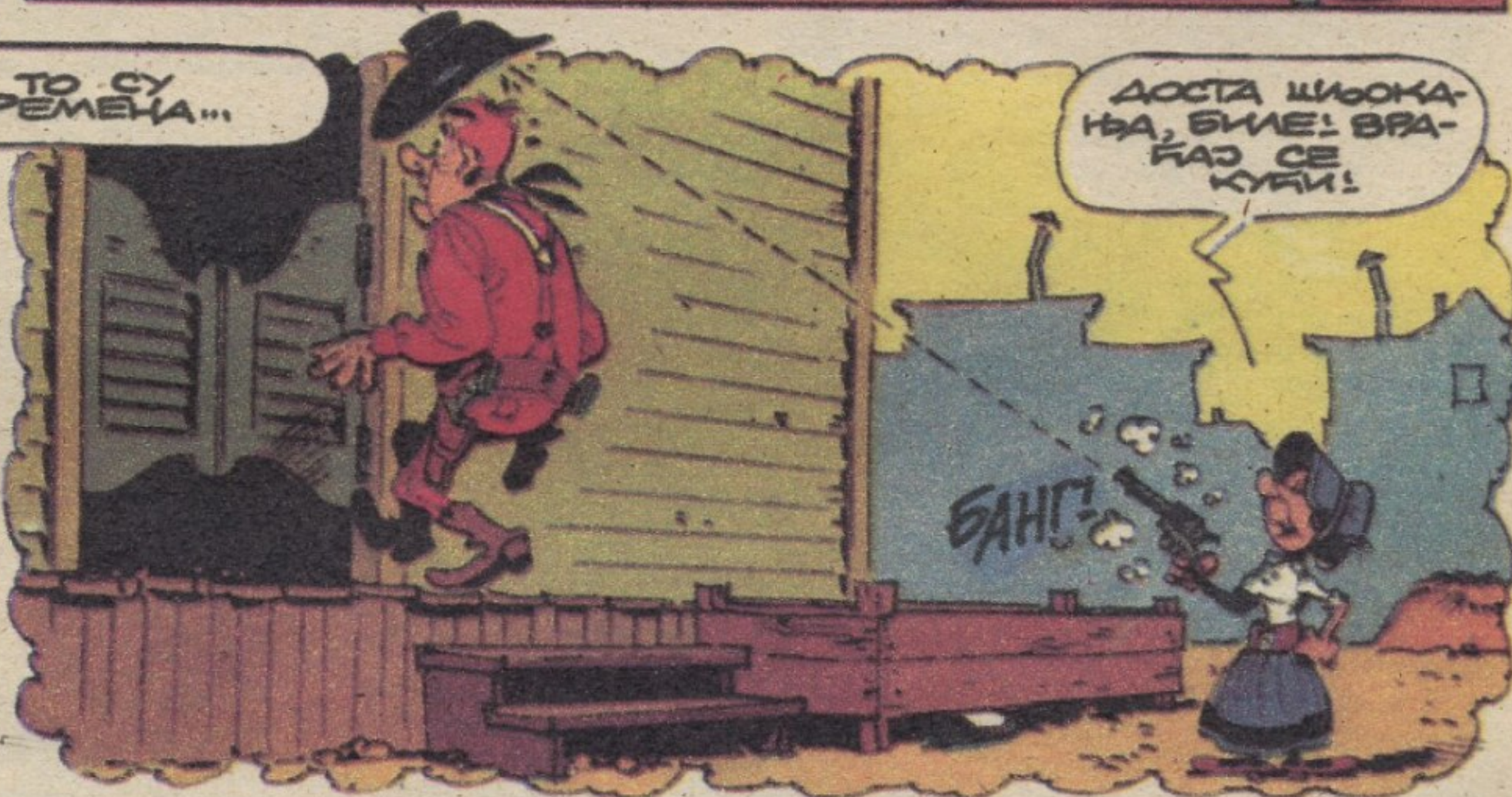

ЈЕСИ Л' ЗА ЈОШ ЈЕДНУ ЧАШИЦУ, БИМЕ?

ПА... МОГУ! КО МИ БРАНИ?

СЕГАШ ЛИ СЕ МЕГИ?

АХ... БУТИ ТО СУ БИЛА ВРЕМЕНА...

ДОСТА ШИОКА ЊА, БИМЕ! ВРАТАЈ СЕ КУЛИ!

ГРАД БЕЗ ЖЕНА - ТО УВЕК ЗНАЧИ НЕРЕД...

КУКУРИКУУУ!

УМОКНУ!

...ТУТУ...

...ЗАТУШТЕНОСТ...

МИНГ ЛИ БУ ПЕРИОНИЦА

ЗАТВОРЕНО ЗБОГ СТЕЧАЈА

МОГАО БИ МАЛЧИЦЕ ДА СЕ ДОТЕРАШ, ТРЕБЕ!

А ШТО? СЛЕДЕРИ ПОКЕР ЈЕ ТЕК КРОЗ НЕДЕЉУ ДАНА...

У ГРАДУ БЕЗ ЖЕНА МУШКАРЦИ СУ МОРАЛИ СВЕ САМИ ДА РАДЕ...

ЧАК И НАЈЛЕПШИ ТРЕНУЦИ ГУБИЛИ СУ СВОЈ СЈАЈ: ТУДА НИЈЕ БИЛА ЗАНИМЛИВА ДАКО СЕ НИЈЕ ВОДИЛА ОКО НЕКЕ ЖЕНЕ...

ЧАК НИ У ФЛАШИ СЕ НИЈЕ МОГЛО НАЈИ МАЛО ВЕСЕЉА...

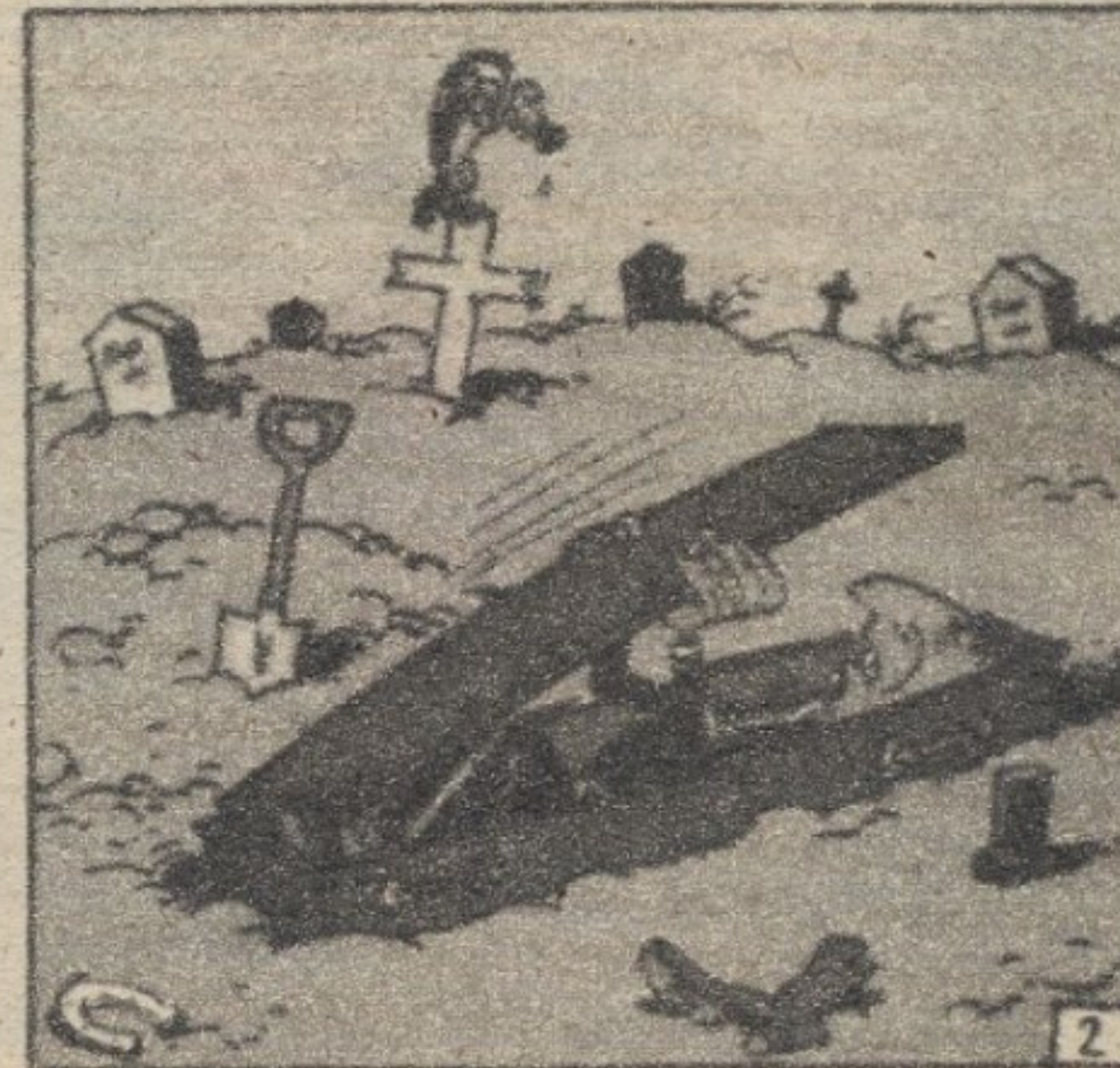
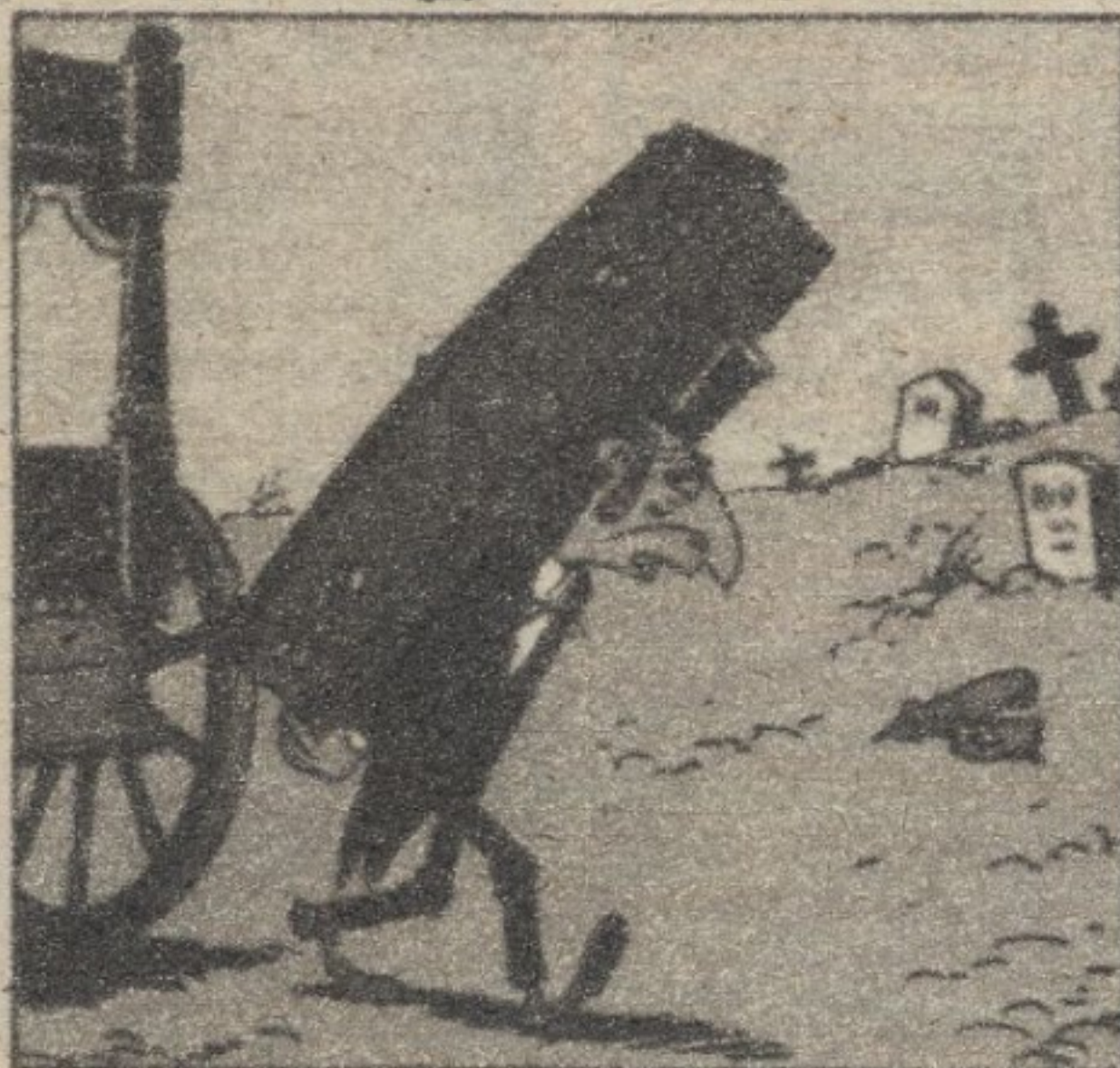
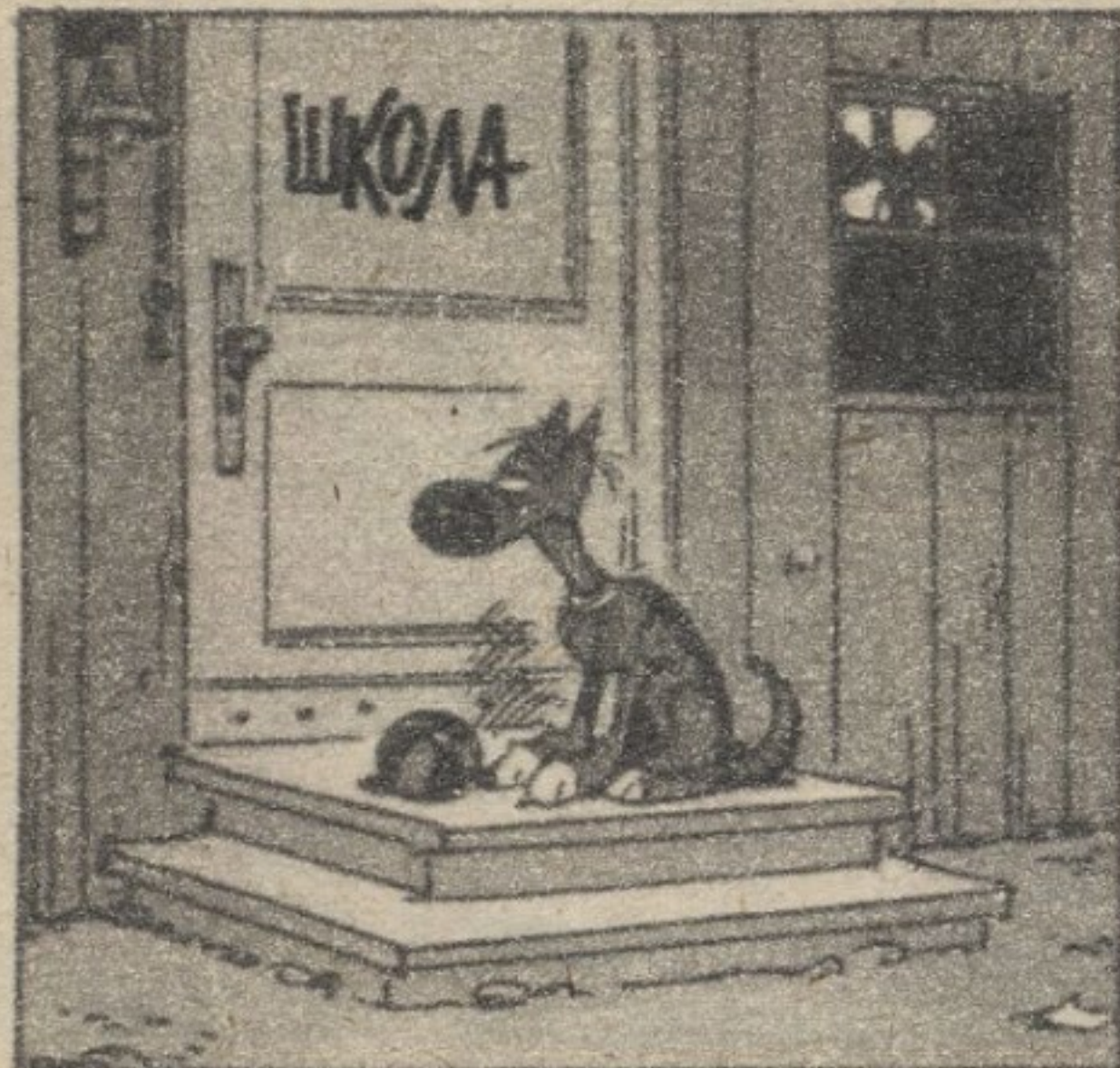

ПОВРАТАК КУћи НИШТА НИЈЕ ЗНАЧИО, ЈЕР ВАС НИКО НИЈЕ ЧЕКАО...

ШТО ЈЕ НАЈГОРЕ: ГРАД БЕЗ ЖЕНА ЈЕ БИО ГРАД БЕЗ ДЕЦЕ...

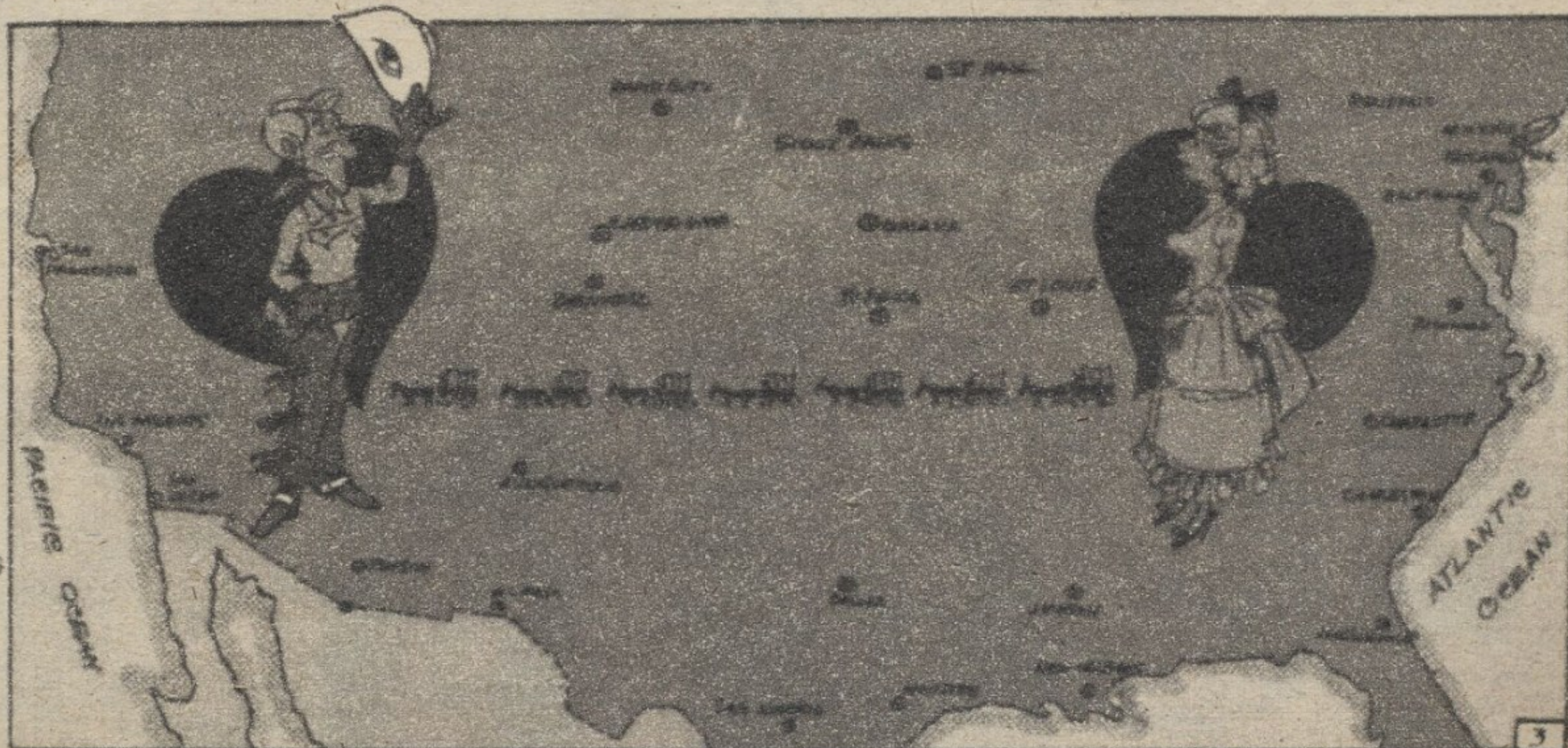
ГРАД БЕЗ ЖЕНА ЈЕ БИО ОСУЂЕН НА СМРТ: ПОСЛЕДЊИ КОЈИ ЈЕ ОДЛАЗИО, ЗАТВАРАО ЈЕ ВРАТА ЗА СОБОМ...

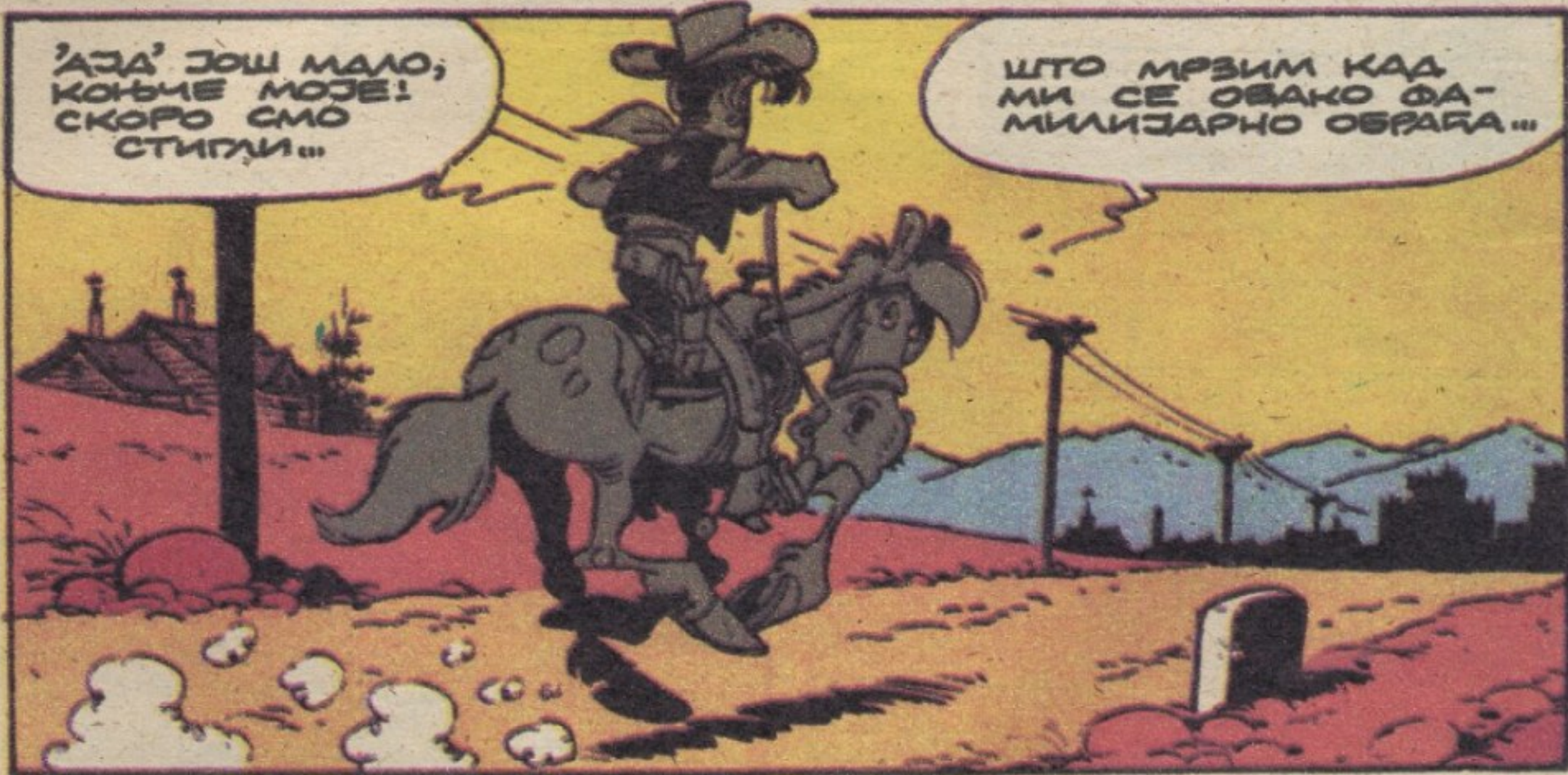
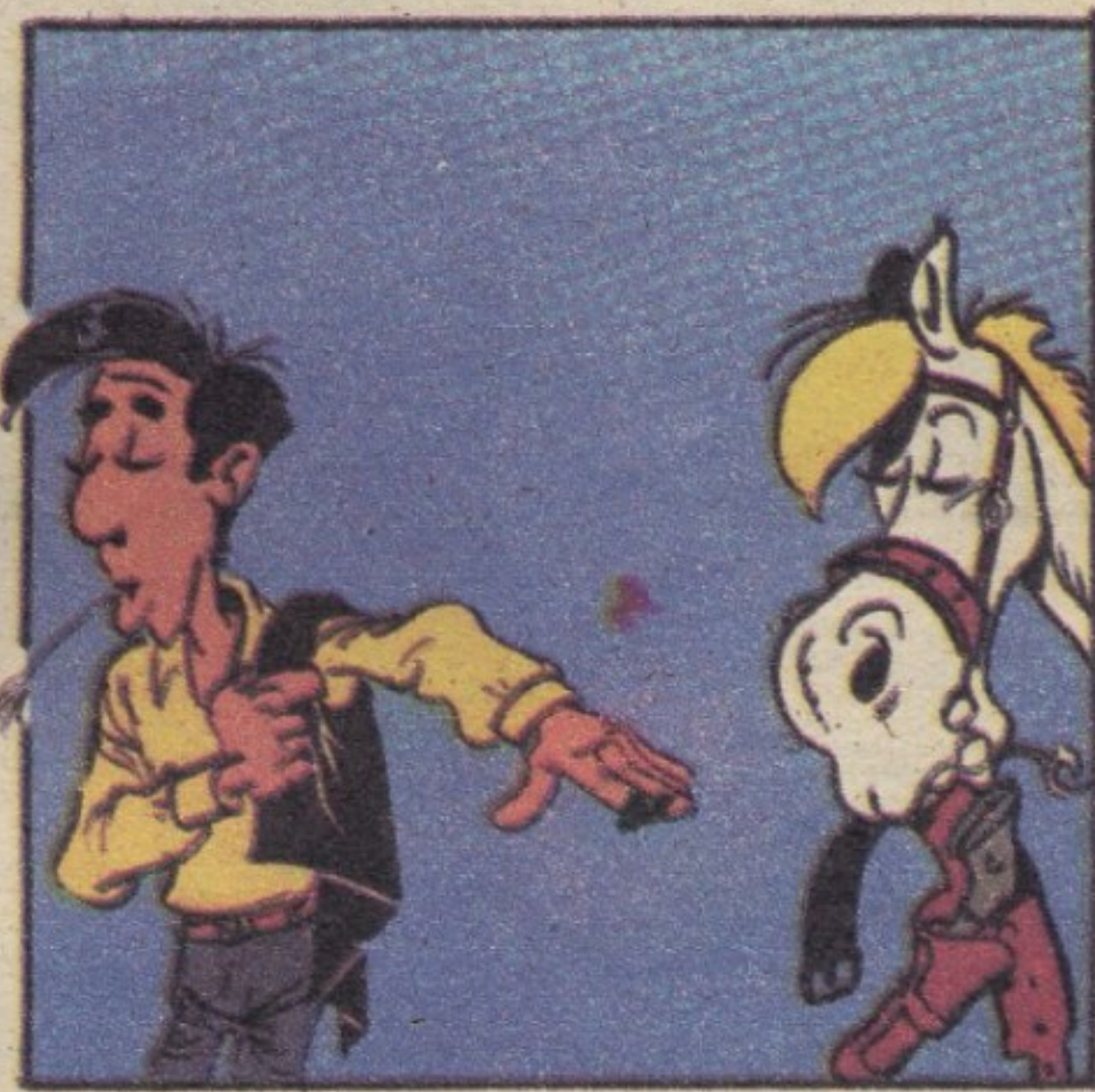
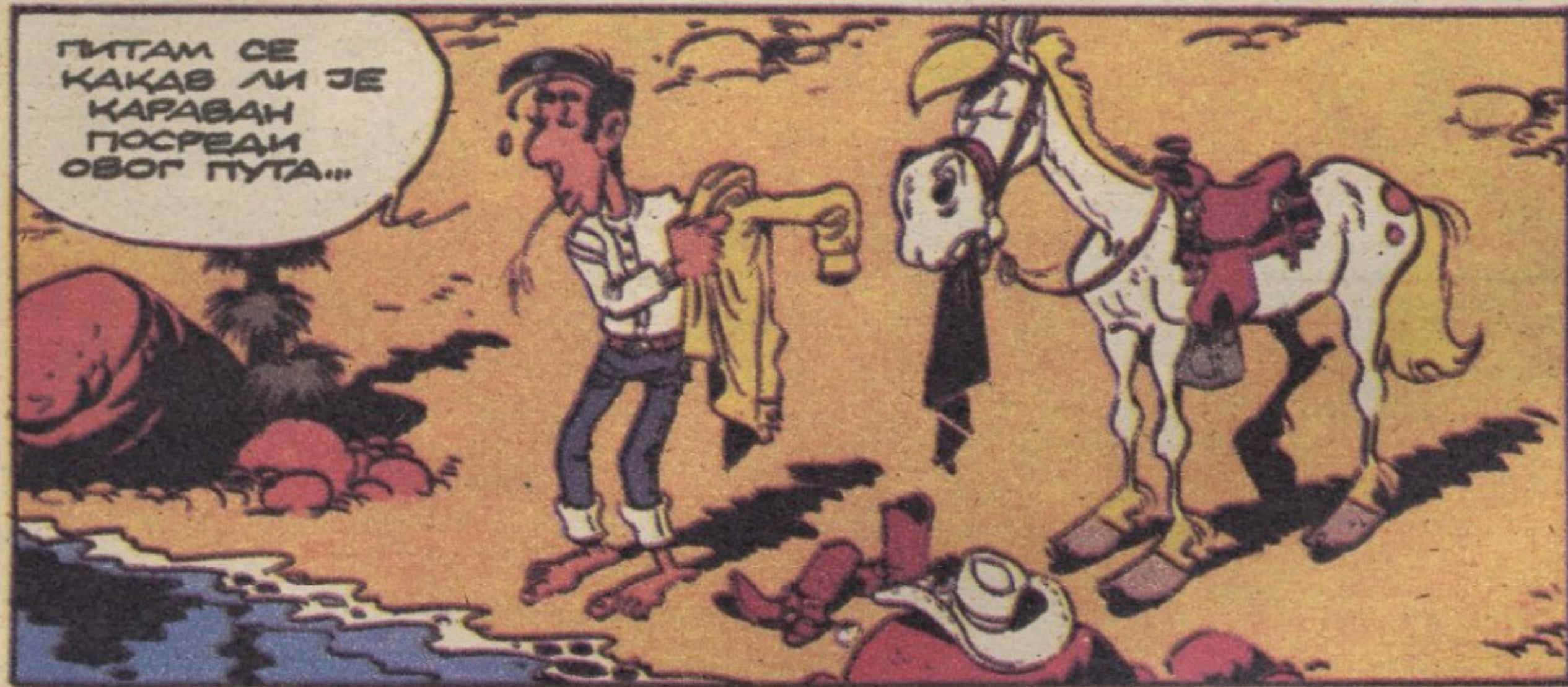
СИТУАЦИЈА ЈЕ БИЛА УГЛАВНО ТУЖНИЈА ШТО СУ НА ИСТОКУ ЗЕМЉЕ ЖИВЕЛО НА ХИЉАДЕ ЖЕНА БЕЗ МУШКАРАЦА...

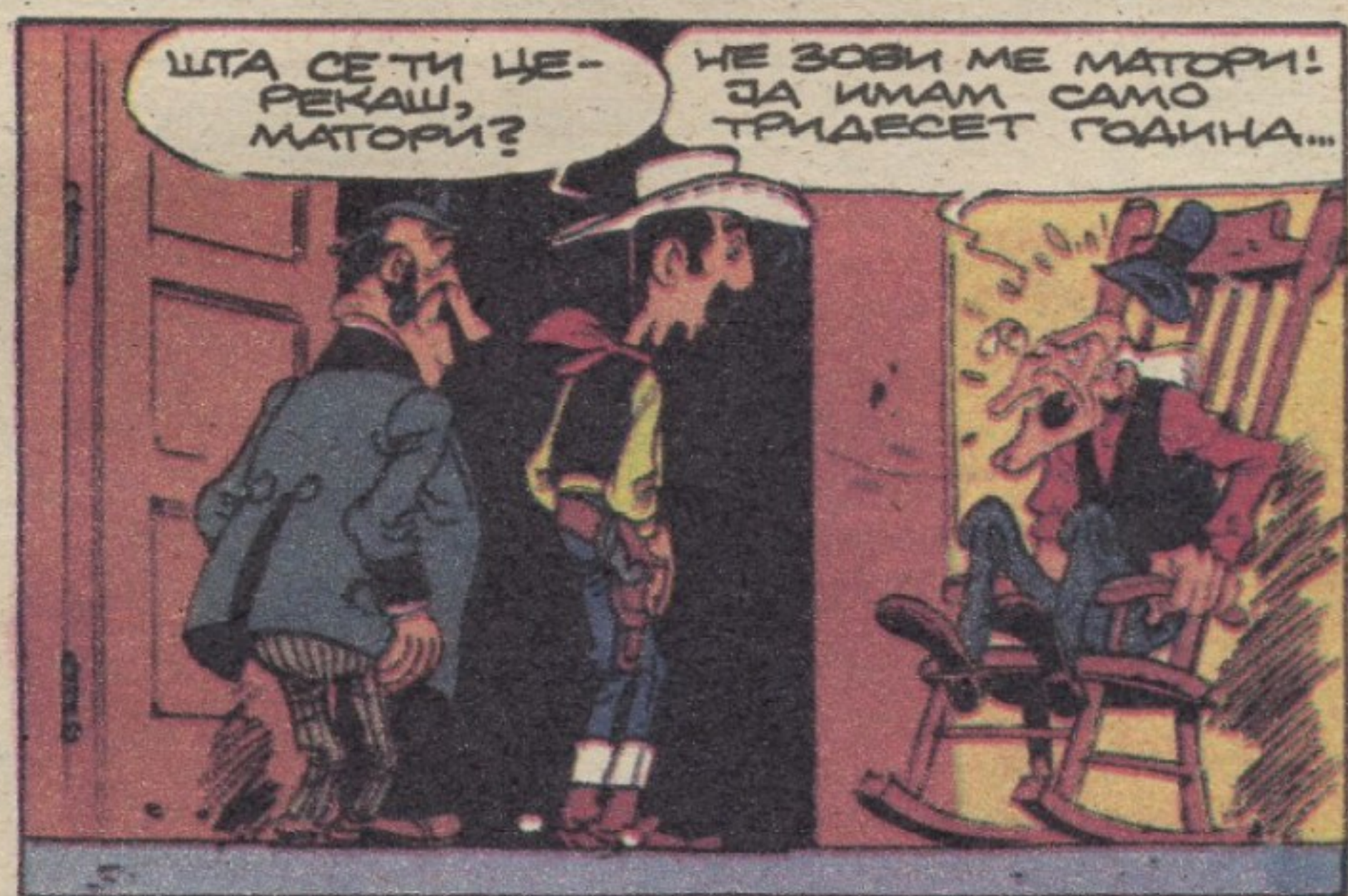
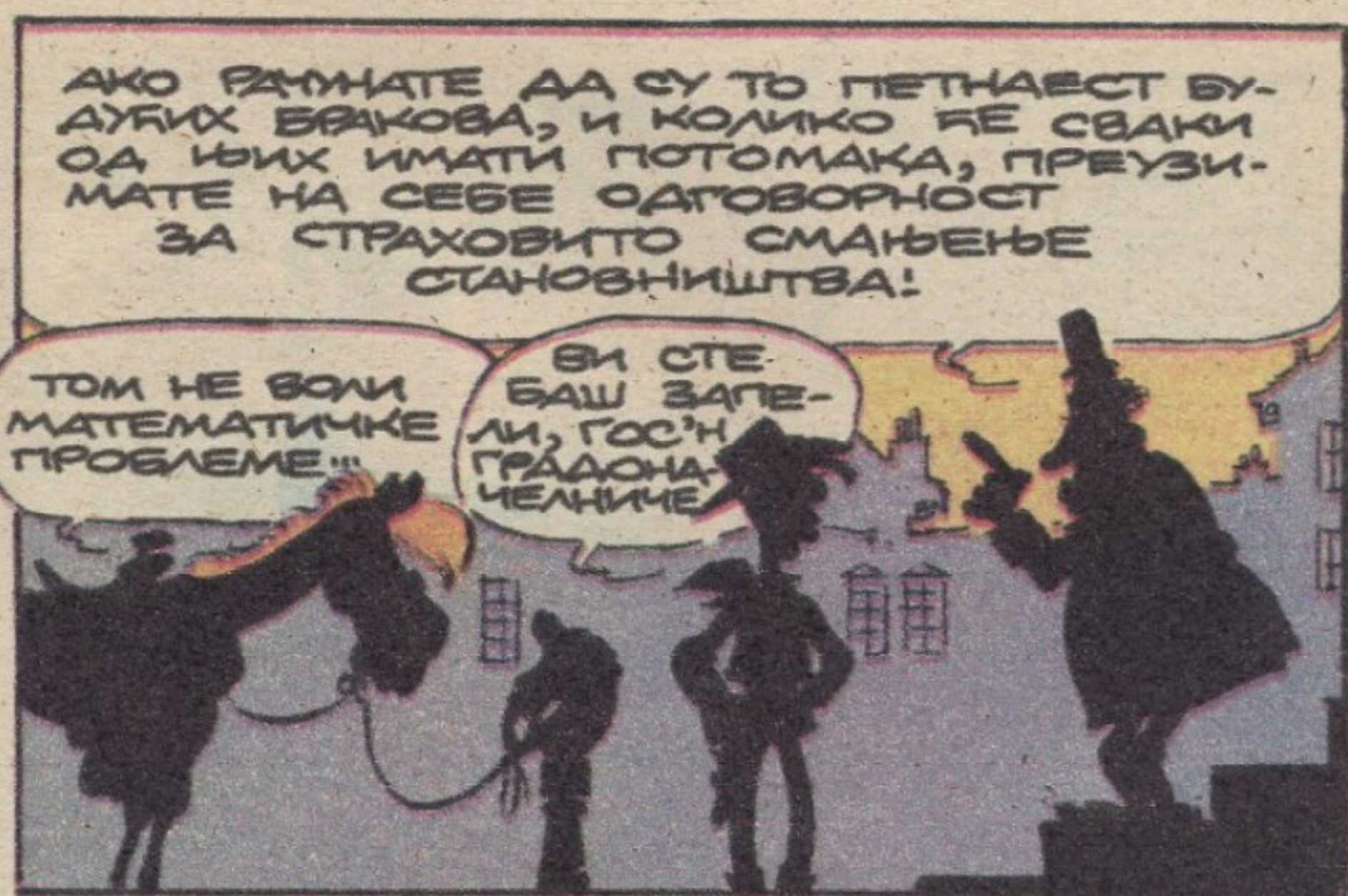

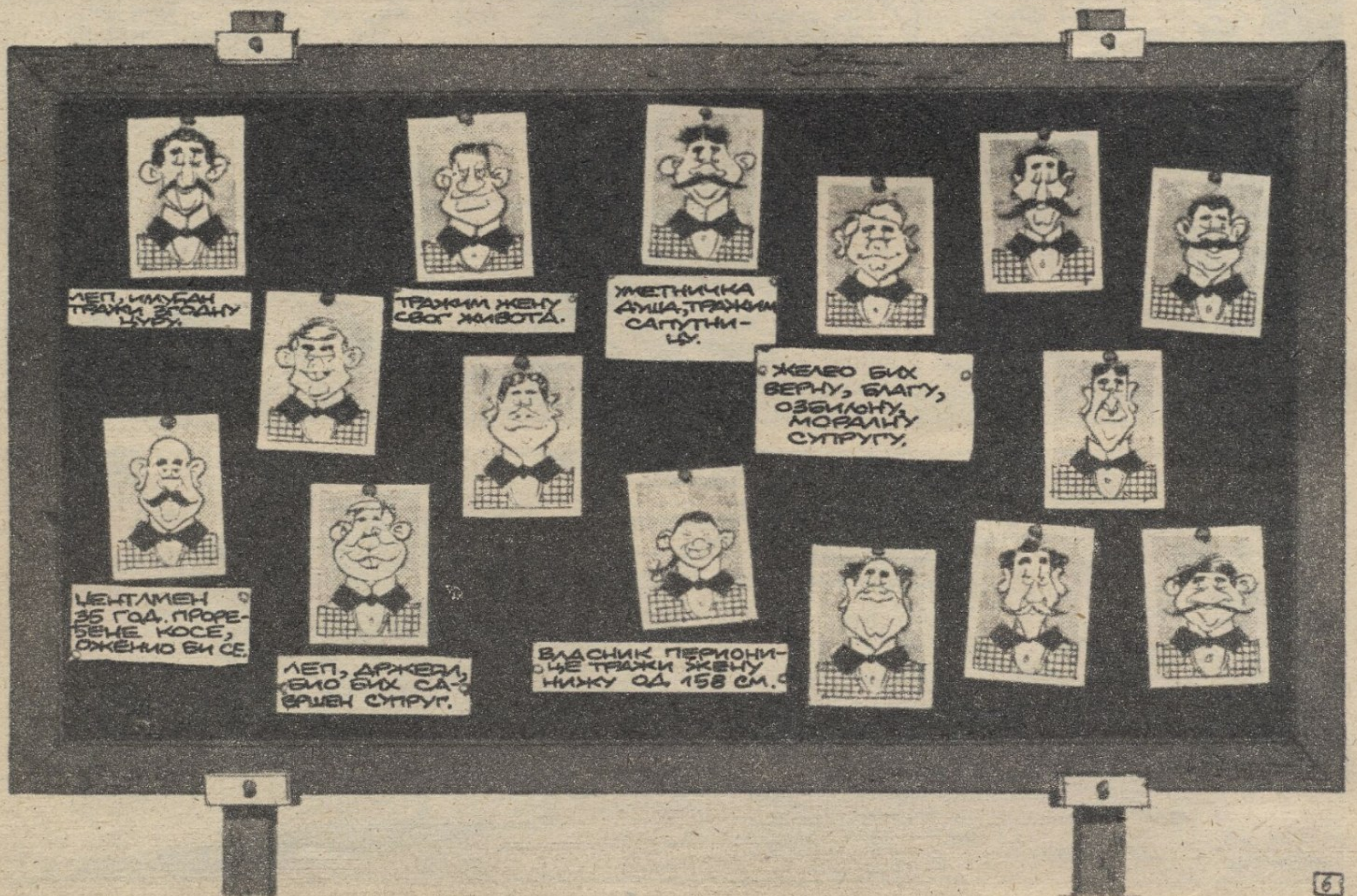
ОСТАЈАЛО
ЈЕ САМО
ЈЕДНО!
ТРЕБАЛО
ЈЕ КАРАВАНОМ
ПРЕКИ
ЦЕО
КОНТИНЕНТ
И НАЈИ
СРОДНУ
ДУШУ...

НЕДОСТАТАК ЖЕНА ЈЕ БИО И РАЗЛОГ ШТО ЈЕ ТАЛИЧНИ ТОМ ПУТО-
ВАО ПРЕМА СЕНТ ЛУИСУ... АЛИ ОН ТО ЈОШ НИЈЕ ЗНАО...

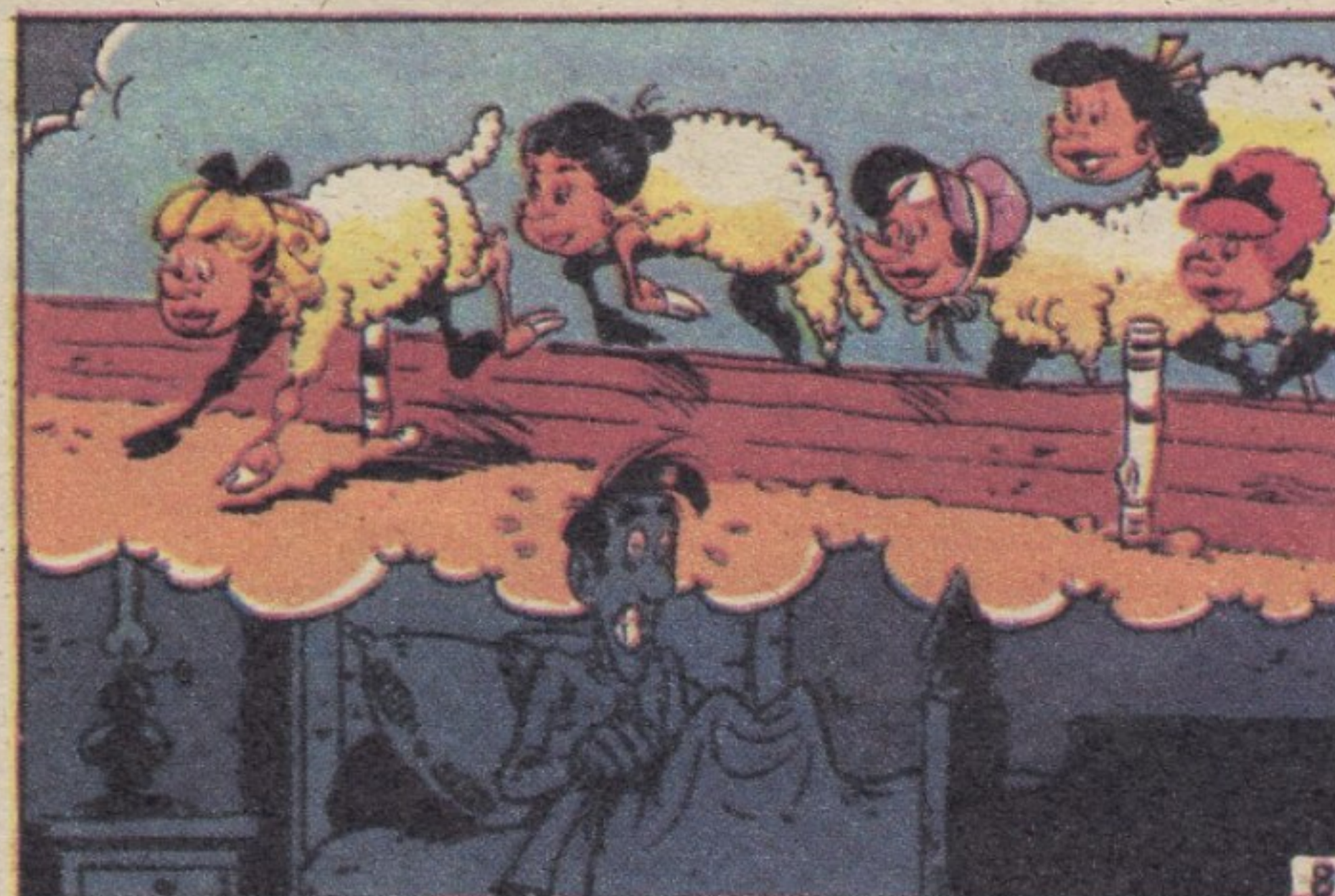

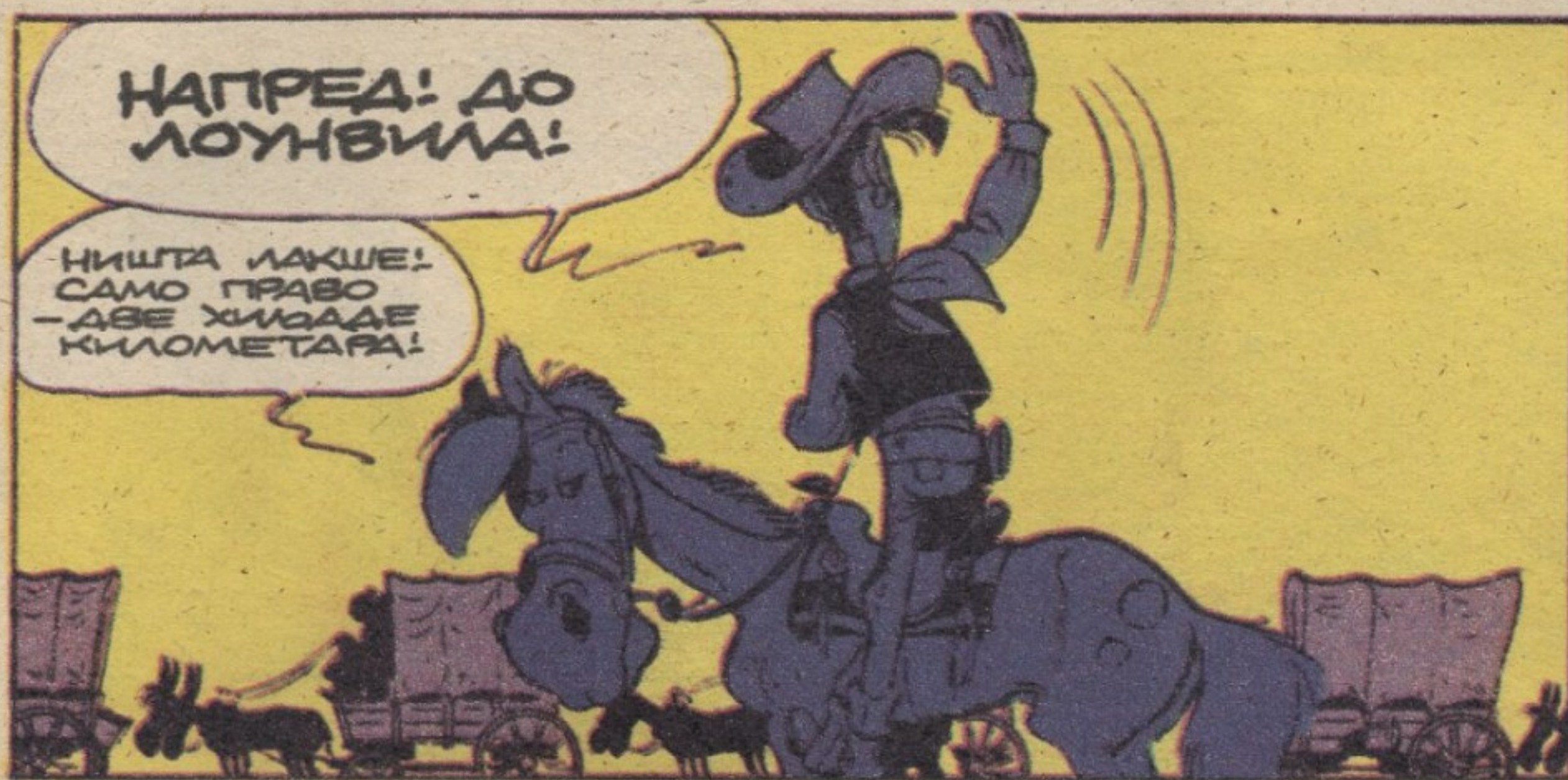

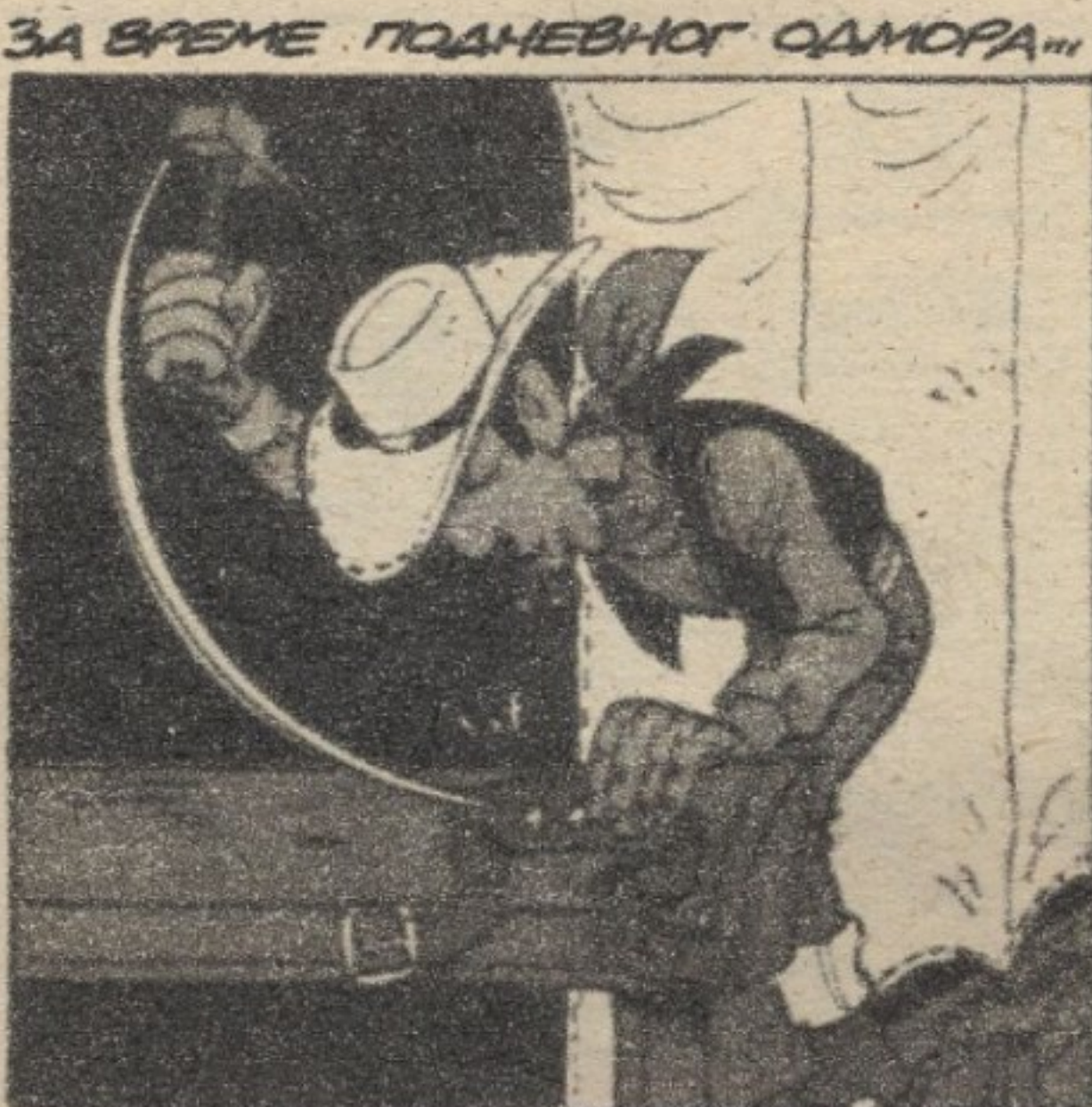
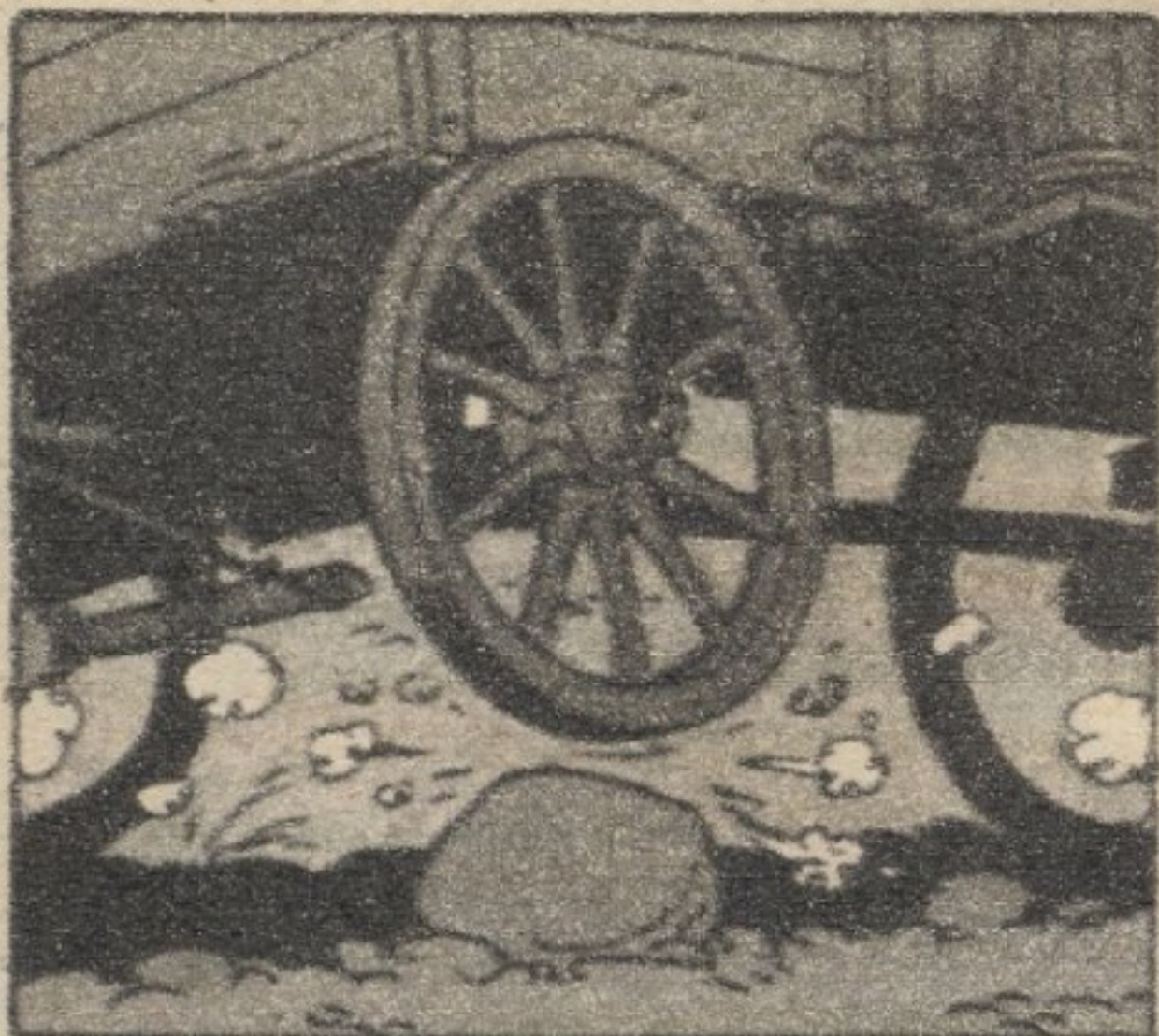

ТО ЈЕ БИЛА БЕСАНА НОБ ЗА ТАКЊИНОГ ТОМА...

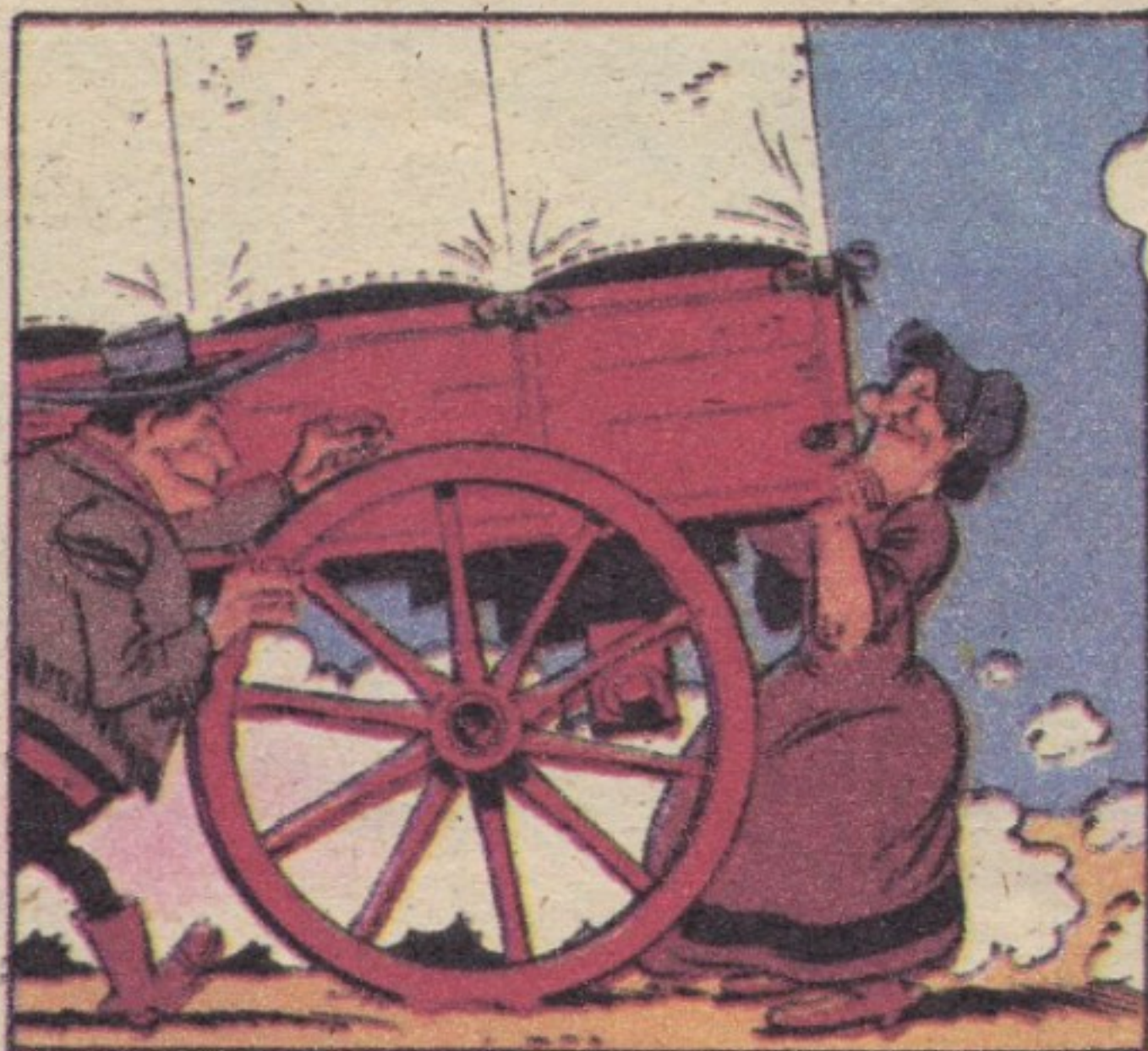
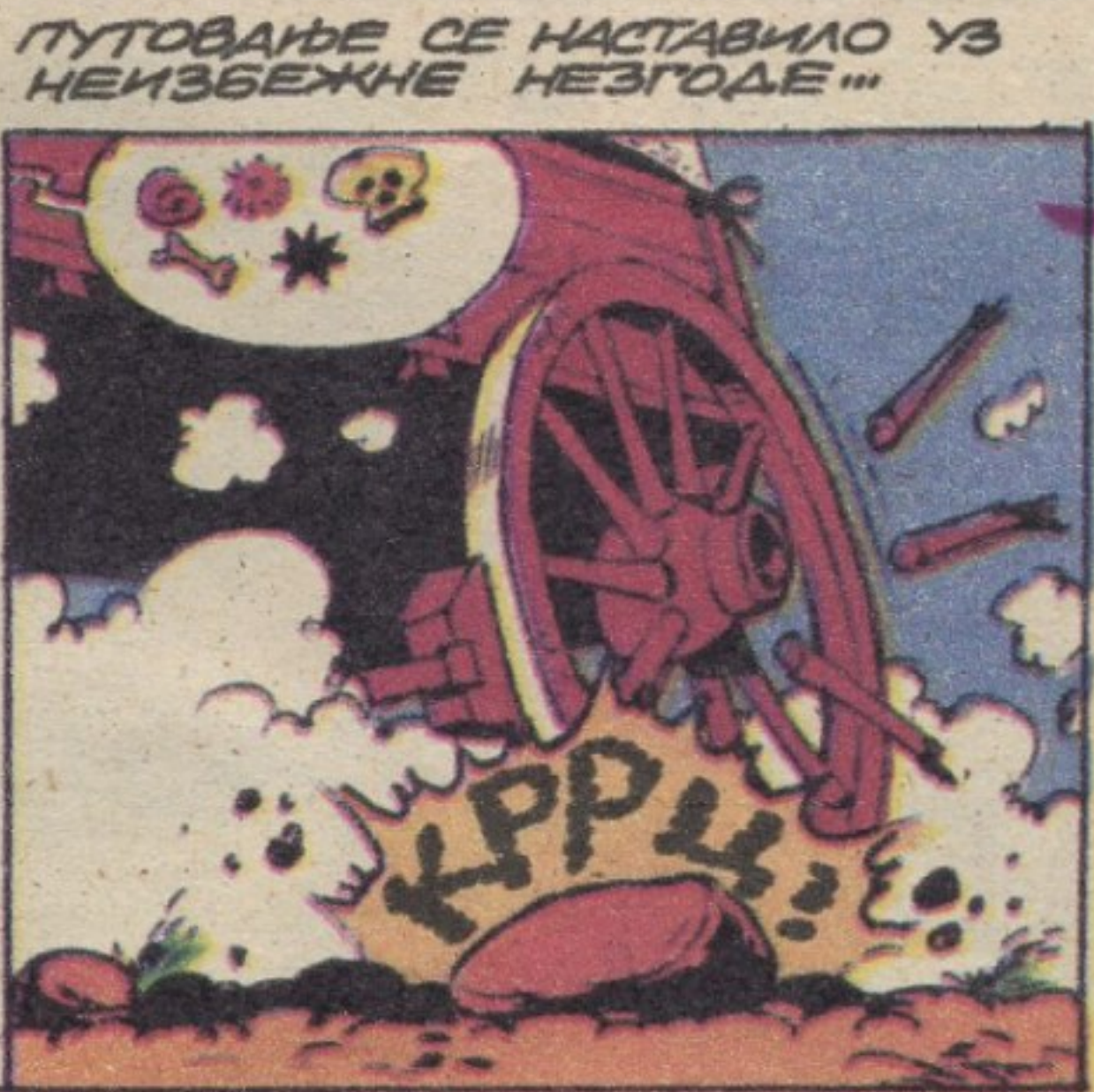
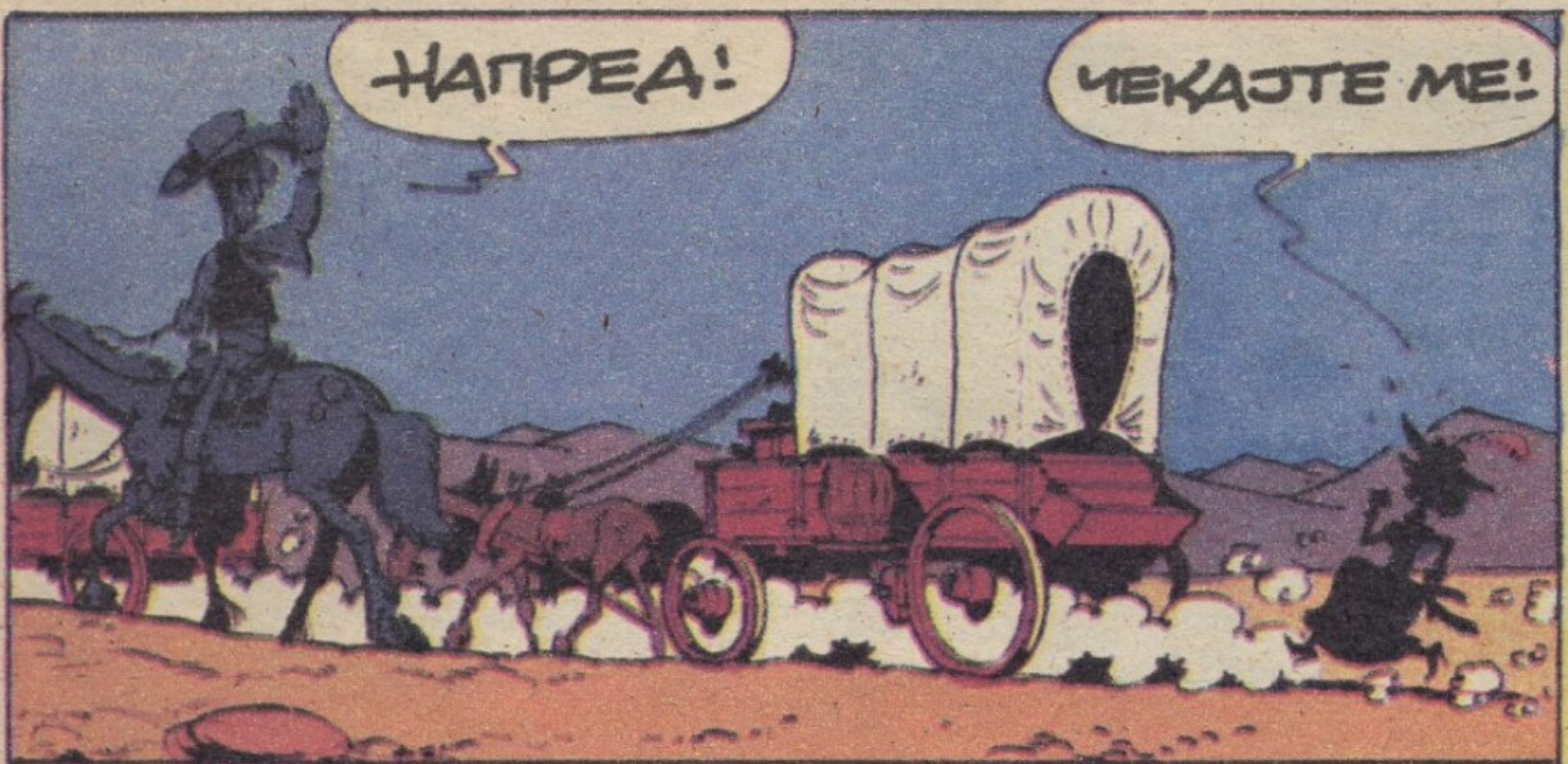
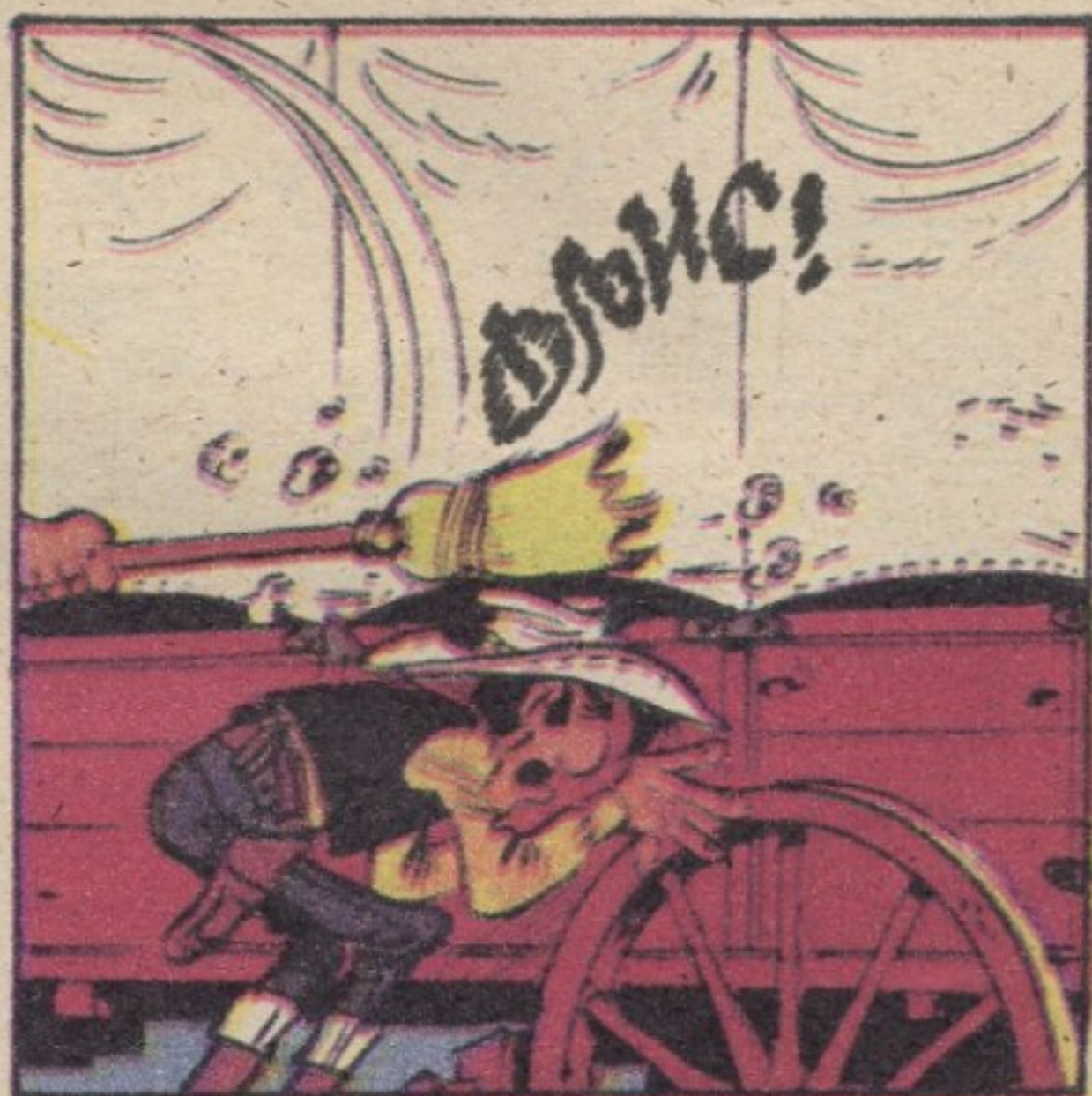
ПУТ ЈЕ БИО ЛОШ И БИЛО ЈЕ
МНОГО ТРУЦКАЊА...

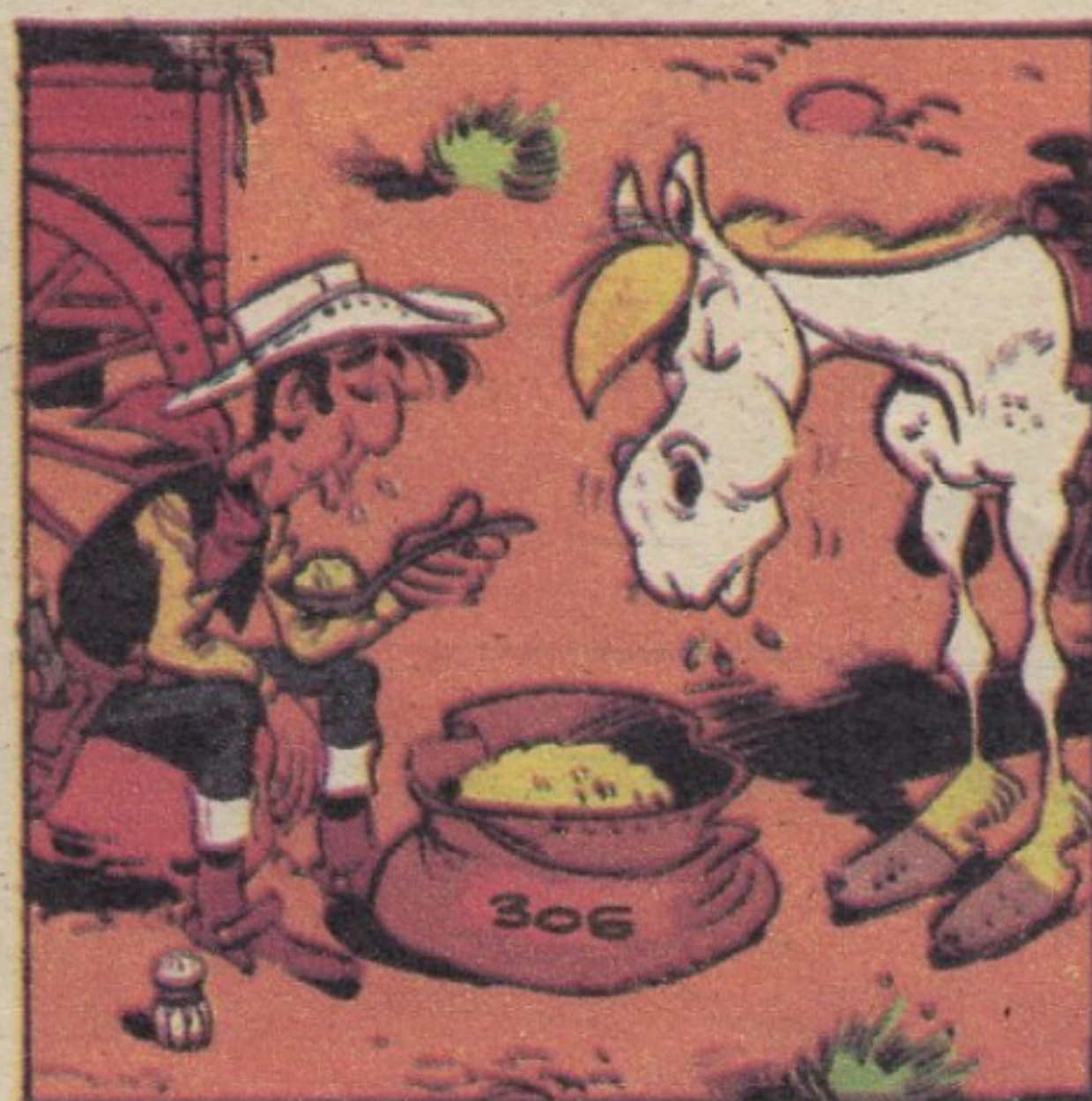

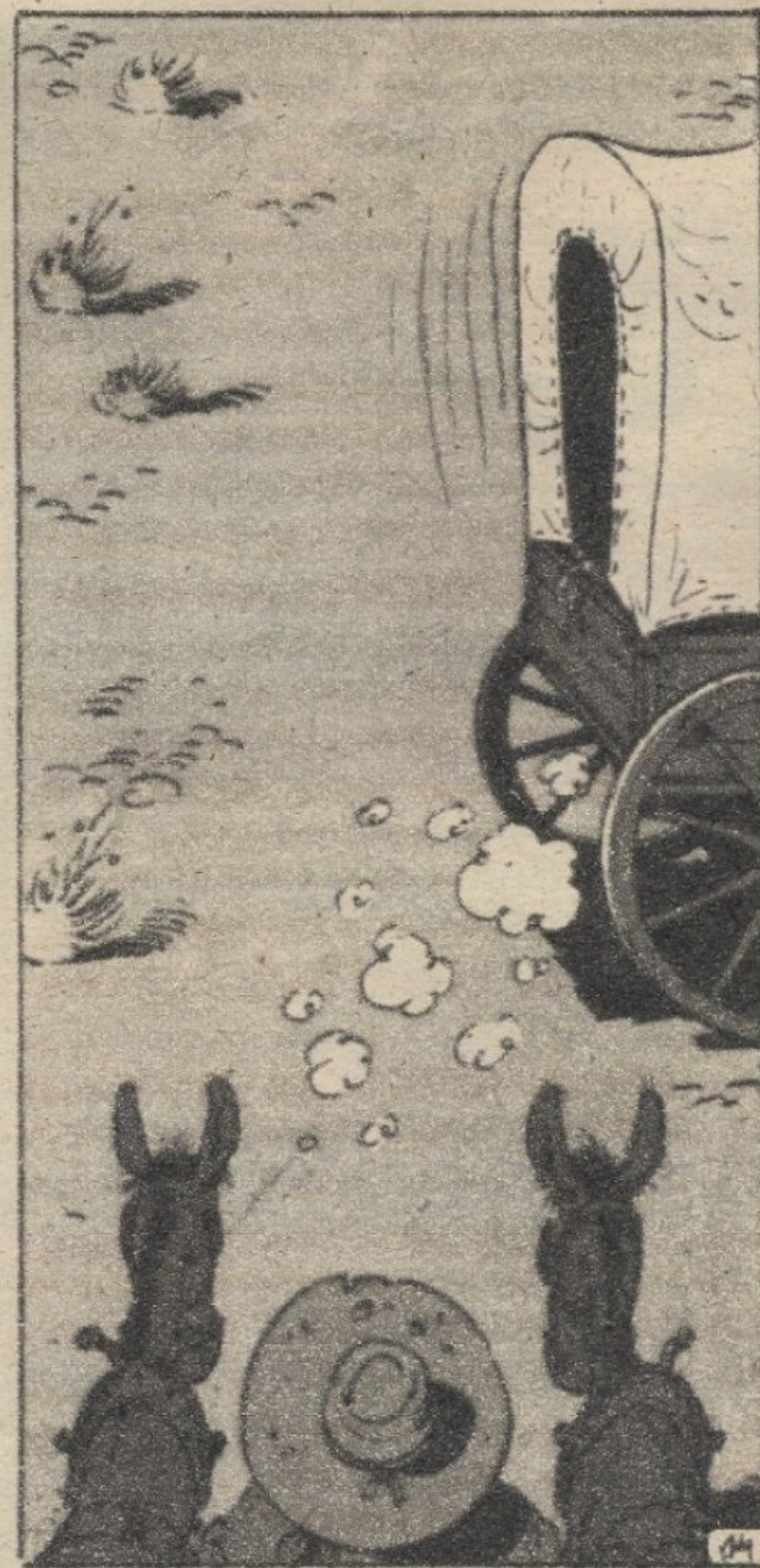
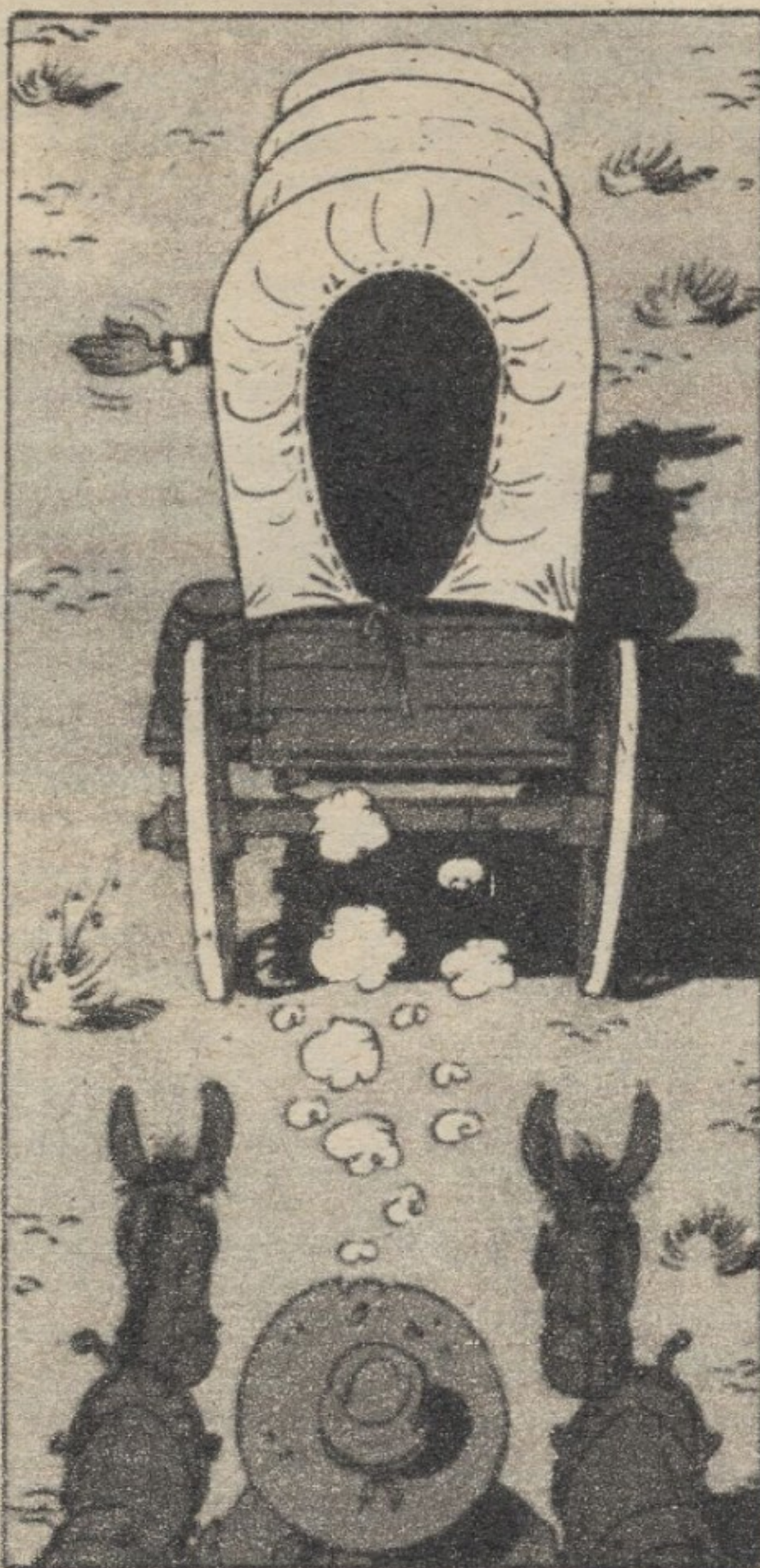
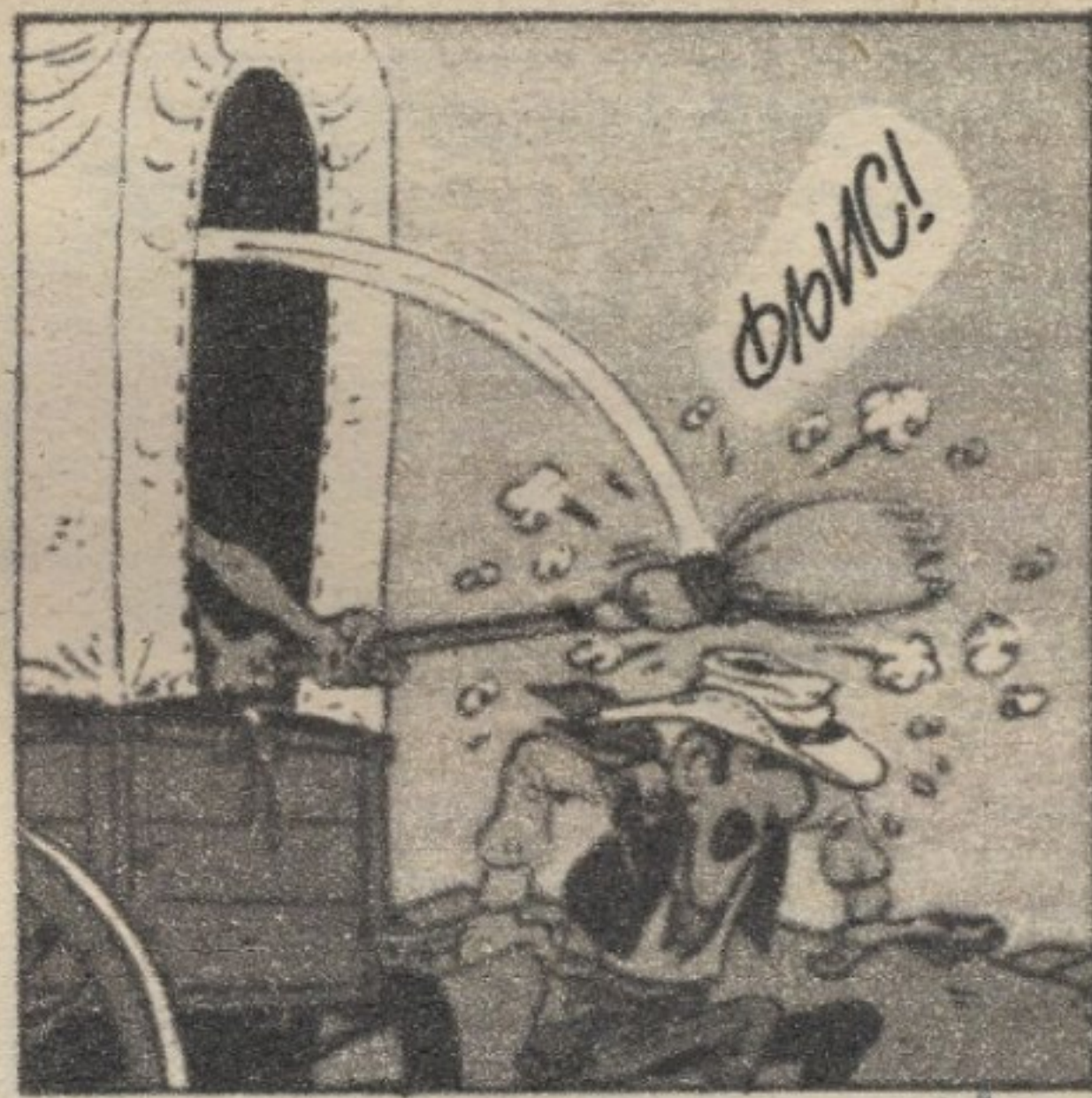
КАД ЈЕ ПАЛО ВЕЧЕ...

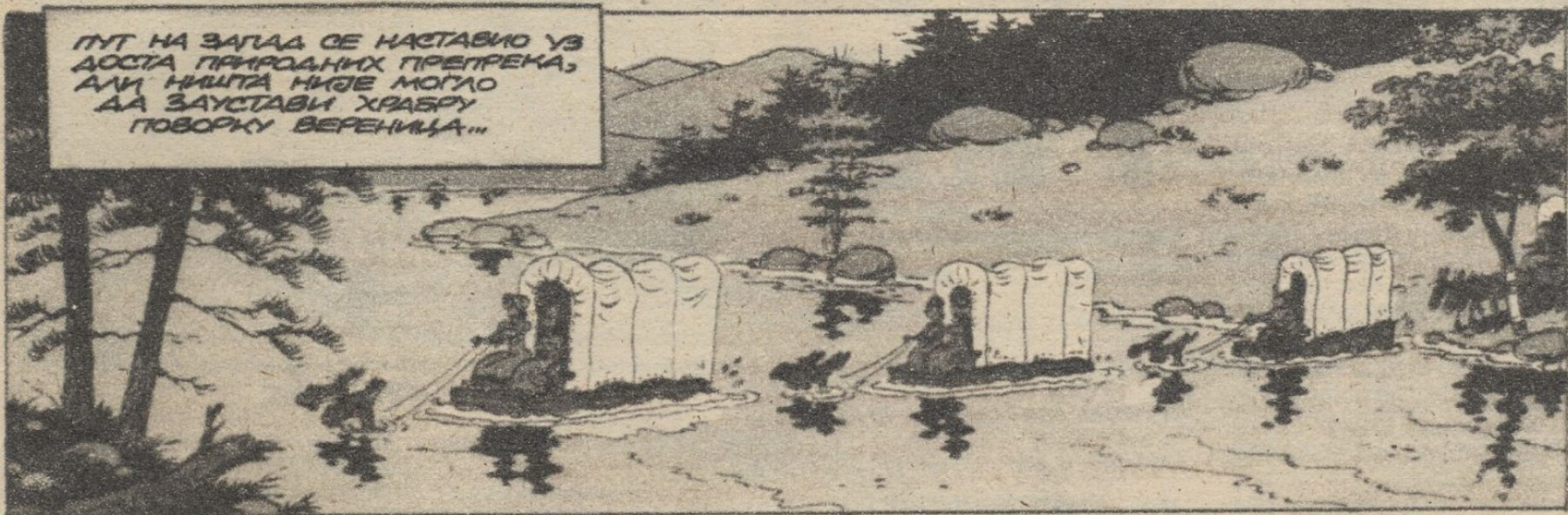
СУТРАДАН УЈУТРУ...

ПУТ НА ЗАПАД СЕ НАСТАВИО УЗ
ДОСТА ПРИРОДНИХ ПРЕПРЕКА,
АЛИ НИШТА НИЈЕ МОГЛО
ДА ЗАУСТАВИ ХРАБРУ
ПОВОРКУ ВЕРЕНИЦА...

ЊИХОВЕ РЕАКЦИЈЕ НА ПРИЗОРЕ ДИВОГ ЗАПАДА БИЛЕ СУ
ТИПИЧНО ЖЕНСКЕ...

УЛАЗИМО НА ТЕРИТО-
РИЈУ КОМАНЧА, А ОНИ
СУ УЗНЕМИРЕНИ У
ПОСЛЕДЊЕ ВРЕМЕ!
ТРЕБА ПАЗИТИ!

КУДА
БЕШ,
МАЛИ
МЕСЕ-
ЦЕ?

ЗОВУ МЕ ДА
УЧЕСТВУЈЕМ
НА СЕМИНАРУ О
МОДИФИКАЦИ-
ЈАМА СОЦИЈАЛНИХ
ОДНОСА ПОД ДЕЈСТ-
ВОМ САВРЕМЕНИХ
КОМУНИКАЦИЈА!

НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

Догодило се на
олимпијским
играма... ЛОС
АНЂЕЛЕС 1932.

ПОЉСКА У СРЦУ

Олимпијада у Лос Анђелесу је, због удаљености града домаћина, имала много мање учесника него претходна, у Амстердаму. Ова чињеница, међутим, није умањила квалитет спортских достигнућа, а у атлетици су надмашени готово сви ранији рекорди.

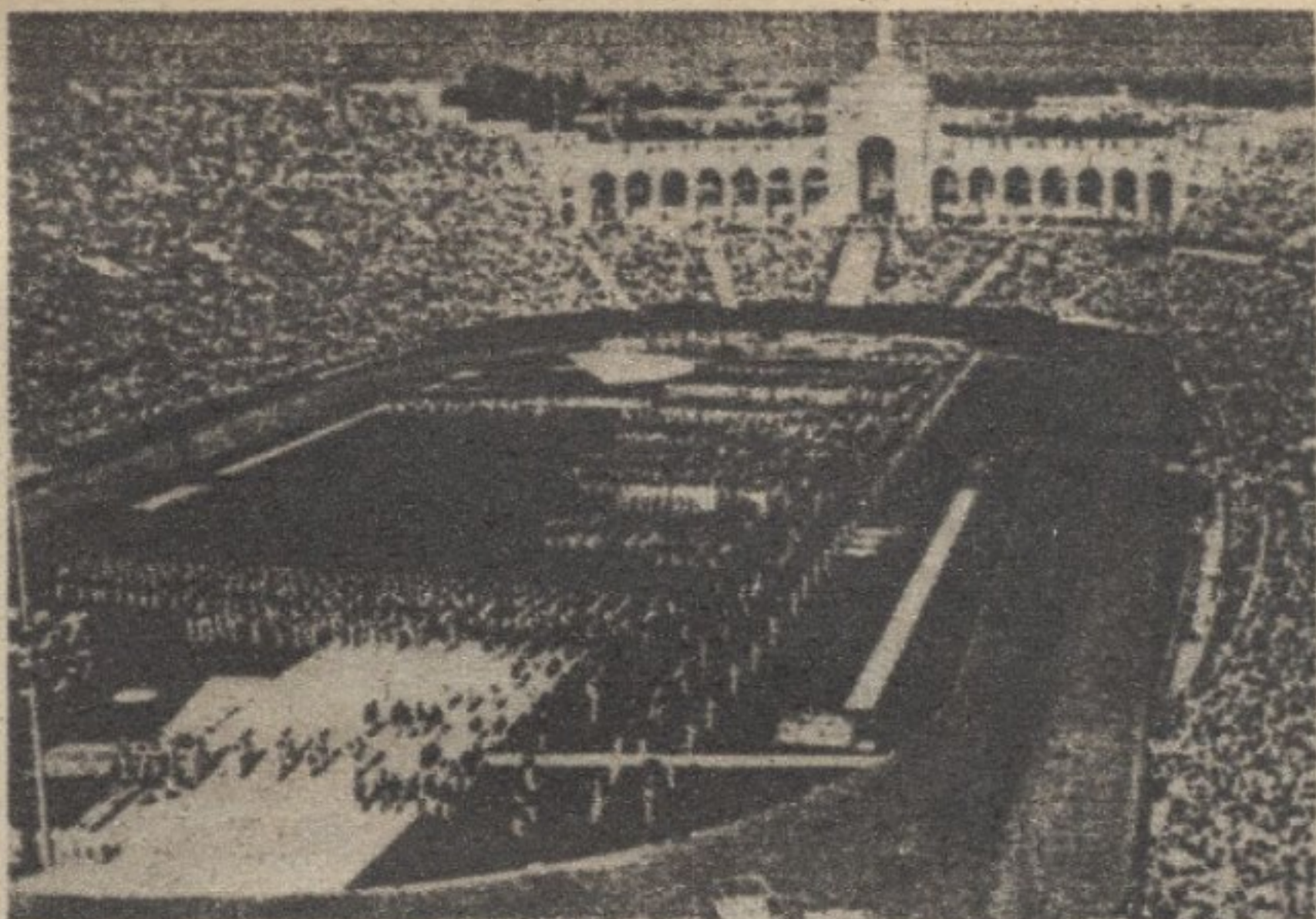
Највише успеха у дисциплинама „краљице спорта“ имали су представници земље домаћина Игара. У мушкој конкуренцији Американци су освојили 11 „злата“ (од могућа 23), а медаље су добили још и за 10 других и пет трећих места. Њихове колегинице из репрезентације биле су још супериорније па су им, у пет, од шест дисциплина програма, припале златне медаље. Том билансу треба додати и три „сребра“ и једну „бронзу“.

Успех Американки био би стопостотан само да је једна изврсна спринтерка из Кливленда пристала да на Олимпијади брани боје своје друге домовине, а не Пољске у којој је рођена. Реч је о Станислави Валасијевич, победници у трчању на 100 метара, која

Стела Волш, спринтерка из америчког града Кливленда, одбила је понуду да репрезентује атлетику САД. Тријумф на 100 метара остварила је као Пољкиња Станислава Валасијевич

је тај подвиг остварила као пољска репрезентативка.

Овај гест патриотизма утолико је занимљивији ако се зна да је Валасијевичева (рођена 1911) стигла у САД, са родитељима, још као двогодишња девојчица. Када је стасала за спорт, променила је име – постала је Стела

Свечаност отварања Олимпијских игара у Лос Анђелесу 1932. године

Волш – али не и држављанство.

Приликом избора такмичарки за Олимпијаду она је одлучно одбила понуду америчких стручњака да се укључи у екипу САД. Уместо тога, изабрала је да се у Лос Анђелесу надмеће под својим правим именом. Станислава Валасијевич, и као репрезентативка Пољске која јој је, очигледно, и после свих година, остала у срцу.

Завршна трка на 100 метара у мушкој конкуренцији донела је светски рекорд (10,3), али се у првом тренутку није знало коме ће припасти златна медаља. Двојица Американца, Еди Толан и Ралф Меткалф, пројурили су кроз циљ тако поравнати да је тек на основу фото-финиш снимка утврђено ко је олимпијски шампион. Био је то тамнопути Толан који се два дана касније овенчао и славом победника у трци на 200 метара.

Још успешнија и свестранија од њега показала се Тексашанка Милдред Дидриксон, звана Бејби. Она је победила у трчању на 80 метара с препонама и у бацању копља и уз то освојила „сребро“ у скоку увис.

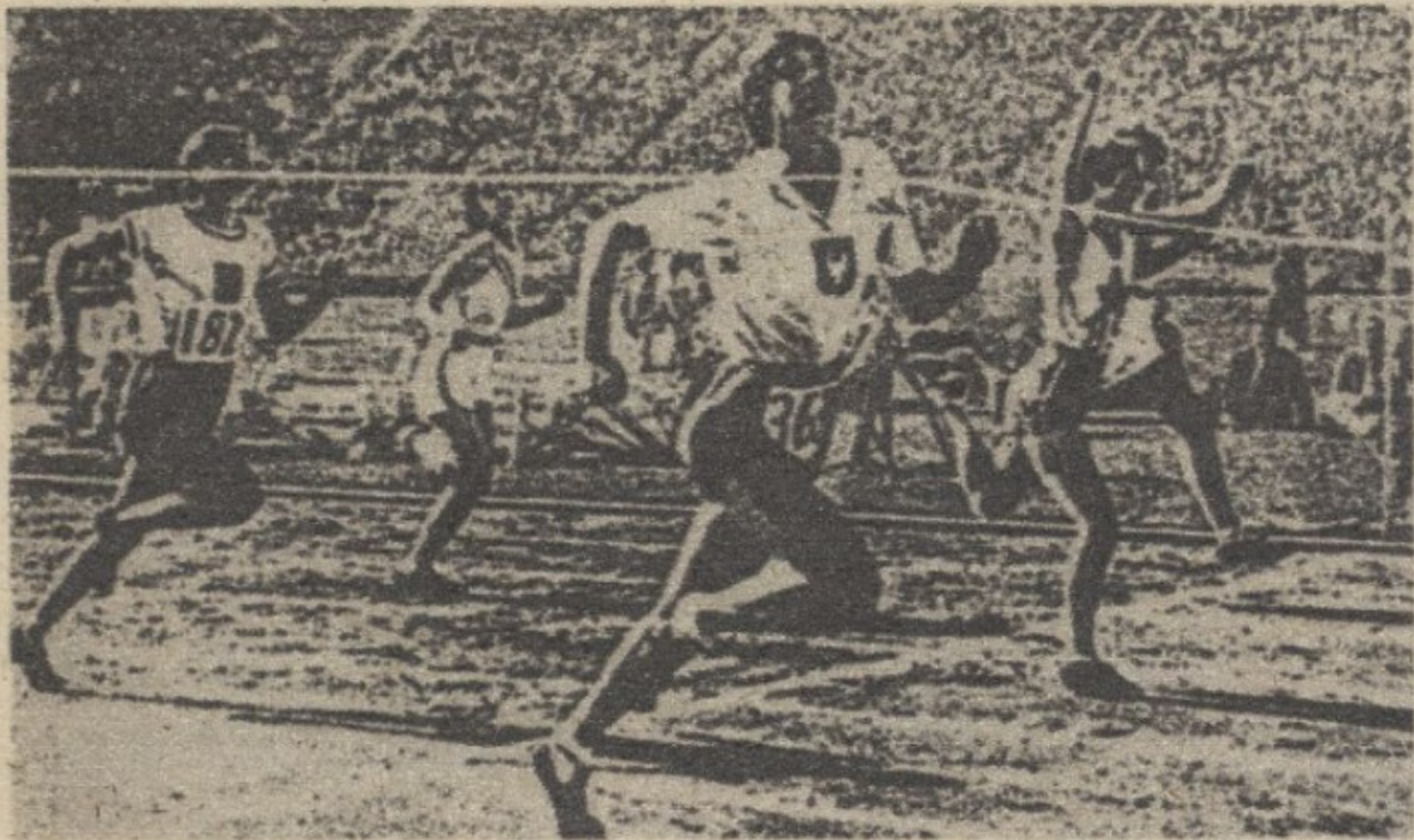
Сва четворица шампиона у бацачким дисциплинама постигли су боље резултате од оних остварених у Амстердаму. Један од њих, фински представник у бацању копља Мати Јервинен хитно је ову

справу на даљину од 72,71 метар, што је надмашено тек две деценије касније, на Олимпијади у Хелсинкију.

Сасвим необичан случај збио се у трци на 3.000 метара стиплчез. Због грешке једног судије, који се забројао код одређивања пређеног пута, такмичари су претрчали један круг више. Зато резултат победника Финца Изо-Хола, од 10:33,4 мин. није био тако лош јер је, у ствари, постигнут на стази дугој 3.450 метара.

ИЗ ЈУГОСЛАВИЈЕ САМО НАРАНЦИЋ

Због великих путних трошкова Југославију је у Лос Анђелесу заступао само бацач диска др Вељко Наранџић. Он је резултатом 36,51 m (готово 13 метара лошији од победника) заузео претпоследње, 17. место. Тако је др Наранџић остао упамћен само као спортиста који је одржао континитет учешћа Југословенских спортиста на олимпијским играма, почев од Анверса 1920. године.

Олимпијска шампионка Станислава Валасијевич улази у циљ трке на 100 метара

НЕПРАВДА ПРЕМА „ЛЕТЕЋЕМ ФИНЦУ“

Пре почетка Игара у Лос Анђелесу, Међународна атлетска федерација дисквалификовала је чувеног финског дугопругаша Павла Нурмија. Он је оптужен да је на једној турнеји по Немачкој примио одређену суму новца зато што се такмичио.

Тако је, административно, стављена тачка на каријеру „летећег Финца“ и нанета неправда најуспешнијем атлетичару у историји модерних олимпијских игара. Нурми је, да подсетимо, на три Олимпијаде (у Анверсу 1920, Паризу 1924. и Амстердаму 1928) освојио укупно девет златних и три сребрне медаље.

ОЛИМПИЈСКЕ ИГРЕ

ЛОС АНЂЕЛЕС, 31. 7 – 7. 8. 1932.

Учествовало 1408 такмичара (од тога 127 жена) из 37 земаља. Они су се надметали у 17 спортских грана (атлетика, бицилизам, бокс, дизање тегова, гимнастика, хокеј на трави, једрење, коњички спорт, мачевање, модерни петобој, пливање, рвање грчко-римским и слободним стилем, скокови у воду, стрељаштво, ватерполо и веслање). Било је укупно 117 олимпијских победника.

ВЕШТАЧКО ЛИЦЕ УЧИ ДА СЕ СМЕЈЕ

Роботи у људском облику могу да померају руке и ноге, да покрећу очи, отварају уста и да испуштају металне звуке обликоване у речи. Није никаква тешкоћа испрограмирати их да би били вишеструко корисни. Ипак, они су само механичке направе без душе и осећања.

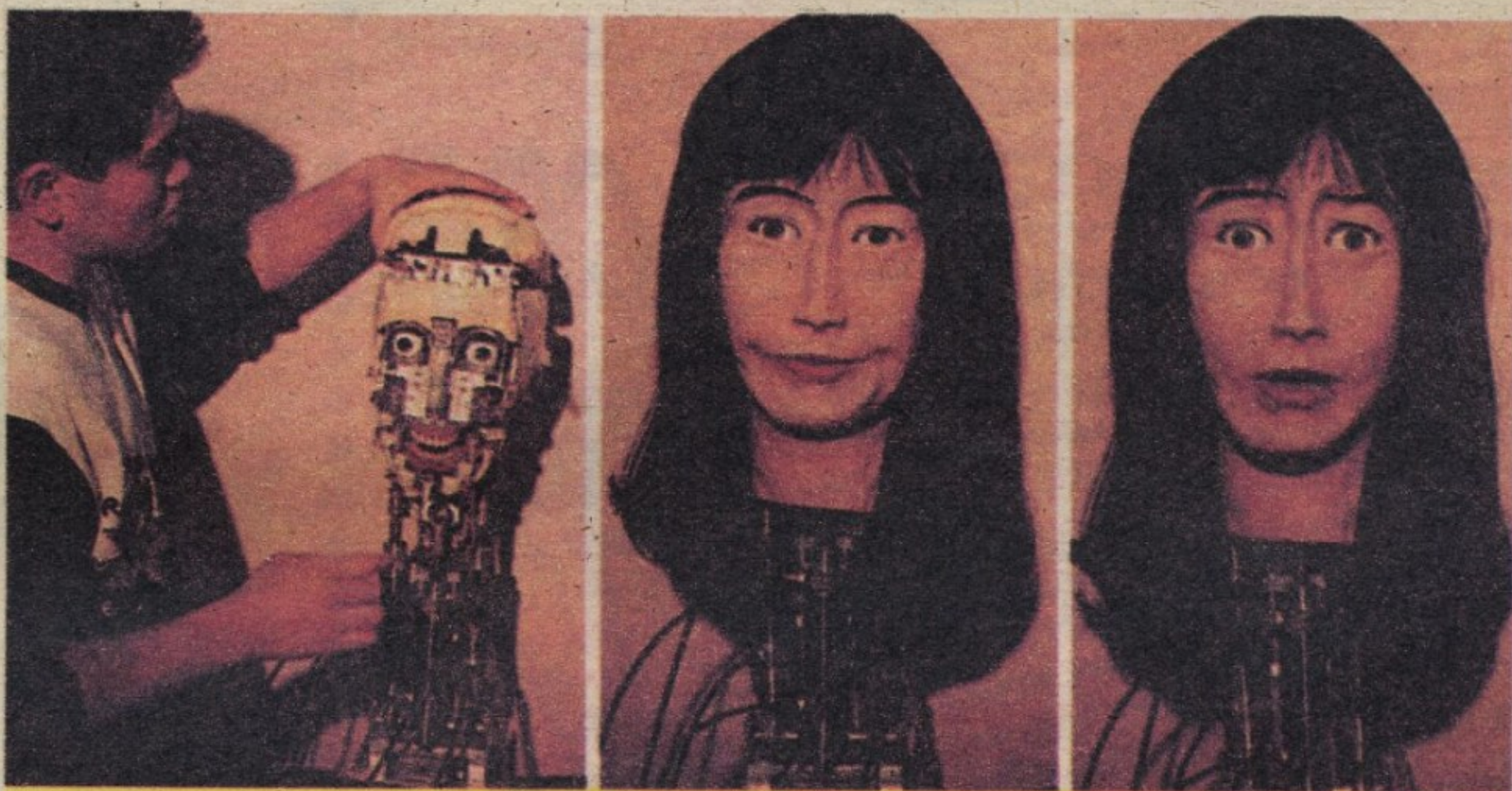
Али, професор Фумио Хара са токијског универзитета за кибернетику „удахнуо“ им је и та својства. Направио је нови тип робота који је у стању да oponаша људска осећања. Тачније, у питању је да-

ма робот. Професор Хара није случајно одлучио да његов проналазак буде „слабијег пола“. – Душевно стање се огледа на лицу, а женско лице то много јаче и упечатљивије показује. Мимика оцртава осећања. Управо зато он је свој рад усредосредио на усавршавање мимике лица робота. Направио је компјутерски програм нервног система који је био у стању да oponаша мозак, али му је била потребна „кожа“ која ће реаговати на надражај. У помоћ му је притекао инжењер Шуниџо Мизуно. Он је после осам година истраживања пронашао пластичну масу која је имала сва еластична својства људског ткива.

Убрзо је дама робот била спремна за

представљање. У 80 одсто случајева правилно је реаговала на заповести свог нервног система и препознавала осећања која су је „обузимала“. Видео камере смештене у очима давале су њеном погледу људски сјај и дубину, а мимика лица остварена је помоћу 24 мала мотора. Уместо сплета мишића, мини компресори су извијали усне и обрве, ширили ноздрве, подизали и спуштали капке. Дамино лице показивало је страх, гађење, бес, тугу, срећу и чуђење. Свако од тих осећања заиста је било као људско.

Судећи по свему, ускоро ће овакви роботи бити „праве особе“ са којима ће људи без бојазни делити муке, туге и радости.

Дама показује своја осећања

„Кости лобање“ сачињене од металних плочица покривају микрочипове „мозга“ (сасвим лево). Осмех и страх, компјутерски симулирани, заиста делују стварно на вештачком лицу даме робота.

ЦАР ШАХА НА КОЛЕНИМА

Прошле године у августу љубитеље шаха запањила је вест да је један од највећих мајстора ове игре, Гари Каспаров, „нокаутиран“ у првој рунди Интеловог светског шаховског Гран прија. Заљубљеници игре на црно-белој табли били су згранути: ко ли је тај што је цара шаха бацио на колена? А онда су мало одахнули кад су схватили да је у питању био окршај са компјутером. „Интелов“ РС који може да анализира 100.000 покрета у секунди, заиста је противник вредан дивљења.

Шахистима је лакнуло, али су се компјутерски стручњаци нашли у чуду. Они су још 1988. смело тврдили да у шаховским мечевима компјутери неће моћи да побеђују велемајсторе пре 2000. године. Нови доказ њихових погрешних тврдњи појавио се неколико недеља после Каспарова: као жртва IBM шаховске машине „пао“ је и дански велемајстор Бент Ларсен.

Када су компјутери у питању, најбоље је не излетати са предвиђањима. Зачас оповргну сваког.

ЛЕНИ КРАВИЦ: дух прошлости

— Када сам објавио прву плочу људи су ми се смејали. Само три године касније сви су изгледали као ја. Десило се оно што ни на самом почетку никако нисам желео. Није ме занимало да људи обраћају пажњу на моју одећу већ на музику. Поред тога, не признајем израз ретро музика који често користе када описују мој рад. Постоји само класика.

И плоче које су уследиле после дебија, „Mama Said“ (1991) и „Are you gonna go my way“ (1993), достизале су огромне тираже, а Кравиц није одустајао од оживљавања музичког духа прошлости. Ипак, најновијом плочом „Циркус“, која се у излозима појавила почетком септембра, он се окренуо модернијем звуку.

— Ни ја више нисам исти — наставља Кравиц. — Желео сам да звук потпуно оголим, да остану само гитара, бас и бубњеви. Нема више дувачких инструмената, а све је подређено бубњевима и то много више него раније. И моје претходне плоче су врло „сирове“, али овде може да се чује још више живог звука.

Као први сингл са плоче одабрана је песма „Рокенрол је мртав“ у којој Кравиц подсмешљиво говори о типичном рокенрол начину живота. Он пева о томе како успех удаљава музичаре од њихових корена, а сличном темом бави се и насловна песма „Циркус“ јер је слава многим направила од живота управо то.

— Мене успех нагони да се повлачим из јавности и све више окрећем сопственој духовности. Слава је добра ствар, али не доприноси обогаћењу духа. Она је безвредна ако нема садржаја у глави.

СВЕ ЈЕ ТО ЦИРКУС

Када се пре
шест година по-
јавио његов де-
би албум „Let
love rule“ све је
изненадио сво-
јом способнош-
ћу да ствара и
снима песме ко-
је су звучале
као да су наста-
ле почетком се-
дамдесетих. О
тим првим кора-
цима данас го-
вори помало
подсмешљиво

Цео рок свет изгледа ми као циркус, и то све заједно са менаџерима, банкарима, обожаваоцима. Не можеш а да се не запиташ: „Боже, шта се то дешава?“ И тешко ти је да будеш оно што јеси. Наравно, ја још немам намеру да се повучем са сцене. Волим ту слободу да свирам и да од тога издржавам своју породицу. ■

ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ

Оперски рок

ПАВАРОТИ И ПРИЈАТЕЉИ

После запажених албума „The 3 Tenors“ и „Pavarotti and friends“ појавила се плоча „Pavarotti and friends 2“ на којој италијански оперски певач Лучано Павароти наступа са рок звездама. На првој плочи „Павароти и пријатељи“ чувени тенор окупио је око себе Стинга, Сузану Вега, Мајкла Олфилда и „Nevil braders“, док на новој, у дуету са Брајаном Адамсом,

пева „О, доле мио“ и Адамсов светски хит „All for love“. Као гости, ту су још Андреас Фоленвајдер и Мајкл Кејмен. Албум је снимљен уживо на концерту у Италији, а у продавницама са појавио почетком јуна. Крајем новембра очекује се објављивање Паваротијеве аутобиографске књиге под називом „Мој свет“.

Нове
звезде:
„Jodeci“

СВАКОГ ДАНА

10

ЦАКОВА
ПИСАМА

Тренуто најпопуларнија тинејџерска група у Америци је квартет „Jodeci“. Окупили су се када су сви чланови — мр Далвин, Jo Jo, Ки Си и Девантау — имали по 15 година и убрзо, већ 1988. године, имали су потписан уговор за снимање плоче.

На снимање у Њујорк дошли су из родне Северне Каролине, сви су живели у једној соби док плоча није завршена, а затим им се десио успех. Најновијим албумом „The Show, The Party, The Hotel“ обарају сопствене рекорде. Међутим, највећа конкуренција код тинејџерске публике су им чланови британске групе „Take That“ и ево како, математички гледано, изгледа поређење њихове популарности:

„Jodeci“ су у својој земљи продали шест милиона сингл плоча и пет милиона албума, а дневно добијају 10 цакова писама од својих обожаваалаца.

„Take That“ су у својој земљи продали четири и по милиона синглова и три по милиона албума. Дневно добијају преко двадесет цакова поште.

ПОЛИТИКНИ

ЗАБАВНИК

ХИТ ХИТ

ТРАЖИЛИ
СТЕ
ПЕСМУ

THAT LOOK IN YOUR EYE

Show me a girl peace and harmony in her heart
When things go wrong there will be no falling apart
One who understands
That things aren't always gonna go right and
I'll show you a man who can show you the light
Show me a boy when the burden's on his shoulders
As time goes on seems to only make him bolder
Then I met you
Something that I can't explain
This feeling that I get is like I'm going insane
It's that look in your eyes that say you love me
And all the silly things that you do
Those feelings I get from the stars above me
Tells me you're for me and I'm the one for you
I thank you baby
Show me a girl that can make me feel better
With a kiss sealed inside a perfumed letter
One who understands
When the tour is six months long
And waiting with open arms 'cos it's been too long
Show me a boy whose loving that I'm missing
Who can be there when I need someone to listen
One who keeps in mind that I should never be alone
Because I'll be there even if it's by telephone
It's that look in your eyes that say you love me
And all the silly things that you do
Those feelings I get when ever you're near me
Tells me you're for me and I'm the one for you

ТАЈ ПОГЛЕД ТВОЈ

Покажи ми девојку која у срцу носи мир и спокојство
која неће нестати када нам крене лоше
ону која разуме
да живот не може увек да буде добар
а ја ћу ти показати човека који уме да ти укаже на светло
Покажи ми дечка који носи бремене на леђима
И како време пролази то га чини све јачим
А тада сам срео тебе
Десило се нешто што не умем да објасним
Тај осећај, као да сам захваћен лудилом
Да ли је то тај поглед твој
који ми говори да ме волиш
и све те мале лудости које чиниш
осећаји који ми стижу са звезда изнад мене
говоре ми да си за мене и да сам ја онај једини за тебе
Хвала ти драга
Покажи ми девојку са којом ћу се осећати добро
уз пољубац запечаћен у намирисаном писму
ону која разуме
када турнеја траје шест месеци
и раширених руку чека јер је тако много времена прошло
покажи ми дечка чија ми љубав недостаје
који је ту када пожелим некога да слушам
онај ко зна да никада не треба да будем сам
јер бићу ту макар и телефоном
Да ли је то тај поглед твој
који ми говори да ме волиш
и све те мале лудости које чиниш
осећаји који су ту сваки пут када си уз мене
говоре ми да си за мене и да сам ја онај једини за тебе

Текст и музика: Старкс и Греј
Изводи: Али Кембел

Мошти без починка

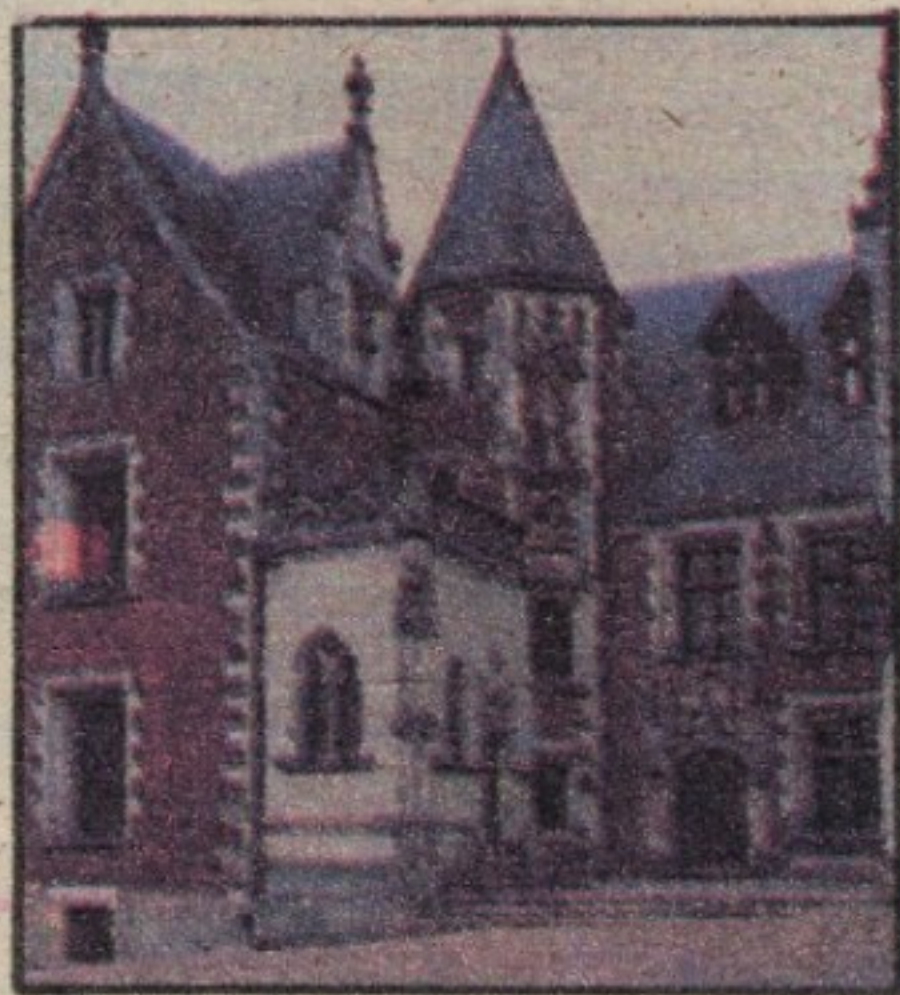
Многи славни владари, војсковође, уметници, научници, вољени и поштовани или омрзнути за живота, нису нашли мира ни у смрти. Њихови земни остаци су, из политичких, верских или других разлога, сакривани, комадани, замењивани, премештани и, често, заувек изгубљени

ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ

Чије
су
кости?

Генијални италијански сликар, научник и проналазач рођен је у малом месту Винчи код Фиренце 1452, а умро је у Француској, у дворцу Клу у граду Амбразу 1519. године, и сахрањен у Краљевској капели цркве у Амбразу. Године 1560, за време верског рата, ову цркву оштетили су и опустошили француски

Замак Клу у Француској у коме је живео и умро Леонардо да Винчи

протестанти хугеноти. Како црква није могла да се обнови због стања у коме се налазила, њени остаци савњени су са земљом 1808. Од тада је веома тешко рећи где су завршили Леонардове мошти. Можда у гомилици коју су покупили радници који су рушили цркву и пренели је у раскошну готску капелу Светог Ибера. Тамо је званични гроб Леонарда да Винчија и његово име урезано је на мермерној плочи на зиду у чијој су ниши кости. Али, не постоје баш никакви докази да су то заиста Леонардове кости.

АЛЕКСАНДАР ВЕЛИКИ

Празна
гробница

Александар III Македонски, назван Велики (356 – 323. пре наше ере), маке-

донски краљ који је, не изгубивши ни једну једину битку, довршио покорвање Грчке, повео рат против Персијанаца, освојио Малу Азију, Сирију, Египат и Персију, умро је од неке заразе пре него што је напунио тридесет три године, после једног банкета у Ва-

НЕКИ СУ ИШЧЕЗЛИ ИЗ ГРОБОВА

Празан саркофаг Александра Великог нађен у феничанском граду Сидону 1887. Лево: Александар Македонски на једном мозаику у Помпеји

вилону. Оданде је пренет у град Александрију у Египту и тамо сахрањен. Његовој гробници, која је морала бити и монументална и раскошна, изгубио се током следећих неколико векова сваки траг.

А онда је, почетком 1995. године, у оази Сиви у Египту нађена велика гробница у македонском стилу из доба Александра Великог. Гробница је дугачка педесет један метар, а на великом pročелу налази се осмобрака звезда, симбол краљевске породице. Екипа археолога Хеленистичког института у Атини, на челу с Лијаном Сувалцис, уопште не сумња да је то вечна кућа славног војсковође. „Сам Александар тражио је од свог генерала Пто-

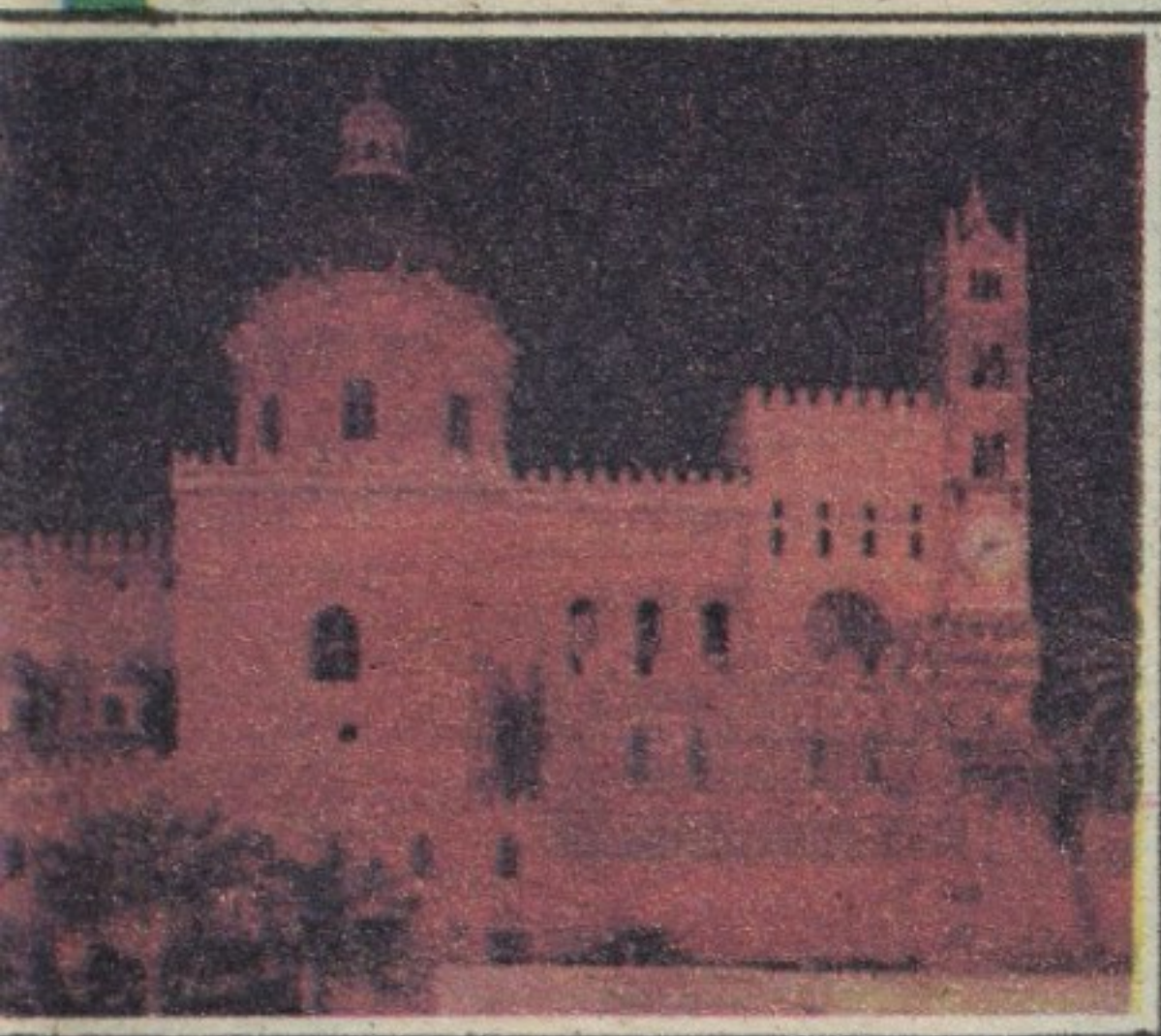
лемеја да буде сахрањен у Сиви, седишту храма египатског бога Амона за чијег се сина он симболично самопрогласио“, каже Абдел Халим Нурадин, секретар Високог савета за египтологију из Каира.

Тајна, ипак, - није решена: гробница у

Сиви и по стилу и по епохи одговара македонским гробницама, лако је могуће да је направљена унапред по упутству Александра Великог, али нико не може да тврди да је он ту заиста и сахрањен. О томе нема никаквог материјалног трага ни записа.

Ископине у оази Сиви у Египту. На pročелу гробнице сачувана је осмобрака звезда, симбол краљевске породице

Катедрала у Палерму

НАПОЛЕОН БОНАПАРТА

Ни трага од распадања

Ни Наполеона I Бонапарту (1769 – 1821), француског цара и једног од највећих војсковођа света, није у смрти мимоишла судбина многих славних лич-

ФРИДРИХ II

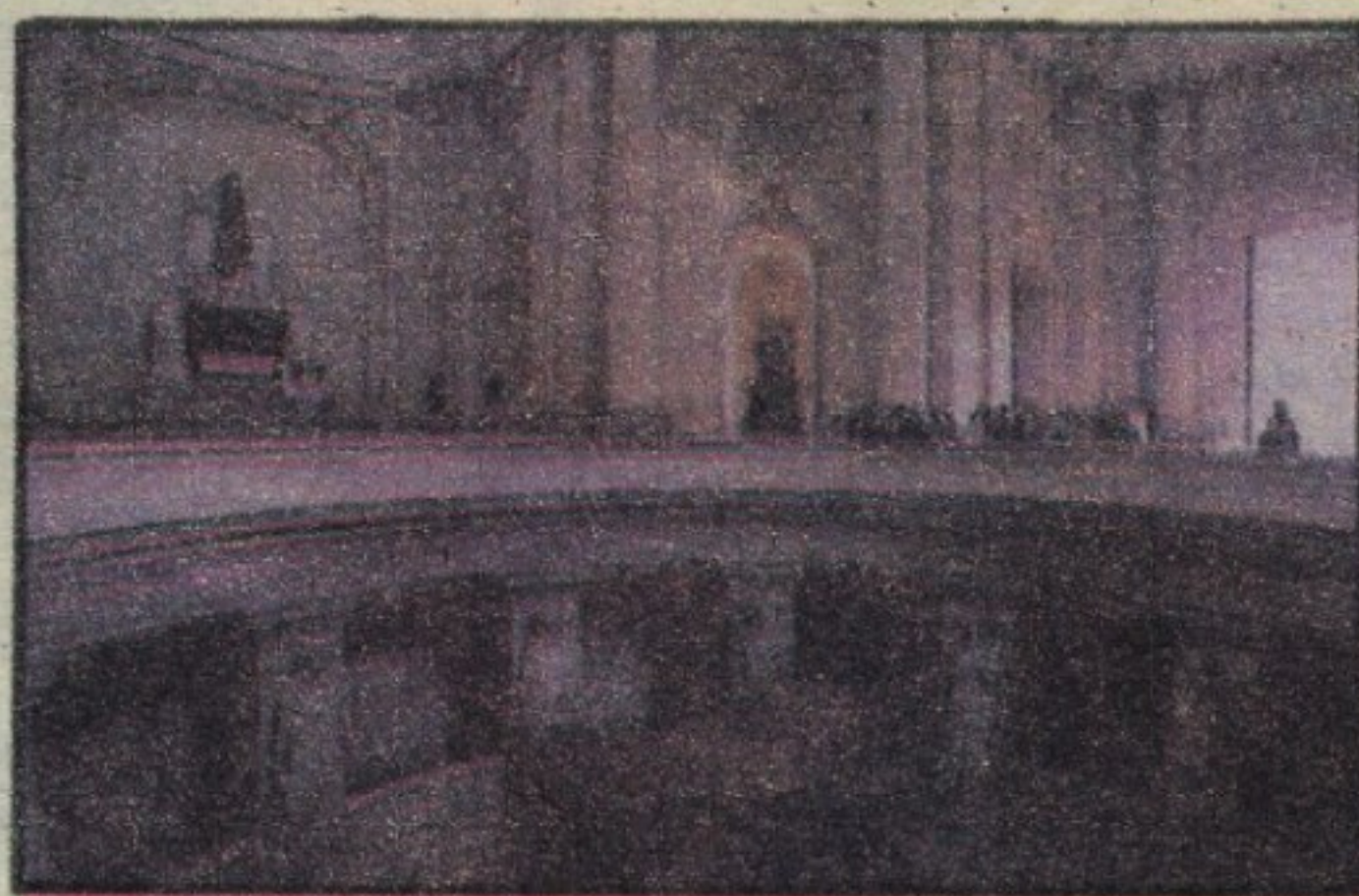
Три леша у саркофагу

У гроб краља Сицилије Фридриха II из династије Хоенштауфена (1194 – 1250), саркофаг од порфира у катедрали у Палерму, ускоро ће ући телекамера. Истраживања су почела 1994. године и поклапају се с прославом осамстогодишњице његовог рођења. То се не ради из болесне ра-

дозналости, већ да би се реконструисали неки историјски подаци, а да се при том не направи никаква штета до које би дошло отварањем саркофага. Јер, године 1781, када је премештен с првобитног места на ово где се сада налази, такође у катедрали у Палерму, саркофаг је отворан и откривено је да су преко Фридриха II сахрањени и краљ Педро II и војвода Вилхелм од Атине. Било је то у доба жестоких династичких ратова и народних устанака и сахране су обављане на брзину, то јест, лешеве су стрпани у

Фридрихов саркофаг.

Испитивање микросондом, слично гастроскопији у медицини, показало је да су лешеве остали у истом положају, али да су се балсамоване мумије претвориле у обичне скелете. Тренутно се проучавају узорци да би се установили микроклиматски услови саркофага, што ће омогућити постављање камере и отварање ковчега. Извршиће се разне анализе да би се сазнало од којих је болести патио краљ Фридрих II и којом техником је балсамован.

Наполеонов гроб у срцу Париза

ности. Он је умро у изгнанству на острву Светој Јелени и тамо је и сахрањен. Деветнаест година касније његови остаци пренети су у Француску и положени у саркофаг у Палати инвалида у Паризу.

Док је ковчег тријумфално ношен поред Сене, маса света се, одајући последњу пошту великом генералу, утаборила на обалама река подражавајући ноћне биваке његових великих битака.

Према легенди, када је на Светој Јелени Наполеонов леш извађен из ковчега да би био стављен у други којим ће путовати до Француске, на њему ни после толиких година није било ни трага распадања. А то се, опет према легенди, догађа само људима који су оставили неизбрисив печат у историји човечанства. Кажу да се исто тако збило и с Карлом Великим који је умро и сахрањен 814. а ископан 1000. године и, на огромно изненађење присутних, изгледао као да је сахрањен који дан раније.

ДАНТЕ АЛИГИЈЕРИ

Остала је тајна

Највећи италијански песник Данте Алигијери (1265 – 1321) бавио се и политиком због чега је 1302. године осуђен на вечно изгнанство из родне Фиренце. Помилован је 1316, али није хтео да се врати и умро је у Равени, својој другој домовини. Почетком 15. века Фиренца је тражила да јој се остаци великог песника врате, што је Равена одбила, да би пристала тек један век касније на захтев римског папе. Када је ковчег у лепој равенској капели отворен, у њему није било ничега. Дантеови земни остаци нађени су тек 1865. Сакрио их је старешина једног франевачког манастира и ковчежић уградио у зид капеле код гроба. Франевац је приложио и писмо с датумом из 1677. године. Од тада су Дантеове мошти остале у Равени, а у фирентинској цркви Санта Кроће стоји само велики, али празан саркофаг с Дантеовим именом.

Само, остала је тајна: где су се кости налазиле у периоду између почетка 16. века, када је откривено да их нема, и 1677, када их је франевац узидао.

Саркофаг
(доле)
у
цркви
Санта
Кроће
у
родној
Фиренци
остао
је
празан

Кристифор
Колумбо

КРИСТИФОР КОЛУМБО

На обе стране океана

Ђеновљански морепловац Кристифор Колумбо (1451 – 1506) који је открио Америку био је неуморан за живота, а наставио је да путује и када је умро. И, на крају се изгубио. Данас уопште није познато да ли се његови земни остаци налазе у Санто Домин-

гу на Хаитију или у катедрали у шпанском граду Севиљи. Колумбо је првобитно сахрањен у катедрали у Санто Домингу, али када је Хаите освојила Француска 1795, Шпанци су оно што је од славног покојника преостало пренели најпре на оближњу Кубу, затим у Севиљу где је у катедрали чекао велики саркофаг. А онда, године 1877. изненађење: у катедрали у Санто Домингу нађен је оловни ковчег у коме су, судећи по ономе што је на ње-

му писало, почивали Колумбови остаци.

Према највероватнијој претпоставци, Шпанци су, у журби да се што пре докопају Кубе, помешали кости великог морепловца с костима његовог сина Дијега и понели и део једних и део других. Анализе остатака у Санто Домингу показале су да припадају двома одраслим особама мушког пола. Тако Колумбо по свој прилици почива и с једне и с друге стране океана који је први препловио.

Бојана Дожић

Како је
ПИЛОТ
улетео у
трезор

ПРОВАЛА ДУГА

Када је први пут укључио пнеуматски чекић да би њиме разбио бетонски под, настала је толика бука да га је – провалник бацио из руке и побегао главом без обзира

Пред само подне једног фебруарског дана 1961. најмлађа службеница филијале Вашингтонске народне банке у Сијетлу пришла је отвореном апарату за пречишћавање воде за пиће, али се брзо предомислила.

— Опет је вода пуна беле прашине и комадића опалог малтера — казала је својим колегиницама које су већ седеле око стола у трлезарији. — Шта ли се то догађа?

Већ недељу дана службеници банке примећивали су да се из једва видљивих пукотина на таваници осипа бели прах. банка се налазила у близини аеродрома фирме „Боинг“ и велики млазњаци су у редовним временским размацама прелетали изнад ње, па су многи веровали да су ти летови узрок пуцања таванице и осипања креча.

— Срушиће нас једног дана! — вајкали су се.

Пристојан и непорочан

Банци, међутим, није претила опасност да се сруши већ да одлети у ваздух. Већ више од четири месеца један необичан провалник остваривао је свој необичан план: да кроз дебео бетонски под продре у трезор у коме се обично налазило преко 45.000 долара. Била је то у оно време велика свота.

Велсу Ван Стинбергу, пилоту трговачке авијације, двадесетпетогодишњем пристојном, уредном, високом и до тада непорочном младићу послови су пошли низбрдо, а уштеђевина се топила. Из тешког положаја, размишљао је, могао би се извући само ако опљачка неку банку. Многи невољници долазе на такву помисао, али сем професионалних обичаја нико и не покушава да је оствари. Ван Стинбергу се та мисао све више наметала и једног дана — био је октобар 1960. године — сео је у свој стари плави „рено“ и кренуо кроз град да осмотри и процени банке које би дошле у обзир. Избор је пао на Вашингтонску народну банку која се налазила усред стамбених зграда и неких малих радионица. Тај крај града, дању веома жив, опустео би чим почне да се смркава. Одмах иза банке водио је аутомобилски прилаз до шалтера на коме возачи могу да обаве посао не напуштајући своја кола. Иза њега је био насип и један празан плац. Ван Стин-

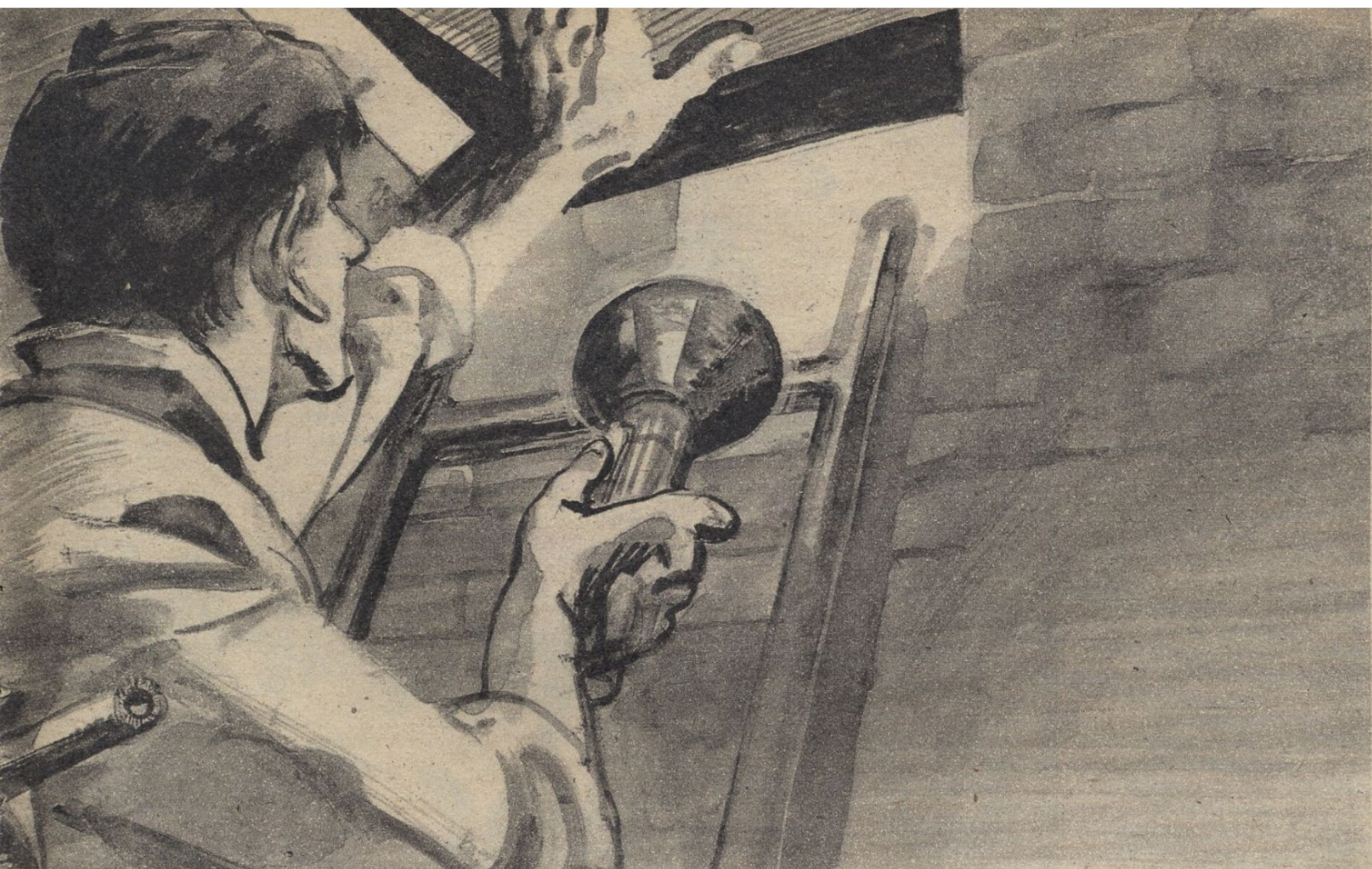
берг је одлучио да до банке допре с те стране, и то путем који је био не само необичан већ и — најтежи.

Стинберг је почео да копа тунел кроз травом обрастао насип. Он би га одвео испод аутомобилског прилаза и, нада се, у банку, тачније у трезор. Упорно је копао док није ископао три метра, а онда се таваница тунела урушила. То га није обесхрабрило. одмах сутрадан са једног стоваришта дрвене грађе наручио је и греде и даске. Кад се смркло, поново је прионуо на посао, копао је и одмах подупирао таваницу и стране тунела.

Први преступ у животу

Из ноћи у ноћ, док је град спавао, он је неуморно копао, пред зору износио ископану земљу и просипао је по празном плацу, затим травом и шибљем сакривао улаз у тунел и одлазио кући.

Недеље су пролазиле, а ни полиција Сијетла ни банке нису приметиле шта се догађа.

Илустровао Брана Јовановић

ЧЕТИРИ МЕСЕЦА

Дању би изнад тунела благијаници исплаћивали или прима-ли новац, а и дању и ноћу редовне полицијске патроле пролазиле су на метар-два од улаза у тунел. Нико чак није запазио да је ноћу један плави „рено“ често био паркиран у близини.

Крајем октобра, довршивши копање тунела дугачког шест метара испод аутомобилског прилаза, Стинберг је почео да копа косо и навише очекујући да наиђе на под банке. Уместо тога наишао је на један веома узан и нешто преко метра висок ходник, и то дубоко испод банке, који је омогућавао приступ електричним и водоводним инсталацијама. Испитујући га помоћу батеријске лампе, Стинберг је открио лествице које су водиле до једног металног поклопца. Кад га је подигао, нашао се у ложионици која се граничила с трезором. Бојећи се алармних уређаја, није се усудио да крене даље. Вратио је поклопац на место и спустио се низ лествице оценивши при том да је бетонска

плоча испод трезора дебела око пола метра.

Да би пробио толико дебео слој бетона, био му је потребан одговарајући алат. У једној радњи за изнајмљивање алатки распитао се шта би му било потребно за пробијање таквог слоја бетона. Показали су му и препоручили пнеуматски чекић и електричне бушилице. Те ноћи вратио се до радње, насилно отворио споредна врата и узео потребан алат. Био је то његов први преступ у животу.

Како се у подземљу банке сналазио као у својој кући, лако је у ложионици нашао електрични прикључак за своје алатке.

Одмор за Божић

Када је Ван Стинберг први пут укључио украдени пнеуматски чекић, настала је толика бука да га је он истраго из прикључка, бацио на под и побегао главом без обзира уверен да сирене полицијских кола само што нису почеле да завијају. Али, није се појавила

ни жива душа да погледа и распита се шта се догађа. Ипак, пилот провалник био је толико потресен и уплашен да је привремено затворио свој тунел и отпутовао у посету неким рођацима „да не би сам проводио Божић“.

Кад се вратио, одлучио је да више из ноћи у ноћ не ризикује због буке пнеуматског чекића. Мислио је да ће бити сигурније ако изазове само једну јаку експлозију и њоме отвори приступ у трезор.

Пошто се, ту и тамо, распитао о експлозивима, одвезао се у један градић удаљен 90 километара и тамо за 25 долара купио динамит и нитроглицерин, који је добро сакрио у близини банке, а онда кренуо у градску библиотеку да се из књига упозна с начином постављања експлозива.

Средином фебруара Ван Стинберг је почео да у бетону буши рупе у које ће поставити динамит. Кад је завршио тај део посла и у рупе распоредио динамит, запалио је фитиљ и повукао се у ложиони-

цу. Експлозија је потресла банку од тавана до темеља, али је одвалила само комад бетона од 12 центиметара.

Опет се Стинберг на смрт преплашио и побегао уверен да ће сутрадан све бити откривено. Узалуд се препао. Додуше, особље банке почело је да се жали на све више прашине и све шире пукотине у таваници и на зидовима. Чак су покушали да открију узрок, али су га тражили на спратовима банке а не у њеном подземљу. На другом спрату приметили су велики електрични нож за сечење папира и њега окривили за све. Кад се томе дода и грмљавина авиона, сви су сматрали да је одговорна нађена и стога ништа даље није ни предузимано.

У петак 17. фебруара, пред завршетак радне недеље, тешка челична врата трезора била су закључана а шифре подешене за отварање у понедељак ујутро.

Око 23 сата Ван Стинберг се вратио на своје „радно место“, избушио још неколи-

ко рупа у бази трезора, напунио их динамитом, у близини поставио нитроглицерин, потпалио фитиљ и склонио се.

Било је нешто пре два часа када се догодила експлозија. Ван Стинберг је сместа побегао својим колима. Пригушену подземну грмљавину чули су неки суседи, али су и они поверовали да је у питању грмљавина авиона. У суботу поподне Ван Стинберг је опрезно прошао колима поред банке. Очекивао је да је види померену из темеља и да околина врви од полицајаца, али од некакве узбуне није било ни трага.

Пред саму поноћ вратио се у свој тунел, газећи преко шута и комада одваљеног бетона, нашао се испод рупе у поду трезора довољно велике да се кроз њу провуче. Игром случаја експлозија је начинила рупу у самом средишту трезора тако да ниједан аларм није био укључен.

Увукавши се у трезор, Ван Стинберг је обичним шрафцигером поотварао фиоке и касете с новцем. Остатак ноћи провео је између трезора и својих кола преносећи кроз тунел новчанице и тешке кесе с кованим новцем. Пре то што је почело да свиђе одвејао се односећи преко 45.000 долара које је сакрио у унапред припремљеном скровишту у шуми. У недељу ноћу вратио се на место злочина да би уклонио све трагове који би могли да га доведу у везу с пљачком и — последњи пут напустио тунел.

Тек у понедељак у 8.45 дат је први знак за узбуну. Откривен је нестанак новца и — тунел. Полиција је, с обзиром на огроман труд који је морао бити уложен у његово прокопавање и бушење рупа за експлозив, закључила да је пљачку свакако извршила група професионалаца, па је почело решетање свих старих обијача и провалника. Довучени су рударски детектори и разна електронска опрема.

Да се бар у прво време притајио, Ван Стинберг можда никад не би био откривен. Али, он је убрзо у центру Сијетла, у конкурентској банци, отворио позамашан текући рачун, положио неколико преосталих рата за отплату куће и, користећи украдене новчанице, купио већа кола. Ти поступци нису промакли полицији и поређењем серијских бројева потрошених новчаница није било тешко утврдити да потичу из опљачкане банке.

Млади пилот који је извршио готово савршену провалу осуђен је на 20 година робије. **К. В.**

**Душан
Прелевић**

ЕЛЕКТРИЧНИ ЗЕВС

Била је година 1230, после Великог Ватреног Прања. Небо је сијало пурпуром, осим на местима где је преовладало сивило. Са лица Земље биле су збрисане Стеновите планине, Арарат, велика језера постала су муљевите баре, док се Средоземно море прелило преко дела копна негдашње Хеладе и Византије, додирнувши таласима насеље Емону. Новонасталу водену површину називали су Огњеним океаном. У некадашњој Сахари бујала је вегетација и падале су монсунске кише. Северни и Јужни пол постали су тек оазе пепељасте масе која није зрачила хладноћом.

Људи су живели искључиво у насељима окруженим великим металним зидовима. Путовање између удаљених градова било је могуће само после детаљних договора између Градова. И тада су транспорт морали да прате ратници који су се називали Traffic Guards. Новац је мало вредео: све се решавало разменом. Насеља поред Вода мењала су свој морски улов за усеве и метал. Она у средишту Земље међусобно су склапала повремена примирја, тек колико да размене потрепштине. После тога неповерење се настављало.

Нестале су књиге, за њих се заправо није ни знало, али су неким чудом преживели електронски монструми који су допринели Великом Ватреном Прању претходне ере. Енергија је била драгоценост, а насеља која су имала срећу да наследе, или освоје, претходне изворе енергије била су неприкосновена. Међу њима је најмоћнији на Земљи био град Зевс. Добио је име по идолу кога су славили једном у десет година. За ту прилику сва сила електричног потенцијала пуштана је у погон, емитујући њихову Химну.

Савет Зевса није имао потребе за путовањима. Њима су остала насеља долазила на ноге нудећи размену и пристајала на понижавајуће услове. Био је то, у извесном смислу, центар скучене Земље. У Зевсу нису постојале расе, које су, уосталом, одавно изгубиле свој смисао, нити је постојао Вођа. Руководиће тело Савет доносило је пресудне одлуке не питајући становнике, али то није утицало на углавном лагодан живот. Главни извор моћи и угледа моћника чинила је Енергија, којом су трговали.

Све батерије којима су располагали остали градови морале су да се пуне у Зевсу!

Никоме није било јасно откуда такав назив, којим их је задужила легенда о постанку исконског Града, али становници Зевса прихватили су то као своје аристократско наслеђе прошлости. Изван зидина Зевса, у пределу који је деловао помало сабласно, још су се могли видети остаци некадашње насеобине која је, каже даље легенда, била начињена од олова! Није било прецизнијих података у Оловној тврђави, а Савет, ако је и знао детаље, није о томе никада издао Реченицу. Рече-

нице су, иначе, биле једина правила којих су се придржавали становници Зевса.

— ЗАЈЕДНИЦА ЈЕ ЋЕЛИЈА ОПСТАНКА

— САВЕТ ЈЕ ВОЂА ЗАЈЕДНИЦЕ

— ЕНЕРГИЈА ЈЕ ЖИВОТ

— СВАКИ ЧЛАН ЗАЈЕДНИЦЕ ЗЕВСА ПОЛОЖИЋЕ

ЖИВОТ ЗА ОДБРАНУ ИЗВОРА ЕНЕРГИЈЕ

— СВИ ПОСЕДНИЦИ БАТЕРИЈА МОРАЈУ ПРИЈАВИТИ СВОЈ ЛИЧНИ БРОЈ

— ИЗНАД САВЕТА ЈЕ САМО ИДОЛ ЗАЈЕДНИЦЕ

— ЈЕДИНИ ИДОЛ ЗАЈЕДНИЦЕ ЈЕ „ЕЛЕКТРИЧНИ БОГ ЗЕВС“

То су само неке од Реченица према којима су се грађани без поговора управљали. Није било противљења Реченицама. А када би се неко и изјаснио против, бивао би протеран ка зидинама Оловне тврђаве.

Опстанак ван насеља био је немогућ. Око Оловне тврђаве постојала су камена узвишења, под којима су лежали остаци протераних. То је била опомена члановима заједнице.

Ово је била година прославе Зевса, у којој се пуштала света Химна. Само за ту велику прилику Савет је дозвољавао делегацијама Градова да уђу у насеље и ту ноћ буду почашћени боравком у Граду над градовима. Делегације су путовале месецима, било их је из приобалног подручја — град Сахара, на пример, морао је преполовити Огњени океан, што је захтевало велику количину Батерија. Али, ре-

давно су, последњих две стотине година, учествовали у прослави. И размени потрепштина, наравно.

У недељу у коју је падао Велики дан Химне стигли су људи са севера у својим кожним бундама, носећи кристале којим су трговали са осталима. Грађани Емоне доносили су тророго јариће, месо тако потребно у области Зевса. Из града Хорореса, који је био постављен на великим сплавовима у средини нека-

дашње Европе, стизали су ћутљиви, мрки људи који су говорили чудним језиком. Постојали су изрази којима су се служили становници свих Градова у трговини и ретким примирјима, али сваки град је имао сопствени језик који је настајао одбијањем термина осталих градова, тврдоглавошћу вођа или, једноставно, жељом за индентитетом.

Чак су и косооки Хурони стигли са својим женама кривих ногу. Они су комуникацију

са осталима свели на једноставно показивање знакова. На металним плочама били су угравирани симболи који су јасно означавали жељу Хурона приликом размене. За њих је то било сасвим довољно. Важили су за мирољубив Град и не памти се да су ратовали са оближњим насељима. Када су то чинили, сукоб би трајао кратко. Хурони, ма колико мирољубиви у миру, били су немилосрдни и непобедиви у рату. У осталим насељима могло се чути да се спремају на велику сеобу ближе Зевсу, али они то нису потврдили. Ни оповргли. У сваком случају, био је то виталан Град.

За Дан Химне Савет Зевса учинио је све да се њихова Заједница покаже осталим

насељима у најбољем светлу. Енергија је те године била ограничена за све, да би се моћ Зевса, кад дође време, показала у свом пуном сјају. Чак су и ретки прогнаници који су још били у животу путовали за ову прилику ближе Зевсу. Са одстојања, на свој уклет начин, желели су да присуствују Дану Химне и одају поштовање Електричном Зевсу. Савет је поставио велике звучне стубове на рубовима зидина. Прогнаници су имали право да осете дах моћи и електрични мирис њихове, сада већ бивше, вере.

Све је било спремно за велики дан славља. Савет је приредио гозбу за делегације Градова ноћ уочи славља. Говорило се о размени, склапала су се примирја, или једноставно гостило и уживало у обиљу које је свечаност подразумевала.

Чак су и Traffic Guards одложили оружје и прихватили се опојних дестилата.

Од јутра великог дана осећала се напетост, ишчекивање, некаква ментална енергија, могло би се рећи. Савет Зевса је тога јутра свечано извадио велику оловну кутију у којој се чувала Химна. Био је то мањи светлуцави предмет у облику диска. На њему су били неразумљиви знаци, ситног писма. Одређени број знакова био је већи и уцртан јачом црном материјом. Понегде су знаци били приметно прекинути, чак делимично избрисани. То, уосталом, није имало значаја у церемонији Химне. На диску су се истицали: J M I H NDR X. Ма шта то значило, Савет никада није издао Реченицу. Уосталом, само су чланови Савета имали прилике да ВИДЕ Химну, опипају је и учествују у њеном извођењу.

Дошла је велика ноћ. Диск је постављен у лежиште за укључивање у живот Химне. Читав град ишчекивао је поноћ када је најзад, уз страхопоштовање, Савет дао знак да се укључе велике светлеће очи. Рефлектори су обасјали Град, они на ободу зидина пробијали су маглу и досезали чак до прогнаних изван зидина.

Затим се зачуо електрични удар Химне. Сва енергија града Зевса била је укључена. Све присутне звук је довео до екстазе. Трајало је то неколико тренутака, а потом се зачуо храпави глас: VOODOO CHILD.

У даљини су се назирали пепељасте обрисе оловних остатака оловне тврђаве.

Некада давно, област око Зевса људи су крстили неразумљивим именом: Чернобил.

Илустровао Добросав Боб Јанковић

Сканди асоцијација

У свакој од укрштеница налази се по један посебно означен појам. Сва четири заједно треба да вас наведу на коначно решење - појам са слике (означен бројевима од 1 до 9).

АУТОР: РИСТО	НЕДОТИ НА САСТАНАК	ВЛАСНИК	СНАГАТОР	ГЛАСОВИ, ХАБЕРИ (тур.)	Њ.И.	ЕЛЕКТРОН
★	IGRA	5	Е			
БИГЕ ИЗ ХОРОР ФИЛМОВА	ZOMB	1	ДОЊИ ДЕО ПОСУДЕ			
ОСПИЦА (мн.)	OSP	ДИНАР ШАХИСТ КАРПОВ	D			
ЗАПАРАМ, ВЛАЖАН (ВАЗДУХ)	SPRA	4	У			
УТОЈ МЕРИ	TOL	1	KO			

СКАНДИ АСОЦИ- ЈАЦИЈА	★	КОТАО	НАРОДНО ЖЕНСКО ИМЕ	ЊИХАТИ СЕ	ФУДБАЛЕР АЛОФС	ГРЧКА БОГИЊА ЛОВА
ВОДЕНА ЖИВОТИ- ЊА У ЉУШТУРИ	SKOG	4	А			
ПТИЦА ТРАКАЧИЦА	KAZ	У	А	R		
МЕСТО КОД КАРЛОВЦА	OZAG	ТОНА ВРСТА КОЛАЧА	T			
ФАБРИКА ЗА ПРЕРАДУ ЛАНА	CANARE					
СТРУЧ- ЊАК ЗА ГРАЂУ ТЕЛА	ANATOM					

МУШКО ИМЕ	ADI					
ПОКАЗНА ЗАМЕНИ- ЦА	TAS					
ГЛУМИЦА ФИРСТЕН- БЕРГ	IRA					

РАСТАВНИ ВЕЗНИК	ILI					
ОВОГ ЧАСА	SAD	6	1			
ГРЧКО СЛОВО	ETA					

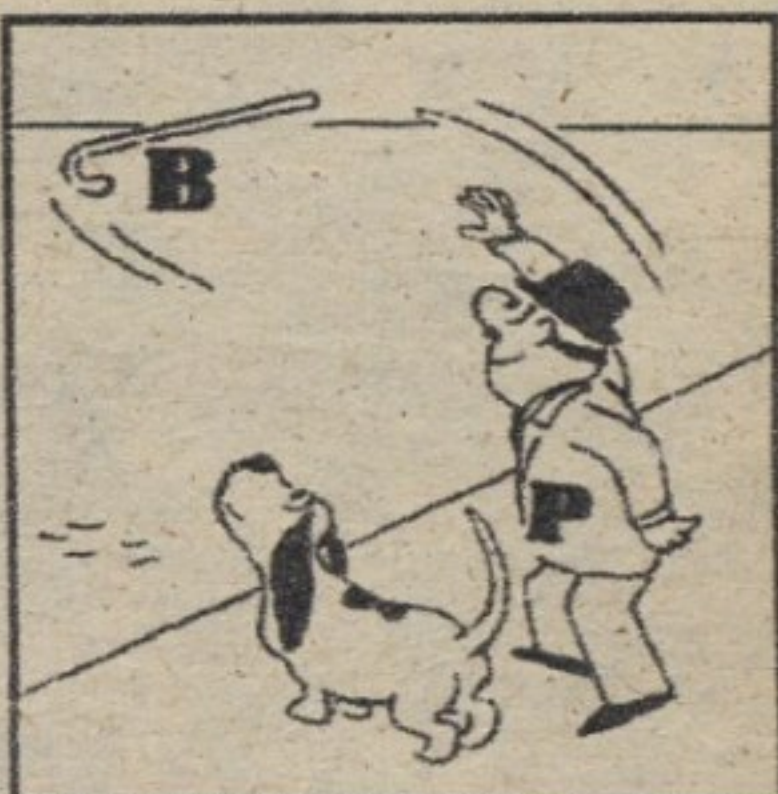
СКАНДИ АСОЦИ- ЈАЦИЈА	★	НЕПРО- ФЕСИО- НАЛКА	МЕСТО КОД СУВО- ТИЦЕ
ЈЕДАН ОД ИСХОДА ШАХОВ- СКЕ ПАРТИЈЕ	PAT		
ГЛУМИЦА ТУРМАН	UNA		
БАВАРСКИ (окр.)	BAV	ЛИТАР	РАМ ЗА СЛИКУ
ПРАМЕРА	EALON		
ЉУТИ КОРЕН	REN	2	ПРЕМА ПЕВАЧИЦА ЧИНКВЕТИ
КРАТКО ТРАЊЕ (мн.) СЕБЕР	TRKOV	8	I
С	SEKUCIC		
ЊИЖЕВ- НИЦА УСИДОРА ЖИТЕЉИ ТАТАРИЈЕ	TATARI	7	

СКАНДИ АСОЦИ- ЈАЦИЈА	★	СОБА ЗА КОН- ЦЕРТЕ	ЖЕНСКО ИМЕ МАРТИНА
НОМИ- НАТИВ (окр.)	NOM		
РЕЧНО ОСТРВО	ADA		
УЗРОЧНИ ВЕЗНИК ГРАДУ РУСИЈИ	SER		
ЈУЖНО- АМЕРИЧКА ЖИВО- ТИЊА	OSCOT	3	
МАЛИ	MALEKI		
ОКОПА- ВАЊЕ	OKOP	НОР- ВЕШКА ЛИЧНА ЗАМЕ- НИЦА	9
РАДИЈУМ	RASOK	ПОТРЕ- САН ДО- ЖИЉАЈ ТЕМПО	
УРАЂАЈ ЗА ПРИЈЕМ РАДИО- ТАЛАСА	ANTENA		

Криптограм

КЛЕРК 9
КЛИНТ 1
МАРЛОН 3
СИЛВЕСТЕР 5
ЛОРЕНС 0
ФРАНКО 2

РЕБУС (6)

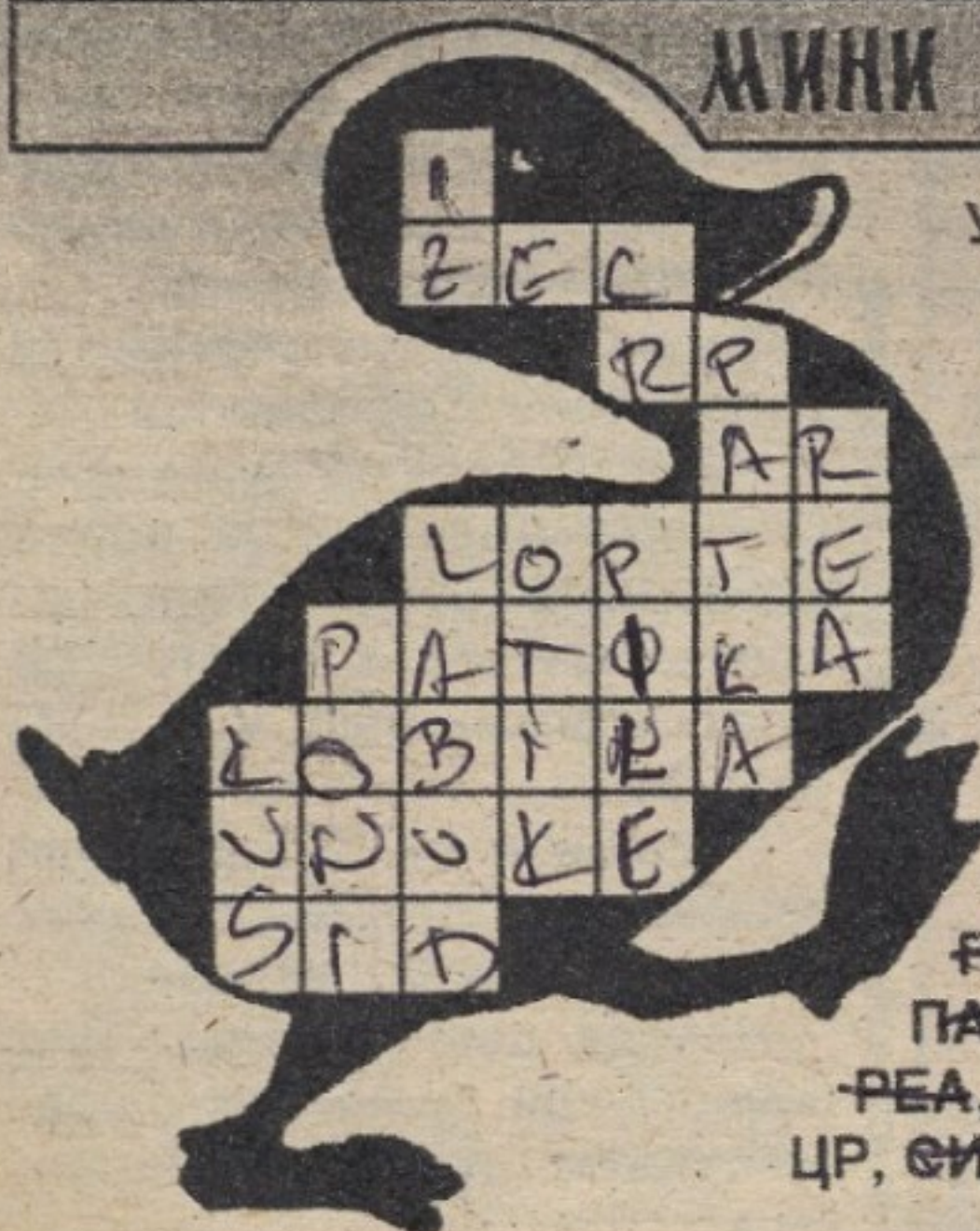
У "P" ВАСИ - ВЕБЛЕ
СТЕПЕНИЦЕ

ВА, ВИ, ГЕЧ, ГР, ЕН,
ЗИМ, ИЕ, КА, КО, КОЦ,
ДАЈ, О, ОЛА, СВИФТ,
ТЕ ЈО, ТОК, ЦВИ.

Од ових слогова скло-
пите речи према опису и
упишите их у мрежу тако
да на степеницама доби-
јете називе пет тканина.
1. Страна света; 2. Фер-
мент; 3. Објављивач; 4.
Врста рибе; 5. Писац
Џонатан; 6. На овај начин;
7. Цвитан одмила; 8. Река
у Пољској; 9. Геоме-
тријско тело.

1	I	S	T	O	K
2	E	N	E	I	N
3	T	E	L	A	L
4	G	E	G	E	O
5	S	V	I	F	T
6	O	V	A	X	O
7	C	V	I	T	O
8	V	I	S	L	A
9	K	O	S	K	A

МИНИ МОЗАИК

У лик распо-
редите речи
из пописа.

АР,
ЗЕЦ, ИЗ,
КОБИЛА,
КУС,
ДАБУД,
ДОПТЕ, ОТИК,
ПАТКА, ПИЈЕ,
ПАТИКА, ПЊИ,
РЕА, РР, УНУКЕ,
ЦР, СИД.

УКРШТЕНИЦА

Име и презиме наше глумице комбинујте са
речима из пописа и склопите исправну укрште-
ницу.
ИРАМА, ИРАЦ, ЛИГАР, ОГАЋ, ОЛИБ, ОМОТИ,
ТАМА.

O	M	O	T	I
L	I	G	A	R
I	R	A	M	A
B	A	N	A	C

ЧАУРА

Баш је ово проста
енигматска згода -
У сложеној справи
гасовита вода.

Решења се налазе на
страницама "Мале поште"

А, Б, В, Г ПИТАЛИЦЕ

- Боја ФК "Војводина" је:
а. бела
б. црвена
в. црвено-бела
г. црно-бела
- Која јужноамеричка биљна заједница припада прашумама?
а. селвас
б. љанос
в. кампос
г. пампас
- Епизодну улогу у филму "Кери" играо је касније славни:
а. Ричард Гир
б. Роберт де Ниро
в. Харисон Форд
г. Џон Траволта
- Опосум је:
а. дрога
б. животиња
в. биљка
г. руда
- Слово "Ј" у румунском језику чита се као:
а. Ж
б. Џ
в. Х
г. Ј
- Колико зуба имају животиње из породице паса?
а. 20
б. 32
в. 36
г. 42
- Познати истраживачи Амундсен и Хердал по националности су:
а. Швеђани
б. Норвежани
в. Данци
г. Финци
- Који се глумац прославио улогом Радована Трећег?
а. Павле Вуисић
б. Миодраг Петровић Чкаља
в. Слободан Алигрудић
г. Зоран Радмиловић
- Која од следећих америчких савезних држава не излази на море?
а. Џорџија
б. Вирџинија
в. Мејн
г. Тенеси
- У којој се држави налази провинција Унутрашња Монголија?
а. у Монголији
б. у Кини
в. у Русији
г. у Казахстану

ПЕШЧАНИК

1 К Р Н А Е Л
2 М А Е К Л
3 С А М А
4 М А К
5 А М
6 М А О
7 О Р М А
8 О Р М А Н
9 М О Р М А К

АНАГРАМ

Раном зором
дан наступа дањи,
јутро стиже
а мрачак **СВЕ ТАЊИ.**
SVITANJE

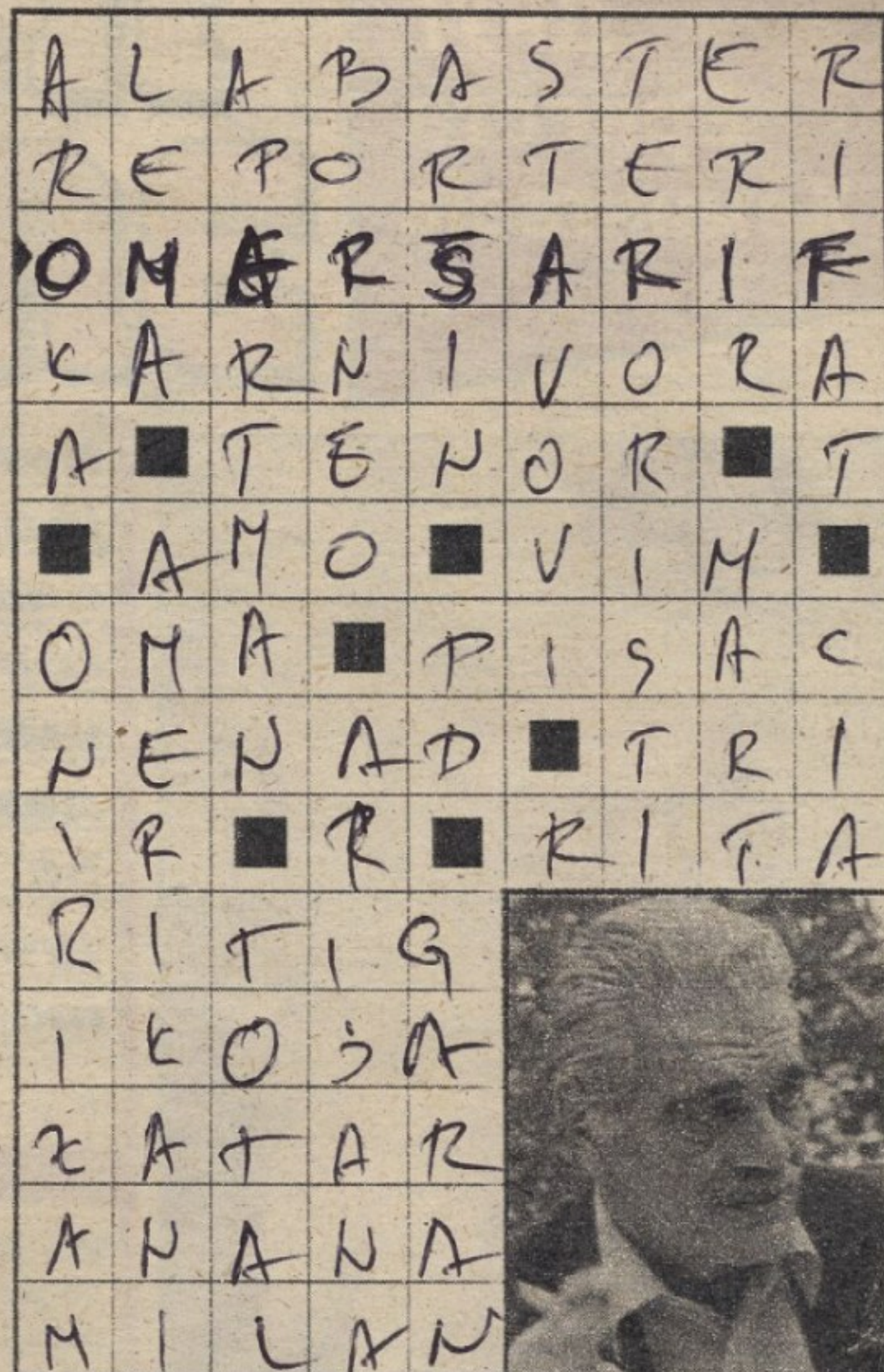
ОСМОСМЕРКА

У осмосмерци нађите 35 назива бродова и чамаца. Неискоришћена слова, читана редом, дају коначно решење – врсту брода.

~~БАНАНАЦ, БАРКА, БАРКАНТИНА, БРАЦЕРА, БРИК, БРОДИЦА, ГАЛЕАЗА, ГАЛИЈА, ГЛИСЕР, ГОНДОЛА, ДИНГИ, ДРАКАР, КАГ, КАЈАК, КАЛУ, КАРАМУСАЈ, КАТАМАРАН, КИТОЛОВАЦ, КЛИПЕР, ЛАБА, ДЕДОЛОМАЦ, ЛЕУТ, МАНЗЕРА, НОСАЧ АВИОНА, ОРАНИЦА, ДЕЛИГ, ФЕГЉАЧ, ТЕНДЕР, ТРАЈЕКТ, ТРУП, ЧЕТВЕРАЦ, ЧИКЉА, ЧУН, ШАЈКА, ШАЛАН.~~ **ЈЕДРЕНАК**

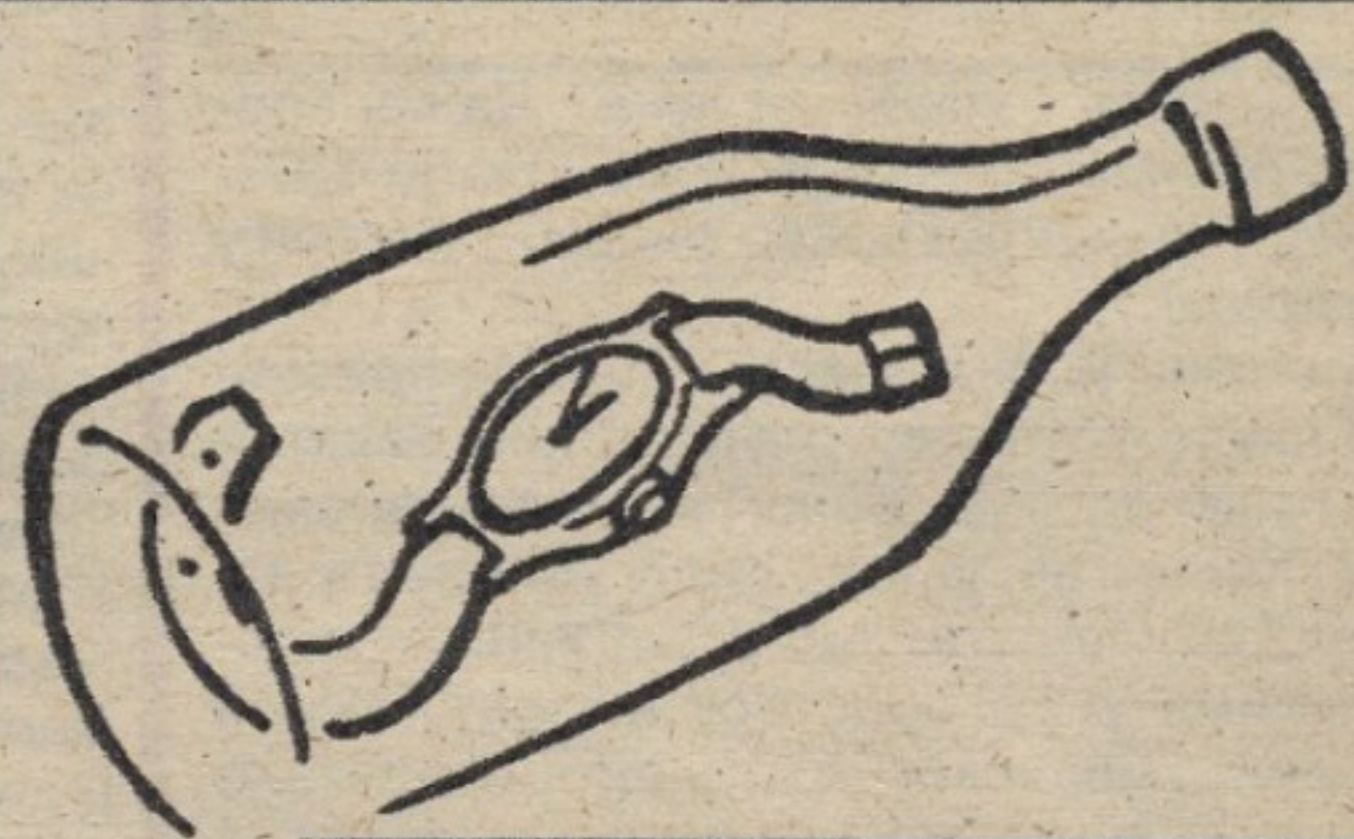
МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА

У смеру стрелице упишите име и презиме глумца са слике, а укрштеницу даље решавајте распоређујући речи из пописа.

~~АЛАБАСТЕР, АМЕРИКАНИ, АМО, АНАНА, АПАРТМАН, АРИЈАНА, АРОКА, АРШИЈА, БОРНЕО, ВИМ, ГАРАН, ЕРИР, ЗАТАР, ИКОЈА, ИР, КАРНИВОРА, ЛЕМА, МАРТ, МИЛАН, НЕНАД, ОМА, ОНИРИ, ЗАМ, ИД, ПИСАЦ, РЕПОРТЕРИ, РИТА, РИТИГ, РИФАТ, СТАВОВИ, ТЕНОР, ТЕРОРИСТИ, ТОТАЛ, ТРИ, ЦИА.~~

АНАГРАМНИ РЕБУС

3,1,4 SUBOTICA

ДВОСТРУКА ПОМИЦАЉКА

Наведене појмове помакните лево или десно тако да у (по) два узастопна усправна ступца добијете два музичка инструмента.

СФЕРА	ОФСЕТ
МИРТА	ПАРИП
КОТУР	ЖУТИЋ
АСТАЛ	ПЛАНК
КРАМП	БАРДО

НАЈБОЉИ
ДРУГ
Ернеста
Хемингвеја

ЛУК И РУМ ЗА СТАРОГА

Грегорио с фотографијом Хемингвеја поред огромне сабљарке уловљене за потребе филма „Старац и море“

— Sebollas — Имаш ли лука? Да ми продаш, разуме се — то је прво што је 1928. Ернест Хемингвеј рекао рибару Грегорију Фуентесу.

А време је било пасје... „una tempestad con fuerte Norteste,“ олуја с јаким североисточним ветром. Бежећи пред невременим, Хемингвеј је једрилицу усидрио у заливу Драј Тортуге, једног од хиљаду а тола којима је на простору између Кубе и Северноамеричког континента начичкано Карипско море. На том истом месту спас од невремена потражио је и Грегорио Фуентес, patron оронуте рибарске барке „Жоакин Систо“.

— Јесте ли за један ron cubano, кубански рум? — одговорио је Грегорио.

Барба од етилодељења

Тако је почело. Када некога кога видиш први пут у животу замолиш да ти прода мало лука, а он на то одговори тако што ти понуди чашу рума, јасно је да си имао среће да налетиш на правог човека. Једног од оних које вреди боље упознати. А

Капетан Хемингвејеве једрилице „Пилар“ и пишчев пријатељ Грегорио Фуентес данас има деведесет и седам година, али се сећа: олуја, кафанских туча, сабљарки и морских паса, пијанстава, свађа и суза

ако затим мало боље погледаш и видиш да му се бродит блиста од чистоће, да је свако уже на свом месту, а све што може да се угланца угланцано и да та старудија од барке нема ничег заједничког са већином рибарских лађица које се могу видети у Карибима, да, дакле, није ни запуштена ни прљава, у том случају бићеш у праву ако помислиш како је тај странац на кога си пуким случајем налетео изузетна особа.

Хемингвеј је натенане испио рум, а затим упитао:

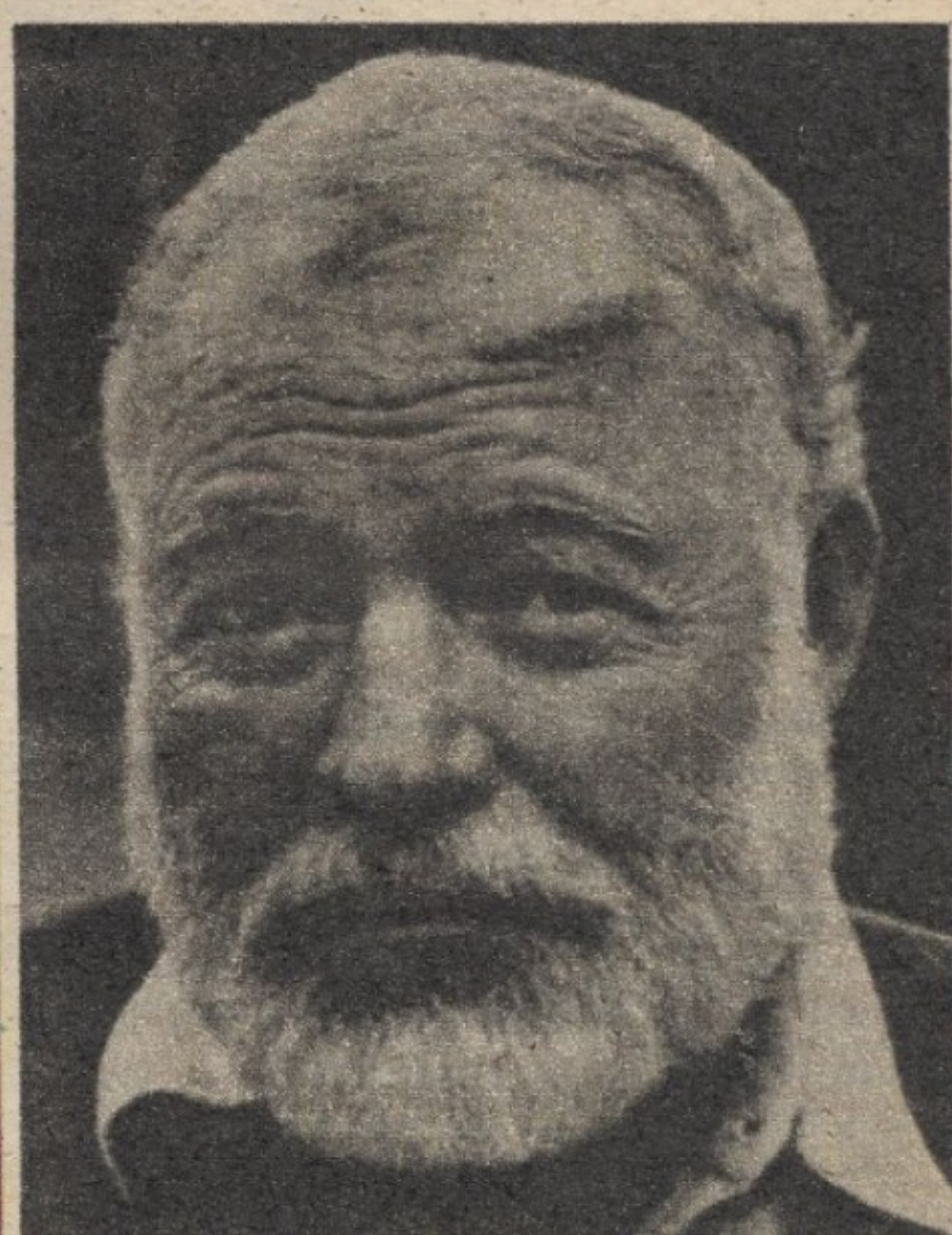
— Дакле, имаш ли коју главицу лука да ми продаш?

— Имам, али нису на продају. На мору се лук не продаје. Поклања се.

Ту и тада рибар Грегорио и нобеловац Хемингвеј постали су пријатељи. Грегорио је тада имао двадесет и девет година, данас му је деведесет и седам. Као и онда, и сада живи у Кохимару, рибарском селу на неколико километара од Хаване. Као и онда, пије ron cubano. И, с времена на време, приушти себи луксуз да запали неку цигару. (Не ради се о томе да нема пара, држава му је у замену за пензију доделила доживотно бесплатно следовање онолико цигара најбољег квалитета колико може да попуши; за њега су бесплатна и два obroка дневно на тераси Хемингвејеве омиљене кафане „Ла тераса“ у Кохимару; само, Грегорио све мање пуши и једе; деведесет седма му је...) И све ређе силази у село. Последњих година дане, углавном, проводи на кућном прагу.

— Био сам капетан Хемингвејеве једрилице „Пилар“ од 1938. до 1960. У те двадесет и две године на мору искусили смо све: олује, морске псе, извиђачке патроле за време Другог светског рата, Фидела... Све...

— Једнога дана Ел Хемингвеј ми је рекао: Capitan Grigorine, hagase cargo del

Хемингвеј: имао је три године када је на питање родитеља чега се боји одговорио: „Ничега“

Departamento Etílico — Капетане Грегорио, постављам те за „барбу“ од етилодељења. Другим речима, произвео ме је у бармена. Кувар и капетан сам већ био.

— А зна се шта сваки прави капетан треба да ради. „Пилар“ се увек цаклила... Стари, Ел Бјехо, зато ми је и оставио једрилицу у наследство. А знао је: кад су оно што би требало да буду рибари и морнари никада не живе од успомена... Зато сам „Пилар“ и поклатио држави — прича Грегорио.

Две сузе налик на два зрна пасуља

— Једном смо се ужасно посвађали. Били смо усидрени у марини Интернационалног клуба у Хавани и ја сам момцима из луке поклатио неколико риба које смо уловили. Када се Рара (знаш ли да су га тако сви звали, Папа?) вратио из града, видело се да је искапио неку чашицу више но што је требало. Био је лоше воље. Дешавало се.

Нама уз бок усидрили су се неки богаташи. Знаш већ ту сорту, од оних што никада у животу ништа сами нису урадили... Е, па, та копилад је Староме рекла како сам рибу коју смо уловили продао. А нисам. Поклатио сам је, баш онако како ми је Ел Бјехо увек говорио да треба да радим.

— Је л' тачно да си је продао? — питао ме је.

— Није. Поклатио сам, као и увек. Али, једини начин да ово решимо јесте да ми исплатиш оно што ми дугујеш и да ја онда заувек одем одавде — одговорио сам му.

Мој одговор га је страшно наљутио. Рекао ми је да се слаже са мном, да заиста

Сваке године на пишчев рођендан Грегорио и мештани Кохимара полажу венац испред Хемингвејеве бисте на главном сеоском тргу

Лудовао за коридом, волео мачке

треба да се изгубим што пре, а онда је сишао с брода. Било је једанаест пре подне. Вратио се око један, још пијанији. Чекао сам га решен да извучем свој новац. Погледао ме је и рекао: „Идемо да попијемо по једну“.

Vamos, идемо – одговорио сам. Отишли смо у бар Интернационалног клуба и

тамо у мртвој тишини попили, богами, прилично.

– Остајеш при својој одлуци? – упитао ме је.

– Наравно – одговорио сам.

– Океј. Сам си тако хтео – рекао је и изашао из бара.

Поново сам га видео око три после подне, на једрилици. Био је још пијанији. Иста питања, исти одговори. Побеснео је, окренуо ми леђа и отетурао с „Пилар“.

Вратио се око пола шест.

– Тако значи. Одлазиш – рекао је.

– Слушај, Стари. Не пада ми на памет да останем тамо где немају поверења у мене.

– Забрањујем ти да тако говориш! Забрањујем! – продрао се и наискап попио још две-три чаше.

– Bueno Papa, estas son pequeñas... Ниси крив – казао сам.

– Слушај, крив сам, опрости ми. Ако ми не опростиш, запалићу „Пилар“ и никада се више нећу вратити на Кубу.

– И у том, часу, „a Papa se le salieron dos lagrimas que parecian a dos frijoles...“ Староме су низ образе склизнуле две сузе налик на два зрна пасуља...

„Виски, по могућству „чивас регал“

Грегорио Фуентес рођен је на Канарима. Онога дана када је напунио четири године отац га је извео пред скупштину сеоских старца.

– Приђи ближе, момче. Где би да служиш владару? На копну или на мору?

– На мору – одговорио је дечак и тако постао морнар.

– Отац и ја смо се укрцали у чамац, прешли Атлантик и стигли на Кубу. И ево ме још овде.

– Колико је пута до сада Грегорио ово испричао? Небројено много пута. Новинари, љубитељи Хемингвејевог „лика и дела“, туристи... Стижу у Кохимар аутобусима решени да из прве руке чују још неку анегдоту о великом писцу. Кад је добре воље, Грегорио их неће разочарати. На-

рочито ако му се заузврат поклони флаша вискија, а кад већ дотле дође, признаће да највише воли „чивас регал“.

Пошто испије неколико чаша (све мање, како године одмичу), и пошто му се језик развеже, описаше у детаље ову или ону кафанску тучу у којој је Ел Хемингвеј кога нису узалуд звали Мапо де јего, Челична песница, средио овог или оног противника, неки пут и неколицину одједном.

– Ама нисам ти ја старац из књиге – одговара Грегорио готово осорно зато што га то стално сви питају – Сантјаго, онај из књиге, он је рибар. Ја сам морнар, а то су, ако ниси знао, две ствари различите као небо и земља.

– Океј, знам, можда је, док је описивао тог Сантјага, донекле и мислио на мене, али и на многе друге људе одавде, пре свега на рибаре.

– У сваком случају, Ел Бјехо је догађај из књиге најпре описао у извештају од десетак редова који је послао „Ексвајеру“. Зачас је написао тај чланак, али му је запело код наслова. Никако није могао да га смисли. Углавном, дошао је код мене да ми се пожали.

– Bueno Papa – рекао сам му – о чему се овде ради? Имамо, дакле, једног несрећног старца на мору...

– То је то! Старац и море! То је одличан наслов! – продрао се.

Ко иоле разуме какав је Грегорио човек никада га неће питати о Хемингвејевој слабости према женама и пићу. Пршле године један аргентински новинар је, ваљда заведен сопственом способношћу да из саговорника извуче и оно што нису вољни да му кажу, ипак Грегорију поставио управо такво питање: може ли да се сети ичега у вези са пишчевим испадима по питању жена и алкохола? Уместо одговора, старац га је одаладио тако жестоко да му је сломио нос.

– Стварно не разумем људе. Одакле им идеја да бих икада могао да кажем ишта лоше о свом најбољем пријатељу? Нема човека који је био бољи према сиротињи од Старога. (Хемингвеј, иначе, није само Грегоријев идол. Обожава га и Фидел Кастро, нарочито књигу „За ким звона звоне“; треба ли рећи, „Старац и море“ је обавезна лектира у кубанским школама).

Биста с погледом на зграду рине

– Слушај, то што причају да је много пио... Јесте. Али, знаш шта, није био пијаница. Разумем, исувише много људи га је исувише често виђало с чашом у руци... Само, како да ти објасним, не уме свако да се опије. И опијање ти је уметност... А Ел Бјехо је знао како се то ради... Мада, не могу да кажем, знао је да претера.

Тако говори Грегорио, најпознатији мештанин села Кохимар код Хаване на чијем се главном тргу налази биста великог писца која је према првобитној замисли требало да има поглед на море. Изливен у бронзи, Ел Хемингвеј данас не види богзна шта. Између њега и плаветнила пучине испречио се блок ружних соцреалистичких зграда изграђених за Панаме-ричке игре које су 1991. одржане на Куби.

– Него, не сећам се... Јесам ли ти испричао како једном замало да заувек напустим Старога? Оно кад су му низ лице склизнуле две сузе налик зрнима пасуља? – пита Грегорио.

– Ниси – лажем.

Касније, док се труцкам у аутобусу за Хавану, пада ми на памет: Грегорио није прочитао „Старца и море“. Неписмен је.

Антонио Сокол

ЈА ♥ ПТТ

Уређује: Вито Недељковић

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

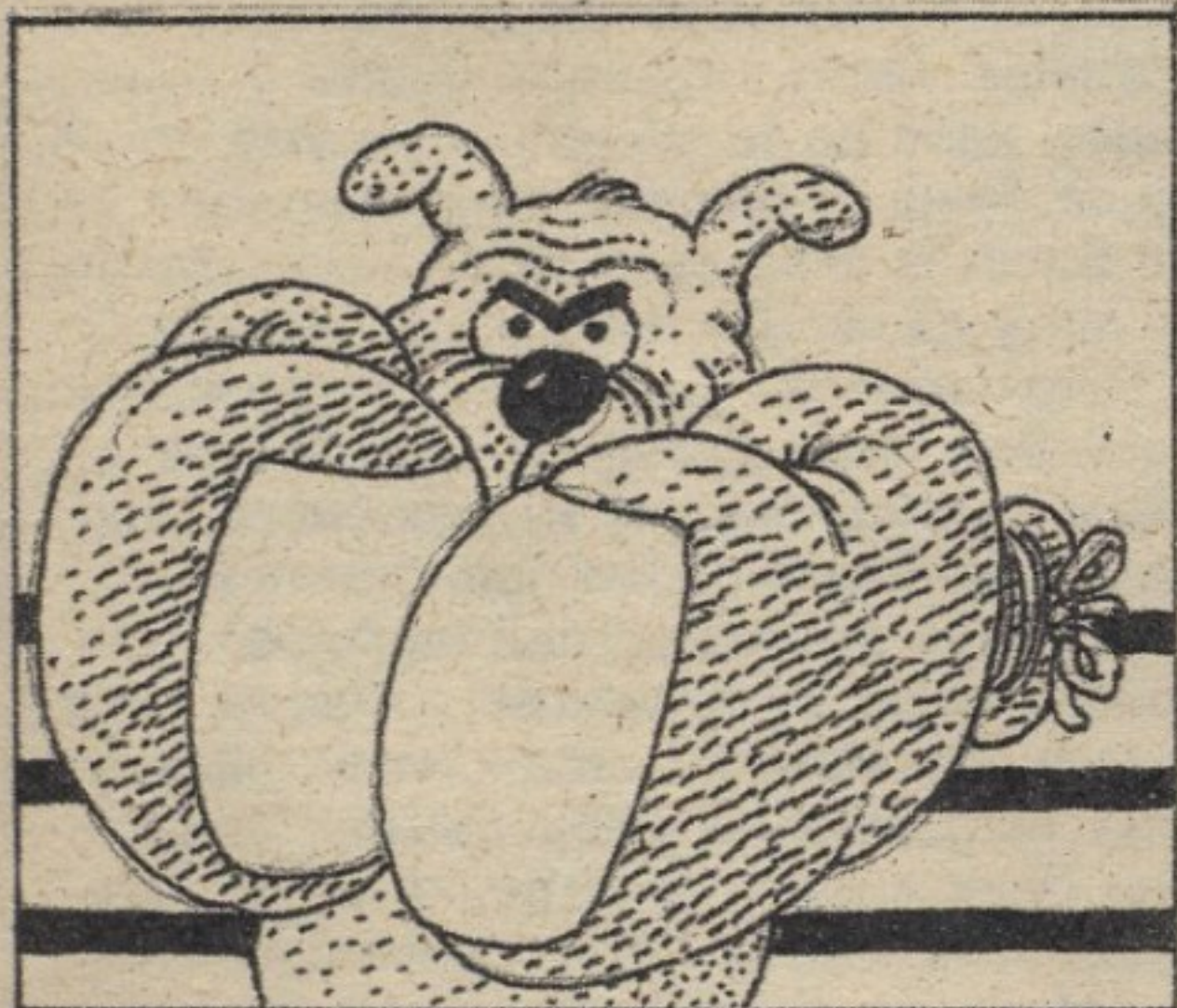
Изглед који вара

На свој десети рођендан добио сам на поклон штене боксера (тиг-растог) и њиме сам, за разлику од моје мајке, одушевљен. Он је за мене најлепши пас на свету и најбољи друг у игри. Желим да ми „Забавник“ каже нешто о његовом пореклу пошто ми је друг рекао да су боксери, у ствари, мешанци.

ИГОР
Крагујевац

Многи кинолози сматрају да се овај пас развио од енглеског булдога са којим га и данас многи неупућени често мешају. Порекло боксера ипак није сигурно утврђено, мада се за њега одавно зна. Његове претке користили су у средњем веку у Европи у једном чудном спорту – раздраживању бикова. Као раса прихваћен је тек у 19. веку.

Боксер је веома дружељубив и умиљат пас, без обзира на свој, не баш идеалан, изглед. Веома је привржен деци и безопасан за околину и поред свог робусног изгледа.

Мира Свркота, Краља Петра 28, 84210 Пљевља – жели да се дописује са свима који воле да слушају Бајагу и Ђорђа Балашевића.

По такту војне музике

Постоји ли неки одређени разлог за коришћење трубе у војсци и зна ли се када се труба први пут користила у неком рату?

РАНКО КОВАЧЕВИЋ
Црвенка

Војна историја није забележила када се труба први пут користила у некој војсци, али је сигурно да су још у прастара времена војници подстицани на већа залагања помоћу ондашњих музичких инструмената. Познато је да су у 15. веку пре наше ере пешаци фараона Тутмоса марширали уз звуке фруле по ужареном песку Синајске пустиње ка рекама Тигру и Еуфрату.

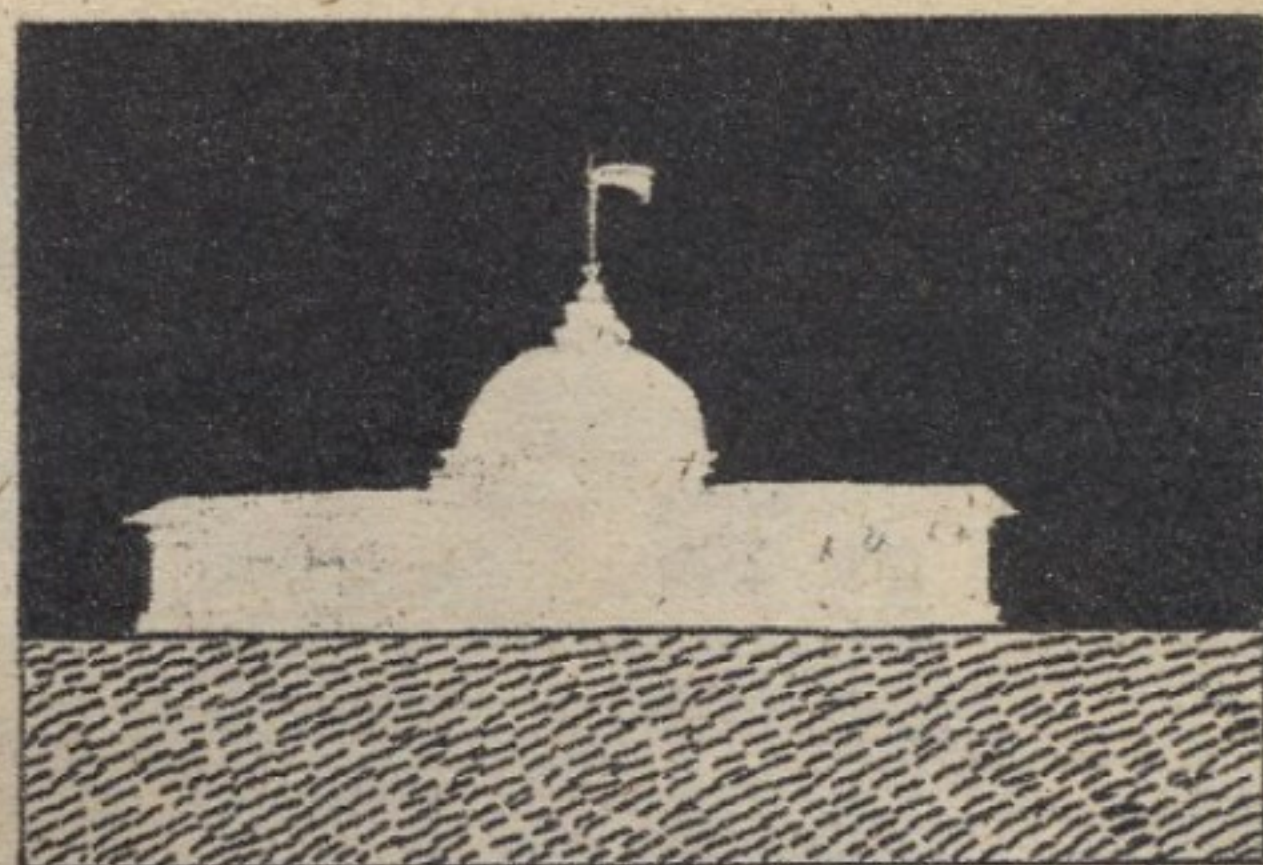

ЕНИГМАТИКА

РЕШЕЊА:

Сканди асоцијација: детињство играње, зомби, оспе, И, спаран, толико, Ади, тај, Ира шкољка, казуар, Озаљ, ланаре, анатом, или, сад, ета пат, Ума, бав, еталон, рен, ка, тркови, Секулић, Татари ном, ада, јер, оцелот, малени, окоп, Н, Ра, шок, антена; Мини мозаик: и, зец, рп, ар, лопте, патица, кобила, унуке, Сид; Укрштеница: омоти, лигар, Ирама, Бањац; Криптограм: Гибсон (узимају се почетна слова презимена познатих глумаца); Ребус: врбаци („В“, „Р“ баци); Степенице: тил, инлет, трико, свила, циц (исток, ензим, телал, греч, Свифт, овако, Цвито, Висла, коцка); Чаура: апарат, пара; А, Б, В, Г питалице: 1.в, 2.а, 3.г, 4.б, 5.а, 6.г, 7.б, 8.г, 9.г, 10.б; Пешчаник: крмача, мачка, кама, мак, ам, Мао, орма, ормар, морнар; Анаграм: свитање; Осмосмерка: једрењак; Мозаичка укрштеница: алабастер, репортери, Омар Шарић, Карнигора, а, тенор, т, амо, Вим, Ома, писац, Ненад, три, ир, р, Рита, Ритиг, икоја, затар, Анана, Милан; Анаграмни ребус: Суботица; Двострука помицаљка: ситар, фрула и фрула, ситар.

Енигматске стране припрема: ЕД „Ђорђе Натошевић“, Сомбор
Уређује Славко Бован
Аутори: Димовић, Милин, Мунишић, Недић и Бован.

Зашто је бела Бела кућа?

Да ли је Бела кућа у Вашингтону добила име због свог изгледа или њено име с тим нема везе, како тврди мој друг.

СЛОБОДАН ЦИНДРИЋ
Нова Пазова

Бела кућа, резиденција америчких председника у Вашингтону саграђена почетком 19. века, постала је бела тек 1814. године, из оправданих разлога. Наиме, она је саграђена од црвенкасто-мрког пешчара, али су је при крају другог америчко-енглеског рата Енглези запалили, па је приликом реновирања морала да буде окречена у бело и тако су покривени трагови пожара. Бела фасада одредила је њен данашњи назив – Бела кућа.

Тања Радаков, Јанка Чмелика
32/6, 26370 Хајдучица – 13 година, воли дружење, навија за Партизан.

Драгана Шарић из групе „Ким“

Пре десетак година постојала је музичка група „Ким“ у којој је била и Драгана Шарић. Да ли је то данас веома позната певачица Беби Дол?

РУШКА
Деспотовац

Негде око 1980. године дипломирани музичар тромбона Кире Митрев основао је необичну музичку групу од добрих музичара и три певачице. Једна од њих била је данас веома популарна Беби Дол (уметничко име Драгана Шарић). Она је у групи била без певачица јер је група „Ким“ гајила диско са примесама цеза. Друге две певачице биле су Љиља Јончић и Марина Швабић. Занимљиво је да је бубњар ове групе био познати Владимир Фурдуј.

Петар Црепуља, Славка Роди-
ћа 39, 21410 Футог – 14 година,
сакупља стране марке, воли пу-
товања.

Куповина stoleћа

Зашто су Руси продали Аљаску
Американцима, уколико је уопште
тачно да су они били власници ове аме-
ричке државе?

ДРАГАНА БАТОС
Крагујевац

Аљаску, полуострво на северозападу
Северне Америке, која се простире на
1.518.717 квадратних километара, прва
је истраживала и ставила под руску
власт експедиција руске морнарице под
заповедништвом Витуса Беринга и А.
Чирикова 1741. године. Четрдесетак го-
дина касније Руси су ту подигли и прво
насеље. Међутим, руски цар је прихва-
тио понуду Американаца и 30. марта
1867. године ово огромно пространство
продао им за 7.200.000 долара. Није ни

случило да ова „неприступачна пустиња“
крије оно што је толико желео – злато.
Наиме, на Аљасци је 1896. године нађен
овај драгоцен метал и почела је најве-
ћа потрага за златом у људској истори-
ји. Убрзо су откривена богата налазиш-
та још неких скупочених руда и Америк-
а је тек тада уистину постала свесна
вредности „куповине stoleћа“. Године
1912. Аљаска је проглашена америчком
територијом, а од 3. јануара 1959. она је
четрдесет девета држава САД.

Милица Милосављевић, Вука
Караџића 27, 12300 Петровац
на Млави – 10 година, сакупља
салвете.

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК
БРОЈ 2283

YU ISSN 0032-339X

Први број «Политикиног Забавника»
изашао је 28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси
Директор «ПОЛИТИКЕ»
Хаџи Драган Антић

Издаје НП ПОЛИТИКА Д.О.О.
11000 Београд, Македонска 29

Штампа графичко предузеће
«Штампарија Политика»

В. д. председника комитије «ПОЛИТИКА»
Томица Раичевић

Уредник сјајила Мирјана Маринковић
Ликовно графички уредник Соња Јашовић
Редакција Олга Вукадиновић, Бојана До-
жић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић,
Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера
Милићевић, Весна Минић, Вито Недељ-
ковић, Биљана Орловић, Љубомир Па-
трногић, Весна Софреновић, Војислав
Стаменовић, Недељка Сташић, Миленко
Тодоровић и Бранислава Црномарковић

Техничка редакција
Душан Глушац, Радоје Савић,
Зоран Петканић и Радана Весовић
Секретаријат Зорица Филиповић
Дойисници «ПОЛИТИКЕ» из иностранства:
Петар Поповић (Москва), Дарко Рибни-
кар (Њујорк), Мирослав Стојановић
(Бон), Душан Симић (Лондон), Бошко
Јакшић (Рим), Верица Рупар (Будим-
пешта) Момчило Пантелић (Пекинг),
Радислав Ђук (Атина)

Редакција «ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК»
Македонска 29, 11001 Београд, П.фах 124.
Телефони: секретаријат 3224-471,
редакција 3224-483, техничка редакција
3226-620, централа 3224-191 и 3225-761,
претплата: 3228-776.
Маркетинг агенција: Македонска 31/1,
телефон 3220-645.

Рукописи, фототрафије и цртежи се не
враћају.

На основу мишљења Републичког секретари-
јата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од
22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Претплата за нашу земљу
1 месец 19,50 дина. 3 месеца 58,50 дина.
6 месеци 117,00 дина.

Претплата на жиро рачун број:
40801-603-3-42104, уз обавезну назнаку:
Н.П. «ПОЛИТИКА» — ПРЕТПЛАТА НА
ЛИСТ «ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК»

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

Полугодишња – возом: 90 DEM, 40 USD
или противвредност осталих валута.
Полугодишња – авионом:
I група-Европа: 129 DEM. II група-Блиски исток:
130 DEM. III група-Африка, Азија: 135 DEM.
IV група-Америка, Канада: 136 DEM. V група-
Далеки исток: 138 DEM. VI група-Јужна Америка:
144 DEM. VII група-Аустралија: 146 DEM.
или противвредност осталих валута
Претплата се врши преко фирме
«EINS PLUS ZWEI» GmbH, FRANKFURT/M
у противвредности валута USD или DEM и то:
DEUTSCHE BANK AG, Ff/M. (BLZ 50070010)
За DEM – КОНТО – 092430800
За USD – КОНТО – 05092430801
Код уплате ОБАВЕЗНО навести – «Сврха плаћања»
ПРЕТПЛАТА НА «ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК» –
откуп дуга.
Копију уплате ОБАВЕЗНО послати на факс
бр. ++ 381 11 3228 776 или на адресу:
ПРЕДУЗЕЋЕ «ПОЛИТИКА» 11000 БЕОГРАД,
29. НОВЕМБРА 24/1, ЈУГОСЛАВИЈА

Годишњу претплату на лист не примамо.

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину.

НОВО!

За младе од 7 до 77 година.

МАФИОНИЧАРСКИ ТРИКОВИ

1. КОМПЛЕТ МАФИОНИЧАРСКИХ КЊИГА

Пет књига + поклон: Три
симпатична реквизита.
Једна књига 30 дина а свих њих је 65 дина.

2. КАКО ПОСТАТИ ХИПНОТИЗЕР (I и II)

Једноставне вежбе прилагођене сваком за брзо и
лако учење. Корак по корак и научићете како да
хипнотишете људе.
Цена оба приручника је 35 дина.

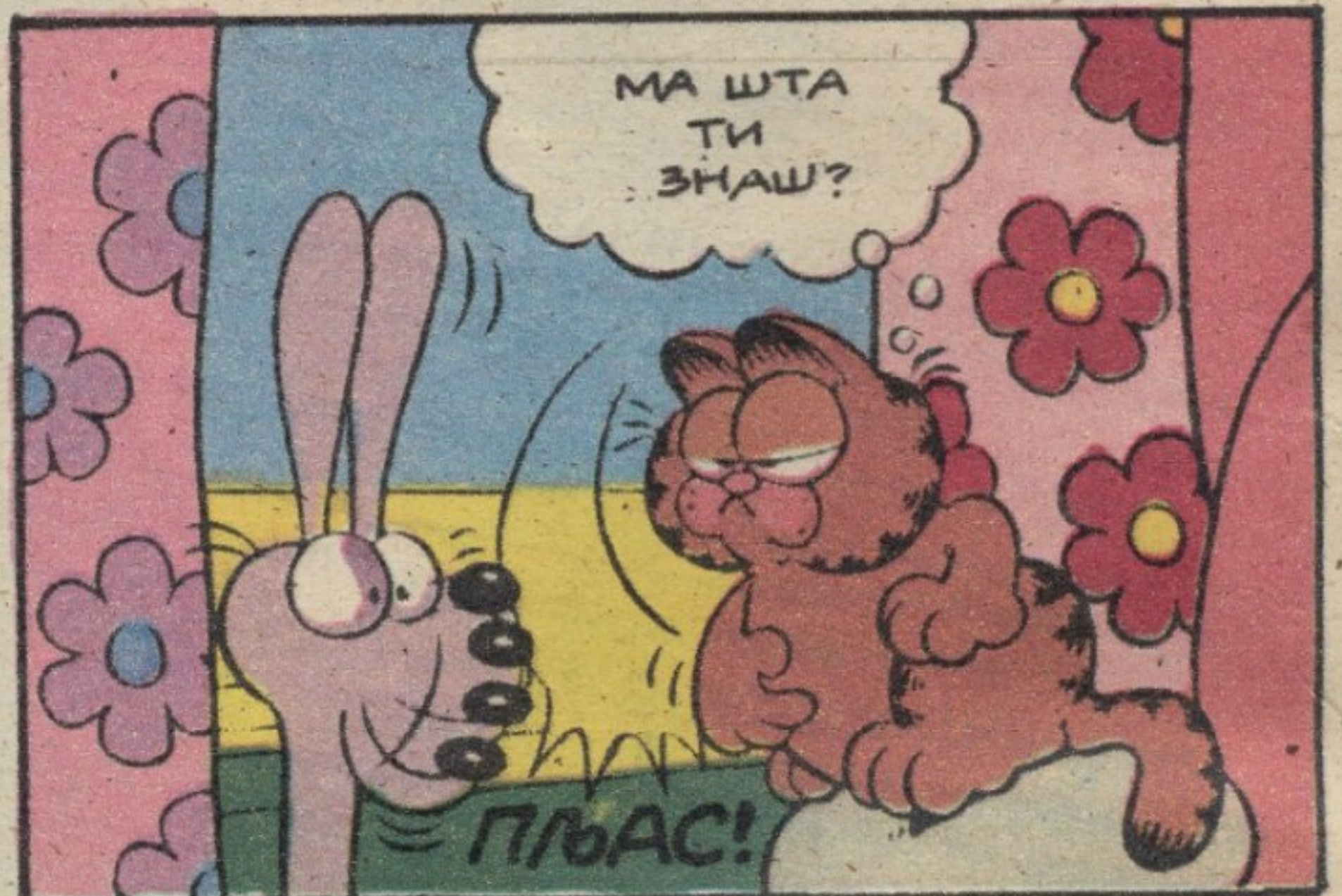
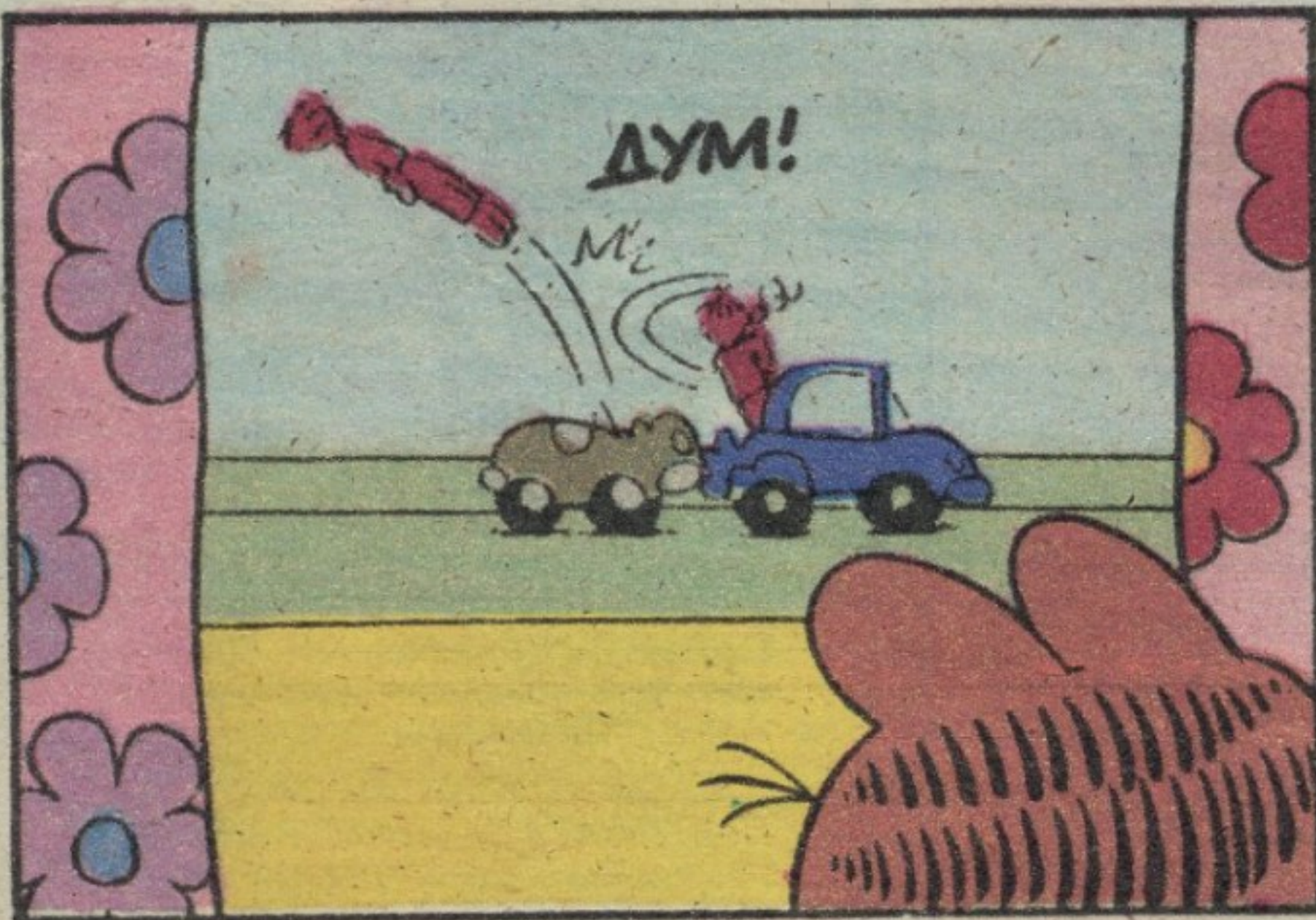
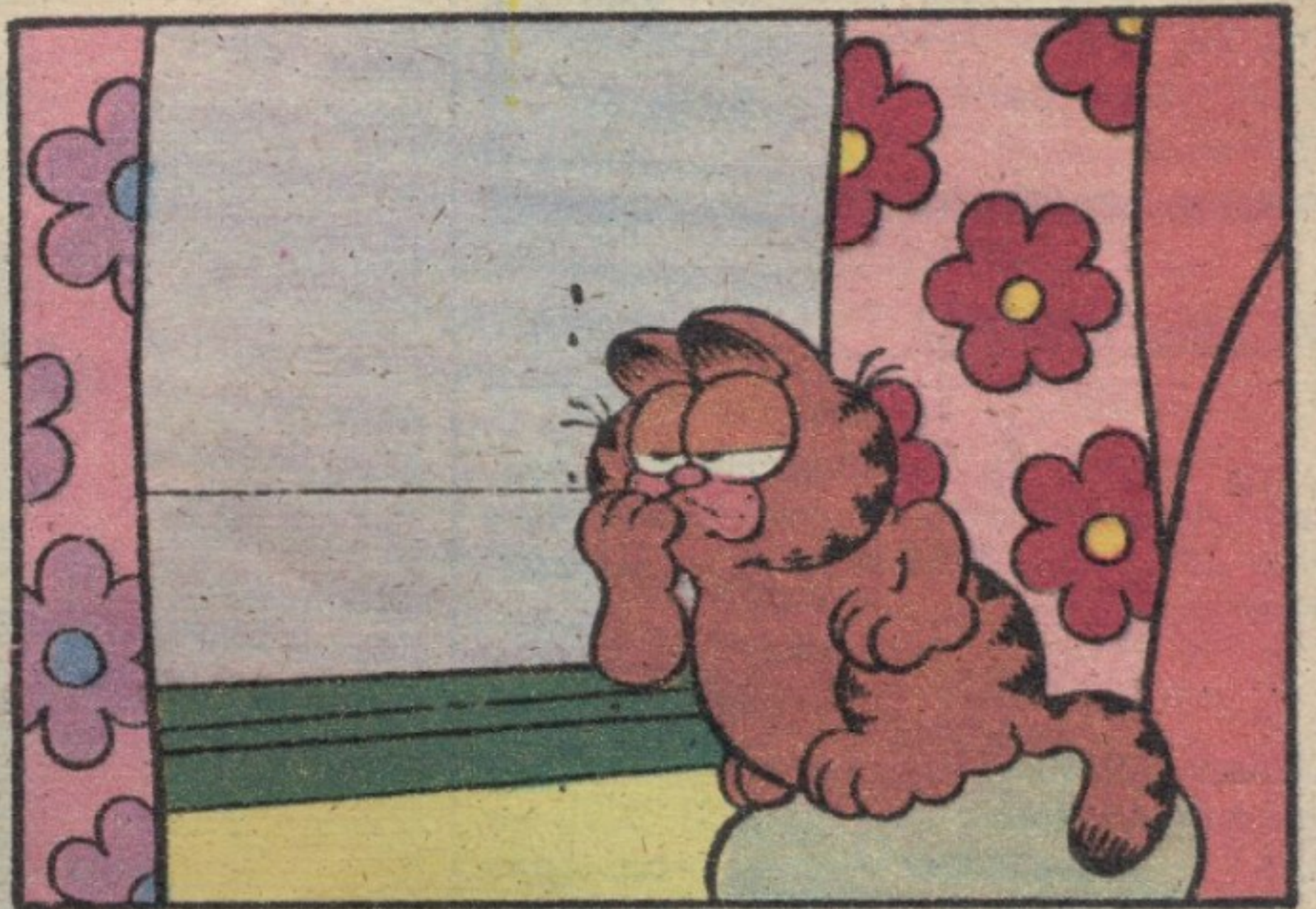
3. МАФИОНИЧАРСКЕ КАРТЕ

Са овим картама баш свако може постати прави
мафионичар. Предивних 25 трикова од којих
гледаоцима застаје дах.
Карте са објашњењем извођења трикова су 60 дина.

Наручите телефоном или писмом шаљемо истог дана.
Адреса: П.ф. 6 – 11090 Београд 75
Телефон: 011/493-045 од 8 до 20 часова.

By Jim Davis

ГАРФИЛД

ПОЛИТИКИ

ЗАБАВНИК

Би-Би-Си мора бити прихваћен као стални и битни део цивилизацијске машинерије. Господо, на дохвату нам је моћан инструмент којим ћемо прогнати незнање и беду и обогатити укупно благостање.

Лорд Рит
генерални директор Би-Би-Сија од 1927. до 1938. године (1889–1971)

Телевизија је програм који можете да пратите док разговарате телефоном, док читате Бертранда Расела, док дешифрујете генетске податке садржине у молекулу ДНА, и све то а да вам не промакне ниједна нијанса заплета.

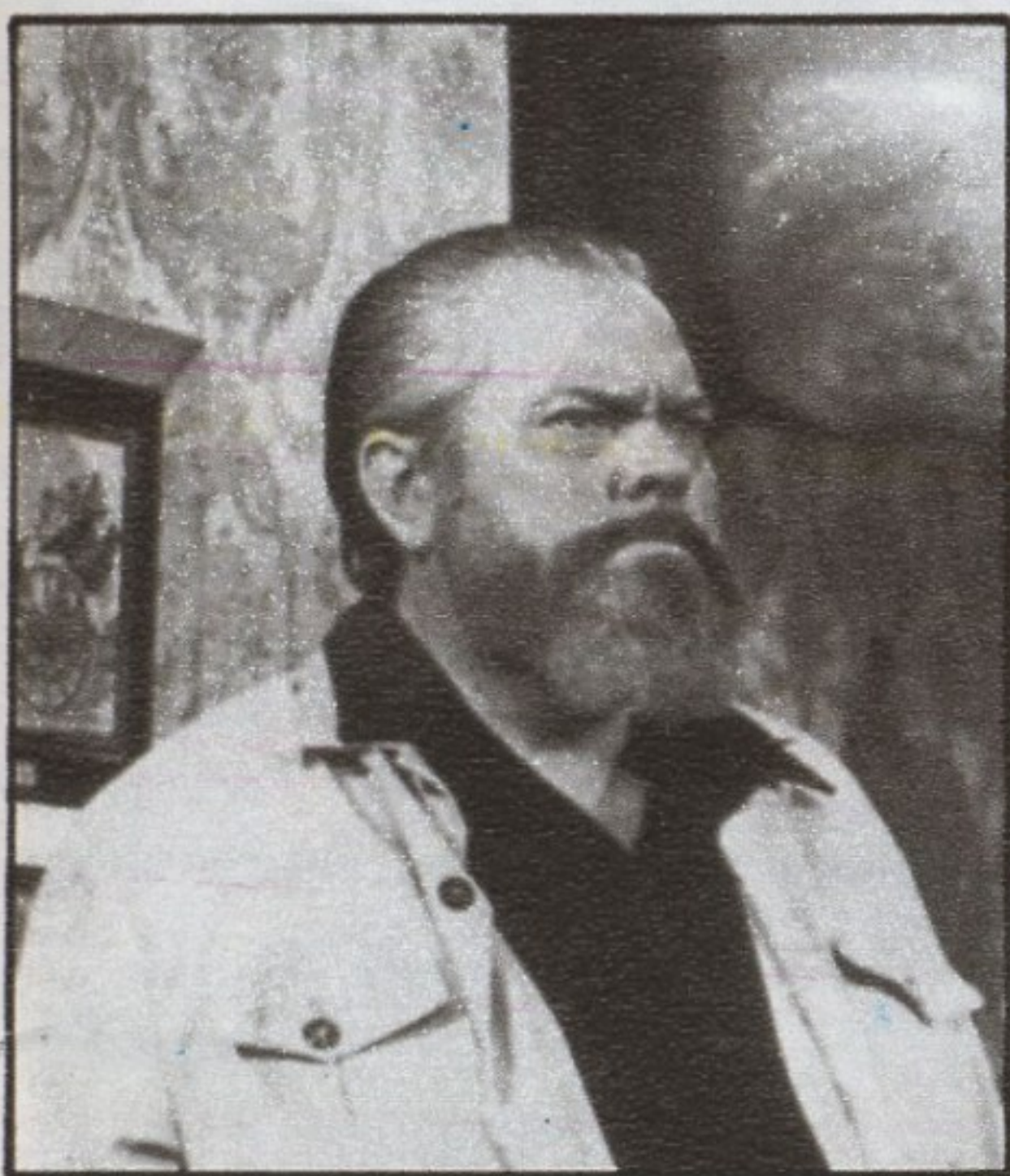
Виктор Левис-Смит
енглески ТВ критичар и глумац

Никада нисам видео лошу телевизијску емисију јер одбијам да је видим. Бог ми је подарио разум и руку да искључим сваки апарат.

Џек Пар
амерички писац

Телевизија је жвакаћа гума за очи.

Френк Лојд Рајт
амерички архитекта (1867–1959)

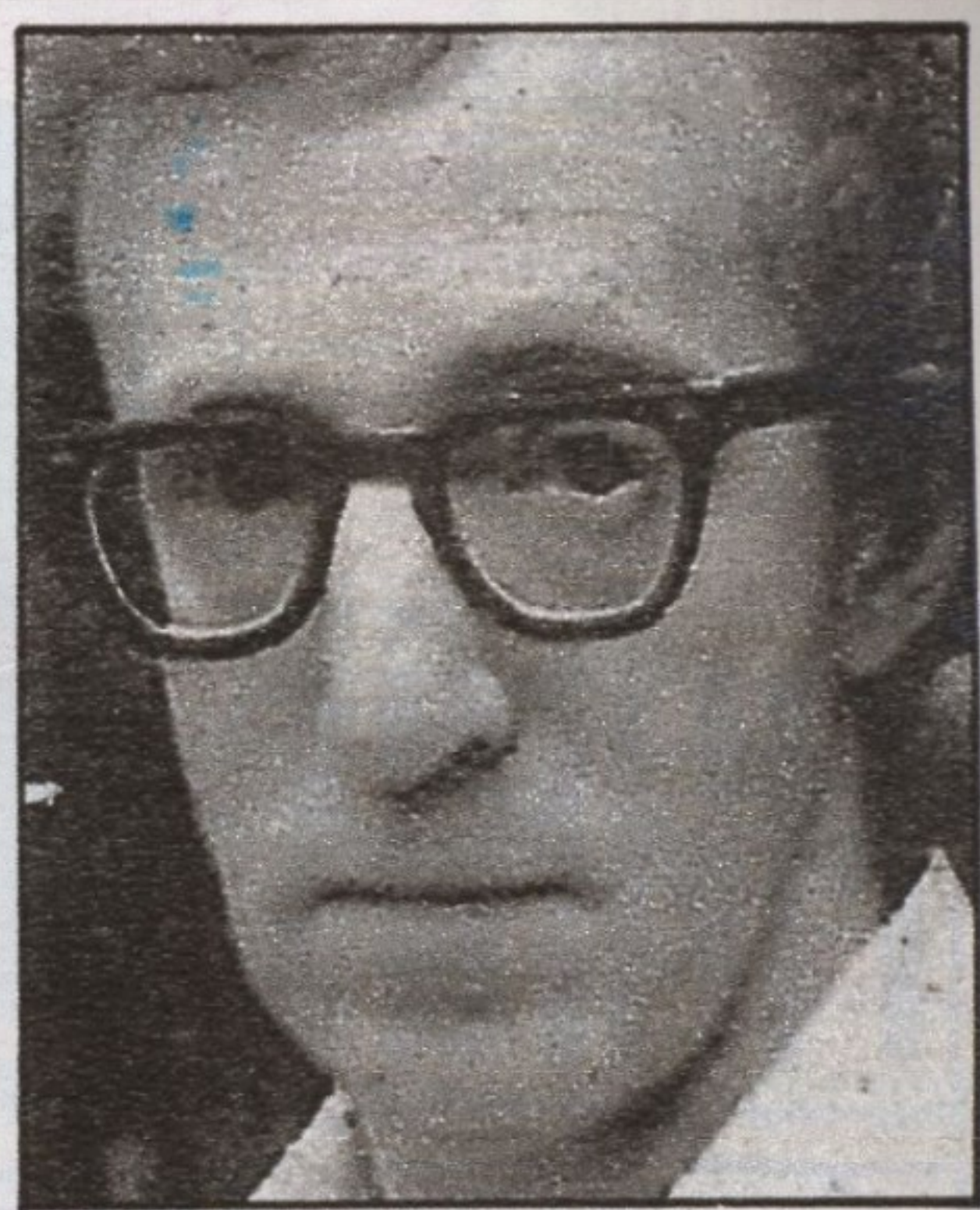

Мрзим телевизију. Мрзим је колико и кикирики. Али, не могу да престанем да једем кикирики.

Орсон Велс
амерички филмски редитељ, глумац, новинар, писац (1915–1985)

**РЕКЛИ
СУ...**

О ТЕЛЕВИЗИЈИ

У Калифорнији се ђубре не баца, од њега се праве телевизијски програми.

Живот није имитација уметности, он је имитација лоше телевизије.

Вуди Ален
амерички филмски глумац и редитељ

Телевизија је друга врста аутомобила... Уђемо унутра, возимо га, он вози нас и сви идемо у истом правцу, видимо исту ствар. То је више него покретна кућа, то је покретна нација. Постала је наш заједнички начин изражавања, наш ритуал, наш стил, наша симпатична чаролија, наш начин прослављања, туговања, обожавања. То је климав лепак, али, тренутно, једини који сједињује Америку.

Џон Лионард
амерички писац

Телевизија и радио сувише су важни да би били препуштени новинарима

Антони Веџвуд-Бен

бивши енглески министар индустрије, племић који се одрекао племства, члан левог крила лабуристичке странке у британском Доњем дому

ТВ је направа која нам у дневну собу уводи личности које никада не бисмо примили у своју дневну собу.

Ред Скелтон
амерички хумориста

цензурисање

Илустровао Растко Ђирић

